

Gheorghe Samoilă

„Eu știu că ei mă vor ucide...”

Isaac Feinstein (1904 - 1941)
Un evreu român, martir al lui Hristos

(biografia în documente, texte și fotografii)

Editura PIM Iași 2013

Documente, texte și fotografii culese și adnotate de bibl.
ing. Gheorghe SAMOILĂ sam@bcu-iasi.ro

Prefață: ing. Cristi ȚEPEȘ, redactor TVR

Consultant, editor carte: dr. Ana Maria HAȘ

Coperta: George R. HURDUBAI

Memoriei celor care au pierit în tragicele zile ale pogromului de la Iași

***Pomenirea celui neprihănit este binecuvântată,
dar numele celor răi putrezește. (Prov.10:7)***

Isaac Feinstein 1904-1941

Prefață

Am crescut în Iași, între anii '60-'80, într-o biserică în care am învățat să-i iubesc pe evrei și într-o familie în care am auzit mai întâi de David, Samson, Moise, Petru, Pavel și, bineînțeles, de Isus. Abia mai târziu am auzit și de Decebal, Traian, Ștefan cel Mare și... de Vlad Țepeș. Am știut dintotdeauna că Dumnezeu a promis că-i va binecuvânta pe aceia care-i vor binecuvânta pe evrei și-i va blestema pe aceia care-i vor blestema. Corul copiilor din biserica noastră se numea SION. Am cunoscut istoria evreilor mai bine decât cei mai mulți dintre colegii mei evrei, am știut chiar și despre tragedia pogromului din 1941 și totuși, nu auzisem pomenit niciodată numele lui Isaac Feinstein.

Până la plecarea unui prieten în Statele Unite, de la care am căpătat un număr impresionant de cărți scrise de Richard Wurmbrand, printre care și CHRIST ON THE JEWISH ROAD (HRISTOS PE ULIȚA EVREIASCĂ). Acest „cel mai tradus dintre scriitorii români” (de pe ulița evreiască și el) îl prezenta pe Isaac Feinstein ca fiind un martir care și-a dat viața atât pentru Mesia cât și pentru poporul său. Era, pe de o parte, a nu știu câta confirmare că străinii află înaintea noastră despre românii remarcabili, pe de alta că această boală a putut molipsi chiar și comunitatea evanghelică în care Îl descoperisem și eu pe Dumnezeu în persoana lui Mesia despre care scriseseră atâtea prooroci evrei. Când tatăl meu, de la care luasem preocuparea pentru istoria evreiască, mi-a povestit că auzise multe despre Isaac Feinstein, inclusiv despre martirajul lui, de la „fratele” Nicolae Sfatcu, am fost scandalizat deabinelea că nu mi-a spus și mie!

„Fratele” Sfatcu, cel mai serios dintre diaconii pe care i-a avut biserica noastră vreodată, un om cult, sensibil și duhovnicesc, probabil și el evreu creștin, a fost, cred, cel mai aproape de idealul de OM BUN dintre oamenii pe care i-am cunoscut. Mi-a fost ciudă ca nu ni s-a povestit și nouă, tinerilor din biserică, despre acest martir al secolului 20, cu atât mai mult cu cât, în jurul nostru, erau și păstori care lucrau în cârdășie cu „măcelarii”. Era o consecință a opresiunii ideologiei comuniste ca martirilor bisericii și ai neamului nu le trebuiau nici măcar spuse numele. Bineînțeles că și numele lui Wurmbrand era rostit doar în șoaptă. Dar, mai era ceva evident. La pogrom au fost uciși TOȚI bărbații din biserica evreilor creștini din Iași iar copiii și femeile lor au fost mutați, cu toții, imediat, la București. Părea o crimă perfectă.

Am citit de două ori cartea CHRIST ON THE JEWISH ROAD (carte dedicată lui Isaac Feinstein), și am început să fac investigații, mai ales după ce m-am mutat în București și am început să fac filme documentare la Televiziunea Română. Când l-am întâlnit pe Wurmbrand și l-am întrebat de Feinstein mi-a spus dacă n-aș vrea să traduc această carte, dedicată lui Feinstein, în românește. Probabil că originalul românesc se pierduse, sau poate că Wurmbrand o scrisese direct în engleză. Să-l traduc pe Wurmbrand în propria lui limbă?! A trebuit să dau mai întâi un test cu autorul!

Și onoarea de a traduce acea carte și bucuria de a scrie aceasă prefață sunt mari și nemeritate pentru mine. Am descoperit în decursul timpului mai mulți creștini care-l cunoscuseră personal pe pastorul Feinstein (dintre care câțiva mai trăiesc în București). Toți mi-au confirmat uriașa lui statură spirituală și, de fiecare dată

Wurmbrand (el era inevitabil elementul de comparație) pălea alături de el. Am dat de urmele lui Isaac Feinstein și-n viețile unor evrei din Israel, atunci când am lucrat la un film despre israeliții mesianici. L-am mai descoperit și în mărturiile misiunii norvegiene dar, demersurile mele au fost neînsemnate pe lângă cele ale lui George Samoilă pe care l-am salutat și încurajat în proiectul lui de a scrie această monografie. Mă gândeam că împlinirea, în 2011, a celor 70 de ani de la martirajul lui Feinstein ar fi trebuit marcați într-un fel prin care comunitatea creștină din Iași să-i cinstească memoria și, poate, să-i urmeze exemplul de viață. Biblia ne învață să ne uităm la sfârșitul de viață al sfinților și să le urmăm credința!

Istoria are multe exemple de cetăți judecate pentru că s-au atins de „lumina ochilor” lui Dumnezeu, adică de evrei, chiar dacă aceștia provocaseră mânia lui Dumnezeu.

O biserică neoprotestantă din Iași care se numește „Filocalia” a avut, în iunie 2011, la comemorarea a 70 de ani de la tragicele evenimente ale pogromului, o inițiativă pentru a răspunde acestor temeri. Au urmat rugăciuni, posturi, lacrimi și o pocăință neobișnuită, învățată, culmea, de la un evreu celebru, profetul Daniel, care, deși era un sfânt al lui Dumnezeu, și-a asumat păcatele poporului său și a recunoscut dreptatea Judecăților divine. Biserica și-a întins brațele, cu această atitudine, înspre comunitatea evreilor din Iași, tot mai mică astăzi, au recunoscut și condamnat uciderile din „duminica aceea” a anului 1941, și-au cerut iertare în numele ucigașilor care au însângerat, cu 70 de ani în urmă, străzile și istoria Iașului. Chiar dacă atunci, în anii dictaturii antonesciene, bisericile evanghelice erau

persecutate și multe închise, acești creștini au cerut iertare pentru ucigașii antisemiți care se declarau și se considerau creștini. Tineri din mai multe biserici din Iași au făcut, cu câteva zile înainte de comemorare, curățenie în cimitirul evreiesc în care sunt îngropați aproximativ 100.000 de ieșeni de religie mozaică.

În 29 iunie 2011, la exact 70 de ani de la tragedia pogromului, alături de evreii veniți din multe alte țări, au participat la comemorare și o mulțime de ne-evrei, de creștini. O parte dintre ei purtau, prinsă în piept, o stea galbenă, în șase colțuri, steaua lui David pe care scria „ȘI EU ÎI IUBESC PE EVREI”. Ploua cu găleata. A fost un miracol că nu mi s-a stricat camera de filmat. Filmam și plângeam. Cei mai mulți își puseseră steaua la piept, la fel cum, în anii de prigoană fascistă evreii erau obligați să o poarte, ca pe un semn de ocară. Eu mi-am lipit această stea pe șapca pe care o purtam, deasupra frunții. Mi-au cerut-o câteva persoane surprinse să vadă, în acest gest, pe creștinii care îi iubesc pe evrei. Până la urmă am dat-o unei doamne din Franța. Au fost, atunci, alături de cei câțiva supraviețuitori ai „trenurilor morții” și de alți supraviețuitori ai Soah-ului care amestecaseră miasmele iadului cu parfumul teilor, mulți creștini care îi iubeau din toată inima pe evrei și datorită **Celui** mai remarcabil evreu din nația lor, Isus din Nazaret. Plângeam și de durere dar și de fericire. Pe tot drumul care refăcea tragedia din urmă cu șapte decenii au fost

vărsate lacrimi, au fost înălțate rugăciuni. Rugăciuni de disperare, rugăciuni de mulțumire, rugăciuni de pocăință. Cu siguranță, în multe dintre acestea, s-a spus: „*Tată, iartă-i căci nu știu ce fac!*” La monumentul de la gropile comune din cimitirul evreiesc, sub ploaia torențială, după coroanele oficialităților și ale multor organizații, pe acodurile plânse ale fanfarei militare care presăra „*pe-a lor morminte ale laurilor foi*”, ultima coroană a fost din partea bisericii „Filocalia”. O ploaie de vară interminabilă care a venit, din păcate, cu o întârziere de 70 de ani și nu în orele de groază în care muribunzii evrei se asfixiau, arși de sete, în „trenurile morții”. Și totuși, Isus fusese, într-un mod tainic, așa cum a promis, printre ei. Mărturiile arată că cel puțin unii dintre aceștia, au plecat **Acasă** în brațele **Lui**. „*Am fost flamând, am fost însetat, am fost gol* (uitați-vă la pozele cu vagoanele deschise), *am fost străin... Ori de câte ori... Mie mi-ați făcut!... sau Mie nu mi-ați făcut!...*” Aflasem în Israel că în vagonul din care pastorul Isaac Feinstein a plecat **Acasă**, toți ceilalți evrei, la deschiderea ușilor vagonului, au fost găsiți îngenunchiați, încremeniți în moarte. Găsiseră *Apa Vieții*! Și Feinstein, ca altă dată Isus, i-a iubit pe ai săi până la capăt! El nu devenise creștin pentru a scăpa de prigoană sau de moarte năpraznică.

Pe timpul ceremoniei de la cimitir, a plâns cerul, am plâns și noi. Împovărați și eliberați! Nici un discurs nu a

pomenit, însă, numele lui Isaac Feinstein! Poate nici el nu și-ar fi dorit acest lucru. El era pomenit de alte Buze!

Bobul lui murind, își adusese roada! Și încă mai rodea. A fost o ploaie zdravă, de vară dar nu o rupere de nouri!

Cristi Țepeș

Introducere

„Eu știu că ei mă vor ucide...” – sunt cuvintele care s-au dovedit, din păcate, profetice pentru cel ce le-a rostit, în iunie 1941, tânărul de nici 37 de ani, tată a șase copilași, pe numele său Isaac Feinstein.

Viața lui a fost curmată, cu cruzime, de ura care se cuibărise în inimile multora dintre ieșeni, atunci, în acei ani premergători războiului, dar mai cu seamă în „duminica aceea” de 29 iunie 1941. Erau, cu siguranță, aceiași concetățeni cu care Isaac Feinstein împărtășise, pe lângă bucuriile și privațiunile vremurilor și credința în același Dumnezeu, în același Mântuitor, Iisus Hristos.

Isaac Feinstein deși se născuse evreu, într-o familie cu o îndelungată tradiție mozaică, hasidică, s-a alăturat cu toată convingerea curentului religios al evreilor creștini sau mesianici, cum li se mai spunea acestora. Aceștia, pe lângă respectarea tradiției mozaice neștirbite a Vechiului Legământ, îl primiseră în viața lor, drept Mesia venit pe Pământ, pe Iisus din Nazaret cu învățătura propovăduită popoarelor lumii prin cuvintele Noului Testament.

După convertirea la creștinism, produsă la București, Isaac Feinstein se pregătește în școli speciale de la Varșovia și Berlin pentru a lucra ca misionar în rândul evreilor din România. Păstorește comunități de evrei-creștini la București și Galați după care, Isaac Feinstein ajunge la Iași, în anul 1938, ca pastor al comunității de evrei-creștini de aici, în „*Misiunea Bisericii Norvegiene pentru Israel*” congregație religioasă aflată sub protecția Bisericii luterane din Norvegia.

Isaac Feinstein avea să primească cununa de martir al lui Hristos în ziua de 30 iunie 1941 când, împreună cu aproape toți bărbații comunității pe care o păstora a fost cu forța imbarcat în al doilea „tren al morții” cu destinația târgușorul Podu Iloaiei. Și-a găsit sfârșitul în chinurile provocate de lipsa de apă și de aer, înghesuit într-un vagon pentru vite, sub arșița soarelui când, distanța de numai 15 km între Iași și Podu Iloaiei a fost parcursă în peste 8 ore, cu obloanele zăvorâte și ferăstruicile închise, zăbrelite în cuie. A murit, potrivit martorilor, pe umărul rabinului Dulberger cântând psalmii, încredințându-și sufletul în brațele lui Iisus pe care atât de mult L-a iubit și L-a slujit prin aproapele său. Împreună cu Isaac Feinstein au murit atunci 2000 de bărbați evrei între care s-au aflat și mulți evrei creștini din Iași. Trupurile lor au fost aruncate într-o groapă comună din cimitirul evreiesc de la Podu Iloaiei, mai puțin cel al lui Isaac Feinstein care, fiind recunoscut de către cei obligați să facă pe groparii, a fost înmormântat separat, alături de frații săi de credință care odihnesc în groapile comune.

„*Eu știu că ei mă vor ucide...*” este și titlul acestei cărți care vrea să vă povestească viața și moartea celui care și-a anunțat prin aceste cuvinte despărțirea de ai săi. Am consultat documente de arhivă, cărți, reviste și alte scrieri din care am reținut date, fotografii, mărturii, impresii. Puse cap la cap, câteodată unele informații repetându-se, ele vă vor da o imagine asupra omului, evreului, creștinului, martirului și, de ce nu, a sfântului lui Dumnezeu care a fost Isaac Feinstein.

Sunt convins că viața lui Isaac Feinstein dată ca o jertfă, ardere de tot plăcută lui Dumnezeu nu a fost în

zadar, că această jertfă a adus și va aduce generațiilor trecute, prezente și următoare mesajul de pace și de bunăvoință între oameni, indiferent de credință, de neam sau de alte lucruri care ne deosebesc.

Partea a doua a cărții am rezervat-o publicisticii misionare a lui Isaac Feinstein prin reproducerea câtorva articole publicate de către acesta în revistele sale „*Prietenul*” și „*Prietenul copiilor*”.

O bibliografie și notele de subsol vor indica izvoarele din care au fost extrase informațiile ce compun această carte. Am preferat să reproduc, de cele mai multe ori, în integrum, cu unele succinte comentarii, pasaje întregi din articole sau din cărți care fac referire la viața lui Isaac Feinstein considerându-le ca fiind ele însele documente ale istoriei trecute sau recente.

Biografia pastorului martir Isaac Feinstein a fost ilustrată cu imagini de la pogromul de la Iași, fotografiile preluate din arhivele digitale, disponibile pe Internet, ale Muzeului Memorial al Holocaustului din Statele Unite ale Americii (USHMM) din Washington DC sau ale Institutului Yad Vashem din Ierusalim cât și cu fotografii făcute publice prin articole sau cărți citate în bibliografie, fotografii aparținând familiei Feinstein-Spoerri, Misiunii „Den Norske Israelsmisjon”, alte surse.

Mulțumesc domnului pastor Theophil Spoerri de la Basel, fiul lui Isaac Feinstein, care mi-a pus la dispoziție scrierile sale despre distinsul său părinte și care mi-a clarificat unele nelămuriri.

Mulțumesc, și pe această cale, cunoștințelor și prietenilor pentru încurajările și susținerea primite de a duce la bun sfârșit acest demers publicistic, un omagiu

victimelor pogromului de la Iași, în preajma comemorării
a 72 de ani de la „*duminica aceea*” de 29 iunie 1941.

G. S.

Și evrei, și creștini?

Da, și evrei, și creștini, în același timp!

Istoria misiunilor de convertire printre evrei este contemporană cu însăși istoria Bisericii. Numele ucenicilor lui Hristos menționate în Evanghelii sunt aproape toate nume de evrei iar în Epistole, de asemenea, întâlnim, aproape în totalitate, nume de evrei convertiți. Cititorul mai puțin avizat cu istoria biblică nu realizează faptul că în perioada istorică descrisă de Noul Testament era la modă printre evrei să-și asume nume grecești.

În prima parte a sec. XIX, misiunea evanghelizării evreilor din Orientul Apropiat și din Europa Răsăriteană (inclusiv din Principatele Române) și-a asumat-o, mai ales Biserica Scoțiană. La noi, Biserica Scoțiană a decis în 1841 să stabilească la Iași o ambasadă permanentă, condusă de reverendul Daniel Edward. Rezultatele efortului de convertire a evreilor moldoveni nu au fost spectaculoase. Comunitatea evreiască din Iași se arăta, din timp în timp, iritată de acest demers de prozelitism activ deși procentul acestor convertiri în rândul evreilor era unul foarte scăzut, de nici un procent.¹

Fenomenul de trecere a evreilor din Moldova, respectiv din Iași la ortodoxie a fost un alt fenomen pe larg cercetat de istoricul Mihai-Răzvan Ungureanu în lucrarea sa *“Convertire și integrare religioasă în Moldova la începutul epocii moderne”*.

Dumnezeu a avut în permanență în istoria Bisericii creștine un număr considerabil de israeliți credincioși,

¹ UNGUREANU, Mihai-Răzvan, *Convertire și integrare religioasă în Moldova la începutul epocii moderne*, Ed. Universității Al. I. Cuza, Iași, 2004

care, după convertirea lor la creștinism, au adus servicii remarcabile semenilor lor și Bisericii lui Hristos. Dintre numele acestor evrei convertiți, prea puține au fost înregistrate în istoria scrisă. În schimb, numele lor, în mare majoritate, au rămas scrise în Cartea Vieții, desingur.²

Între aceste nume se află, cu siguranță și numele evreului-creștin, pastorul comunității de evrei creștini sau mesianici din Iașul anilor 1938-1941, Isaac Feinstein.

Dar cine erau acești evrei creștini sau mesianici? Care erau credința și misiunile lor? Este posibil să fii și evreu, și creștin, în același timp? Întrebări cărora le va răspunde, peste timp, P.R. Smoljar un membru al comunității păstorite de Isaac Feinstein și care a pierit, alături de frații săi de credință și de păstorul său drag, în pogromul de la Iași, în cel de-al doilea „tren al morții”, la Podu-Iloaiei, pe 30 iunie 1941.

„Cine suntem?”

Evrei suntem de naționalitate. Și credem din adâncul inimii și dintr-o deplină convingere că Iisus din Nazaret este Mesia Israelului și Mântuitorul Lumii.

La această încredințare n-am ajuns influențați fiind de oameni sau căutând foloase și interese materiale, ci făgăduințele Profeților despre Mesia, în legătură cu minunatele mărturisiri din Evanghелиi despre Iisus din Nazaret, ne-au adus la încredințarea că El este acel

² Cei interesați de istoria convertirilor printre evrei, până în sec. XIX, inclusiv în țara noastră și în Iași, pot consulta: BERNSTEIN, Aaron, Some Jewish Witnesses for Christ, Palestine House, London: Operative Jewish Converts' Institution, 1909

Mesia fĂgădui de Dumnezeu, Ăn care fiecare Evreu ascultĂtor de Dumnezeu trebuie sĂ creadĂ.

Prin aceastĂ credinĂĂ nu suntem desrĂdĂcinaĂi din poporul nostru, ci dimpotrivĂĂ ne simĂim Ăi ne socotim fii credincioĂi Ăi fiice credincioase ale lui Israel care sunt mai mult Ăn spiritul ProfeĂilor decĂt milioanele poporului nostru care nu vor sĂ recunoascĂ Ăn Iisus pe adevĂratul lor Mesia.

Respingem cu toatĂ hotĂrĂrea ĂfirmaĂia Evreilor Ăi a neevreilor cĂ prin aceastĂ mĂrturisire de credinĂĂ ne despĂrĂim de poporul nostru. Evreismul nu este numai o comunitate religioasĂ, ci o naĂiune cĂreia-i aparĂin toĂi aceia care Ăi au originea Ăn ea, fĂrĂ a se Ăine seamĂ de vederile religioase sau politice.

Cu toate acestea nu vrem sĂ trecem sub tĂcere faptul ruĂinos cĂ unii Evrei au trecut la CreĂtinism din motive lumeĂti Ăi aparente; cĂ s-au deslipit de poporul lor Ăi au devenit, cĂteodatĂ, vrĂjmaĂi ĂnverĂunaĂi ai Evreilor. Acest lucru nu se poate ĂntĂmpla ĂnsĂ niciodatĂ acelora dintre fii Ăi fiicele lui Israel care urmeazĂ din convingere pe Iisus, cĂci prin ProfeĂii Vechiului Testament l-au recunoscut pe El ca Mesia. AceĂtia nu pot fi niciodatĂ „meĂumodim”, adicĂ renegaĂi. De aceea respingem cu energie acest nume de ocarĂ.

BizuiĂi pe Vechiul Ăi Noul Testament, „CuvĂntul” inspirat de Dumnezeu, credem cĂ avem Ăn Mesia cea mai desĂvĂrĂitĂ descoperire a lui Dumnezeu faĂĂ de noi oamenii.

BizuiĂi pe Biblie, credem cĂ El va veni a doua oarĂ pentru judecatĂ Ăi pentru Ăntemeierea ĂmpĂrĂĂiei Lui de pace pe PĂmĂnt, cĂnd tot Israelul Ăl va recunoaĂte Ăi toate popoarele vor fi sub stĂpĂnirea Lui. Acest fapt nu

ne împiedică însă să ne vedem de ocupațiile noastre pământești și să facem față diferitelor obligații căutând în același timp să ne dovedim cetățeni care caută pacea țării, binele celor din jurul lor și al tuturor oamenilor.

Serviciile noastre divine sunt fără pompă și departe de orice ceremonii întocmite de oameni. Cântarea, rugăciunea din inimă, cititul Scripturii și predica slujesc celui credincios spre întărire, iar celui în căutarea adevărului drept lămurire. În toate exprimăm bucuria și mulțumirea noastră față de Dumnezeu pentru credința prețioasă pe care ne-a dăruit-o și nu uităm, niciodată, poporul nostru din care ne tragem. Lucrul acesta îl și arătăm prin numele de „Evrei Creștini” pe care îl purtăm.

Ce vrem?

Vrem să îndeplinim cu credincioșie voința Dumnezeului părinților noștri Avraam, Isaac și Iacob, fiind neînfricoșați martori ai adevărului lui Dumnezeu descoperit prin Cuvântul Său.

Vrem să facem cunoscut în poporul nostru persoana și învățătura lui Iisus Mesia, cel mai mare fiu al lui Israel.

Vrem ca lumina Lui cea minunată să pătrundă în întunecata noapte a poporului nostru.

Vrem să îndreptăm sufletele din Israel, care caută adevărul și pacea, spre singurul adevărat izvor care poate să le potolească setea sufletului.

Intenția noastră nu este ca să aducem pe aceia dintre Evrei care au recunoscut pe Mesia, în vreo biserică sau sectă. Mai puțin încă avem de gând să formăm o biserică sau o sectă. Ne străduim însă, să stăm într-o strânsă legătură de credință cu toți aceia care au

cunoscut adevărul și ținem la unitatea tuturor credincioșilor al căror singur conducător este Domnul.

Vestim poporului nostru nu numai pe Mesia, ci căutăm să-i descoperim viitorul lui măreț pe baza Bibliei și căutăm să-i arătăm calea care duce într-acolo.

Creștinilor din diverse popoare, cu care venim în contact, le arătăm că nu este destul să fie creștini cu numele, ci pentru ca cineva să fie plăcut lui Dumnezeu și să ajungă la mântuire trebuie să devină un credincios urmaș al Mântuitorului, născut din nou prin Duhul Sfânt. Ne mai străduim să trezim printre ei dragostea pentru poporul nostru și să le punem în fața ochilor o imagine lămurită a viitorului Evreilor.

Evreilor botezați, dar care se interesează prea puțin de persoana și învățătura lui Iisus Mesia și care au devenit „Creștini” din diferite motive lumești, le spunem: întorceți-vă, deveniți sinceri urmași ai lui Iisus, nu vă rușinați de originea voastră, ci veniți să purtăm laolaltă drapelul credinței, nădejdei și dragostei printre ai noștri și printre alte popoare!”³

Așadar, evreii creștini sau evreii mesianici erau cu totul diferiți evreilor care se creștinau prin trecerea, de cele mai multe ori, la ortodoxie în țara noastră. Trecerea celor din urmă la ortodoxie se făcea, de regulă, pentru o integrare socială mai facilă, pentru a obține mai ușor demnități, poziții administrative sau dreptul practicării unor profesii rezervate majoritarilor. Botezații ortodocși renunțau la obiceiurile strămoșilor lor, la cultura, limba, portul cât și la preceptele iudaice. Cu mici excepții, după

³ SMOLJAR, P.,R., Ceva despre Evreii care cred în Isus În: PRIETENUL, An. I, nr. 2, dec 1930 p. 8-9

ce primeau botezul, aceștia își schimbau și numele. Botezul lor era foarte rar făcut din convingere, ceea ce nu era cazul evreilor creștini care-și păstrau, întru totul, identitatea etnică și culturală originare.

Un reprezentant de seamă al mișcării evreilor creștini din Europa Centrală și de Est a fost avocatul basarabean Iosif Rabinovici (1837-1899). Rabinovici a fost considerat cel mai faimos evreu creștin al secolului XIX și a avut, prin scrierile sale, o influență importantă în viața evreilor mesianici de pretutindeni care au contribuit și în secolul al XX-lea să elimine decalajul dintre Biserică și Sinagogă, prin persoana lui Iisus. Predicile lui Rabinovici au fost publicate în diverse limbi cum ar fi rusă, ebraică, română sau idiș.⁴

Din păcate, mulți creștini au privit și încă mai privesc ca fiind ciudată această alianță dintre creștinism și iudaism

Care este situația evreilor creștini sau mesianici astăzi? Răspunsul l-am găsit într-un interviu dat revistei “Dilema veche” de către pastorul comunității de evrei creștini din Oradea, dl. Florin Suciu.

⁴ O comemorare. Iosif Rabinovici În: PRIETENUL, An. III, nr. 15, nov 1932 p. 11-12

“În SUA sunt cunoscuți mai ales sub denumirea de „Jews for Jesus“. O contradicție în termeni, s-ar părea. Pe lângă comunitățile din România, unde sunt concentrați în Oradea, în Capitală și în Moldova, sau din Basarabia, există grupuri asemănătoare în Argentina, Germania, Ucraina, Ungaria, Marea Britanie, Rusia. (....)

Simbolul lor este o stea a lui David în mijlocul căreia se găsește o cruce. Unele femei poartă, în timpul serviciului religios, o năframă pe care sunt aliniate într-un șir continuu o stea a lui David, o menoră și un pește – semnul de recunoaștere al primilor creștini.

Din punct de vedere al practicii religioase, evreii mesianici urmează Vechiul Testament, ca și cei tradițional religioși. Ziua Sfântă este sâmbăta – Shabat-ul, cu toate prescripțiile care o însoțesc, recomandarea este să mănânce kosher, poartă kippah – acoperământul capului tipic bărbaților evrei și tallit – specificul șal alb cu margini albastre, etc. Până aici s-ar conforma

aproape întru totul legii poporului lui Israel. Dar diferența uriașă de-abia de aici începe – pentru ei, Yeshua (Isus) este „ha Maschiah“, fiul lui Dumnezeu, și a venit acum 2000 de ani, ceea ce i-ar situa în tabăra creștină. (...)

Mesianicii consideră, cu mândrie, că sunt o punte între mozaism și creștinism. Însă evreii și creștinii deopotrivă, cu excepțiile de rigoare, nu sunt prea entuziasmați de existența lor, și îi văd mai curând ca potențială sursă de poticnire, decât de dialog. Pentru evrei, odată ce mesianicii cred că Mesia a venit, și-au pierdut, din punct de vedere religios, evreitatea. În plus, sunt considerați un cal troian inventat de neo-protestanți, ca să pătrundă în comunitatea evreiască și să convertească cât mai mulți membri la creștinism. De partea cealaltă, creștină, nu sînt suficient de creștini, o ciudățenie, o diversiune, din aceeași perspectivă religioasă.”⁵

Întrebat câți dintre membrii comunității sale sunt urmașii acelor evrei care s-au convertit prin misionariat protestant acum 80-90 de ani, pastorul (numit de unii credincioși rabinul) Florin Suciu răspunde:

„Cam jumătate. Restul e format din foști ortodocși sau indiferenți din punct de vedere religios, care au venit spre mesianism. Eu am fost botezat ortodox, m-am născut într-o familie ortodoxă.“ Dar nu era mai simplu să aleagă o biserică creștină tradițională? Pentru că de la ortodoxie la mesianism e o cale destul de întortocheată. „Așa e, la prima vedere, pare ciudat. Dar e voia lui

⁵ȘCHIOPU, Mădălina, Poți să fii și evreu și creștin? - comunitatea evreilor mesianici În: DILEMA veche, An. 7, nr. 317, 11-17 martie 2010 p. 18

Dumnezeu, el hotărăște. Fiecare are o poveste personală, de ce a ales un drum, și nu altul. Eu am cunoscut cazuri de creștini care se simțeau atrași de mesianism și nu știau de ce, după care au aflat că aveau, la distanță de câteva generații, oarece strămoși evrei“⁶

⁶ Ibidem

„Are crucea în inimă!”

La început de secol XX, la Dorohoi, târgușor evreiesc din nordul Moldovei, venea pe lume cel ce avea să fie unul dintre cei mai străluciți misionari creștini pe care i-a dat România - Isaac Feinstein.

Dorohoiul a fost un cunoscut ștetl (târgușor evreiesc) cu o numeroasă comunitate ce avea 25 case de rugăciune și sinagogi, școli de Talmud Tora și laice pentru copiii evrei. Astfel, la recensământul din anul 1899, Dorohoiul avea peste 6.900 de locuitori evrei, ceea ce reprezenta puțin peste jumătate din populația totală.

Isaac s-a născut la 22 noiembrie 1904 într-o familie hasidică de evrei foarte religioși, soții Aaron și Mina Feinstein, în casa acestora de pe str. Grigore Ghica Vodă, la nr. 14. La acea vreme, tatăl său, în vârstă de 38 ani era

un modest comerciant iar mama sa, cu 8 ani mai tânără, casnică.⁷

Evreii hasidimi practicau o pietate, o sfințenie specială, printr-o devoțiune extraordinară dată aspectelor spirituale ale vieții evreiești. Hasidismul era centrat pe o personalitate carismatică numită țzadik sau “admorim - om drept”. Dorohoiul a fost un recunoscut centru Hasidic unde admorim (țzadik) au trăit și au păstorit spiritual pe locuitorii săi, evrei. Copilul și mai apoi adolescentul Isaac avea să primească o solidă educație religioasă iudaică atât de la părintele său dar și de la sinagogă sau din școlile Talmud Tora.

În anul 1910 este nevoit să se mute din Dorohoi, la București unde l-au dus afacerile pe părintele său. Isaac reia învățătura în capitala României la cele mai bune școli de stat. După studiile gimnaziale, urmează liceul și o școală comercială.

Satisface stagiul militar obligatoriu după care se angajează comis voiajor la un comerciant din București care avea afaceri la Galați.

În această perioadă, la aproape 24 de ani, într-una din deplasările sale la Galați, are loc întâlnirea cu un evreu convertit la creștinism, eveniment ce avea să-l marcheze fundamental, pentru toată viața și care-l va determina să devină misionar creștin printre evrei. Intră, la București, în legătura cu Misiunea engleză *Plymouth Brethren* prin care se convertește la creștinism și primește botezul creștin. Acest eveniment este perceput de tatăl său Aaron drept o trădare a familiei și a tradițiilor iudaice și, în consecință își reneagă fiul, considerându-l

⁷ Registrul de Stare Civilă Dorohoi, născuți anul 1904, Arh. Naț. Jud. Botoșani, f. 59

ca și mort. Supărarea părintească, se pare, nu va dura prea multă vreme dacă este să ne luăm după fotografia ce-l înfățișează pe bunicul Aaron, în anul 1931, cu nepotelul Daniel în brațe, acasă la fiul convertit, devenit păstor al evreilor creștini din Galați.

Isaac Feinstein cunoaște, în perioada convertirii sale, pe Lydia Spoerri, cea care avea să-i devină soție și mama celor șase copii ai săi. Mai mare cu 18 ani ca soțul său, Lydia Feinstein-Spoerri (1884-1984) era o creștină protestantă, cetățean elvețian, profesoară de engleză la Școala de pe lângă Biserica anglicană din București. Aceasta avea să-i fie nu numai tovarăș de viață dar și un colaborator de nădejde în misiunea sa de evanghelizare printre evrei. După moartea soțului său, Lydia Feinstein va prelua întreaga responsabilitate a creșterii și educării celor șase copii rămași orfani.

În anul 1928 Isaac intră în contact cu *Den Norske Israelsmisjon* (Norwegian Israel Mission) care-i oferă o slujbă de misionar asistent și evanghelizator la Galați.

Înainte de aceasta Feinstein primește o bursă de studii în străinătate, în centre de renume care pregăteau misionari pentru comunitățile de evrei. Însoțit de Lydia, pe parcursul anului 1929 Isaac urmează *Școala biblică pentru misionari* de la Warșovia cu renumitul teolog Joseph Immanuel Landsmann și cursuri la *Institutum Judaicum Delitzschianum* de la Universitatea din Leipzig. *Institutum Judaicum* oferea cursuri speciale teologilor protestanți care doreau să se pregătească ca misionari printre evrei. *Institutum Judaicum* din Leipzig a fost închis de naziști în 1935, dar a fost redeschis, după război, în Viena și mai târziu în Munster. La Leipzig, Feinstein a urmat cursuri de Noul Testament cu accente

pe pasajele Mesianice din Vechiul Testament, de Talmud sau de literatură rabinică.

Din anul 1932 este numit misionar titular la *Misiunea Norvegiană pentru Israel* din Galați, unde este ajutat în munca sa de norvegiencele, diaconesele Olga Olaussen și Antonia Aniksdal. Rămâne în strânsă cooperare cu soții Cilgia și Magne Solheim. Acesta din urmă era pastor și conducător al Misiunii Norvegiene din România. În fața lui Magne Solheim, Isaac Feinstein a semnat contractul prin care au fost clarificate și depășite diferențele doctrinare, declarația de loialitate față de Misiune cât și statutul de organizare confesional-dochinară.

Feinstein lucrează, neîntrerupt, ca misionar printre evreii din Galați, timp de 10 ani, sub jurisdicția Bisericii Protestante din Norvegia, în congregația *Norske Israelsmisjon*.

Den Norske Israelsmisjon sau *Misiunea Norvegiană pentru Israel* a fost fondată în anul 1844 la Stavanger, Norvegia. Este o organizație ce aparține Bisericii Luterane și are scopul de a trezi în rândul creștinilor responsabilitatea pentru poporul evreu căruia să-i facă cunoscută Evanghelia, să-i ofere acestuia dragostea lui Hristos.

Dintru începuturi *Misiunea Norvegiană pentru Israel* s-a pus în slujba comunităților evreilor din Estul Europei, în primul rând a acelor din România și Ungaria prin programe sociale și de educație și, nu în ultimul rând, prin mărturie creștină. *Misiunea Norvegiană pentru Israel* și-a încheiat activitatea în aceste țări imediat după Război, fiind alungată de către comuniști.

Din anul 1932 Isaac Feinstein, pe lângă misiunile printre evreii din Galați, efectuează numeroase vizite misionare în localități învecinate cu populație evreiască, între care și târgușorul basarabean Reni unde a creat o "sucursală misionară", în 1931. Predica și susținea prelegeri folosindu-se de imagini sau diapozitive. Era și un foarte talentat cântăreț. La Galați publică două reviste: *Prietenul* și *Prietenul copiilor*. A răspândit printre evrei Biblia și Noul Testament tipărite în limbile română, rusă sau idiș.

A avut o foarte bună colaborare cu creștinii evanghelici, neoprotestanți cu care a împărtășit bucuriile dar și greutățile și temerile persecuțiilor. A contribuit cu articole la revista "*Creștinul*" - revistă creștină pentru zidirea sufletească a credincioșilor, revistă care apărea la București, sub redacția lui Florea Moisescu. Revista „*Creștinul*” făcea cunoscut cititorilor săi, în numărul pe luna mai, 1935 următoarele: *“Căminul fratelui și sorei Feinstein din Galați s-a mărit, în frumoasa lună Mai, cu sosirea unui mic Benjamin. N-am putea să dorim acestui prunc, ca și părinților lui, ceva mai bun decât binecuvântarea ce a rostit-o, acum vreo 3500 de ani, Moise, omul lui Dumnezeu asupra strămoșului lor cu același nume! Despre Benjamin a zis: „El este preaiubitul Domnului, el va locui la adăpost lângă Dânsul. Domnul îl va ocroti întotdeauna și se va odihni între umerii Lui.” (Dt. 33,12)*⁸

În anul 1938 pastorul norvegian Magne Solheim îi cere lui Isaac Feinstein să organizeze *Misiunea Norvegiană pentru Israel* din orașul Iași, un puternic

⁸ CREȘTINUL, An. VIII, nr. 3, 1935 p. 33

centru evreiesc la acea vreme, cu o numeroasă populație de religie mozaică.

În preajma Crăciunului anului 1939, Feinstein este concentrat, timp de 30 de zile, în armată. Acesta scria în revista sa adresată copiilor. *“Tocmai când mă pregăteam să scriu numărul de Crăciun al revistei noastre, am primit un ordin că trebuie să mă prezint la armată pentru o concentrare de 30 de zile”*⁹

În Europa izbucnise războiul. Începeau să se petreacă lucruri ce prevesteau tragediile ce aveau să se producă, nu peste multă vreme. În această perioadă, într-o scurtă călătorie la Budapesta, pastorul Isaac Feinstein îl întâlnește pe Joseph Hoffman Cohn, leaderul *American Board of Missions to the Jews* (ABMJ - acum *Chosen People Ministries*), care încearcă să-l convingă să părăsească România pentru un post de pastor printre evreii creștini americani, la New York. Astfel, s-ar fi pus, el și familia sa, la adăpost de amenințările naziste. Considerând că dacă ar accepta acesastă poziție privilegiată de peste ocean ar fi fost ca un act de trădare și de lașitate față de enoriașii săi, Feinstein refuză oferta lui Cohn și alege postul oferit de Magne Solheim, acela de misionar la Iași unde, va fi ucis, trei ani mai târziu, în pogrom, alături de bărbații evrei și evreii creștini din „trenurile morții”.

Pe de altă parte, când a izbucnit războiul împotriva URSS, în iunie 1941, Feinstein este chemat și sfătuit de către prietenii săi de la București, între care se afla și Richard Wurmbrand să se refugieze cu familia la București. Din nou, Feinstein refuză alegând să fie

⁹ PRIETENUL copiilor, An. IX, nr. 111-112, Crăciun 1939 p.11

împreună cu comunitatea lui, la fel cum un păstor bun trebuie să fie împreună cu turma sa.

Duminică, 22 iunie, 1941 Isaac Feinstein a ținut ultimul său serviciu religios în casa de pe str. Dancu nr. 1 din Iași, locul unde își avea sediul *Misiunea Norvegiană pentru Israel* și unde locuia împreună cu familia.

Pe 29 iunie 1941 când la Iași s-a declanșat pogromul antievreiesc, Feinstein a căzut victimă nevinovată împreună cu aproape toți bărbații din comunitatea sa de evrei creștini pe care o păstorea. A murit asfixiat și însetat în cel de-al doilea „tren al morții” de la Podu Iloaiei. Potrivit unor evrei din biserica lui Feinstein, corpul acestuia a fost recunoscut și îngropat în cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei, alături de groapa comună în care odihnesc celelalte victime. În pofida acestei mărturii, nu există în acel cimitir vreo piatră însemnată cu numele Isaac Feinstein. Și totuși... mai sus cu vreo doi metri de una din gropile comune din cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei se află un mormânt, singurul din acele zile, peste care a fost așezat un monument sobru, din piatră albă, încă îngrijit. Pe piatră stă scris, însă, un alt nume: „**AICI SE ODIHNEȘTE SCUMPUL NOSTRU TATĂ ȘI SOCRU HAIM HERȘCOVICI IASI ÎN VÂRSTĂ DE 59 ANI UCIS ÎN POGROMUL DIN 29 IUNIE 1941**”

Când Feinstein a fost luat cu forța din casa în care locuia, în dimineața zilei de 29 iunie, se spune că persecutorii săi au „descoperit”, răscolind prin casă, un mic steag norvegian ce are desenată o cruce pe un fundal roșu, acesta fiind luat drept „corp delict”, un simbol bolșevic, comunist. Mai mult decât atât, violatorii de domiciliu antisemiți au mai gasit un alt steag în culorile albastru și alb, care, mai târziu, vor deveni culorile

simbol ale drapelul statului Israel. Cu aceste două steaguri în mână, Feinstein a fost forțat să se îndrepte, în fruntea unei coloane de evrei, spre Chestura de poliție unde a fost arestat iar a doua zi, pe 30 iunie 1941, avea sa-și găsească sfârșitul. Putem spune, fără a exagera, că Isaac Feinstein și-a prevestit și a acceptat martiriul purtând într-o mână Crucea lui Hristos iar în cealaltă Steaua lui David. La Chestură Feinstein a ținut adevărate predici înflăcărate prin care-i chema pe evreii arestați la convertire, spunându-le să nu-și facă iluzii că vor avea clemența persecutorilor. A doua zi, în agonia morții din vagonul pentru vite, lipsit de aer și de apă, pe o căldură insuportabilă, de vară toridă, Feinstein și-a încurajat tovarășii predicându-le, până la ultima suflare, cuvântul lui Hristos, cântând psalmii împreună cu rabinul Dulberger cu care avea să moară sprijiniți, umăr pe umăr. Isaac Feinstein a fost cu adevărat un mucenic al lui Hristos, pe care Biserica Luterană Norvegiană și-l revendică, ca atare.

Soția, copiii, colaboratorii, prietenii, toți cei care l-au îndrăgit pe Feinstein nu au știut de soarta acestuia decât după aproape 3 luni de zile când supraviețuitori din vagonul în care s-a aflat acesta, au povestit Lydiei Feinstein și apoi în fața justiției despre moartea martirică a păstorului lor drag. Prietenii de la București, între care Richard Wurmbrand, prin relațiile înalte pe care le aveau au făcut toate intervențiile posibile, inclusiv la Ambasada Germaniei la București dar toate aceste intervenții pentru salvarea lui Feinstein veneau mult prea târziu.

Această poveste zguduitoare va fi relatată, pe larg, în capitolele următoare ale cărții prin mărturia unor supraviețuitori ai „trenului morții”.

Isaac a lăsat în urma sa șase copii, cel mai mare nu avea nici 11 ani când tatăl său a fost ucis și o soție străină care nu a știut multă vreme ce decizie să ia, după moartea soțului. A ales, până la urmă, să se repatrieze, împreună cu cei șase copii, în anul următor, 1942, ajungând la adăpost în țara sa natală Elveția trecând, în timp de război, prin pericole și încercări, prin Ungaria, Serbia, Croația. A obținut pașapoartele și vizele după ce doi supraviețuitori ai „trenului morții” au dat mărturie, în fața Tribunalului Iași, despre moartea lui Feinstein pentru a se elibera certificatul de deces.

Ajunși în Elveția, copiii și Lydia își iau numele de Spoerri ca nume de familie, fiind susținuți de un frate al Lydiei, reputat filolog, prof. univ. Theophil Spoerri (1890-1974), decan al Facultății de filologie și apoi rector al Universității din Zurich.

Cei șase copii ai soților Isaac Feinstein și Lydia Spoerri: Daniel n.1930, Miriam, 1931-2010, Ruth, 1933-1945, Benjamin 1935-1954, Gabriela 1938-1989, Theophil n. 1939.

Dintre cei șase, cel mai cunoscut nume este cel al fiului mai mare al lui Isaac Feinstein, Daniel Spoerri, născut la Galați, în anul 1930. Acesta este un faimos și recunoscut artist plastic avangardist, coregraf și regizor de teatru. Este cunoscut ca reprezentant al stilului "snare-picture" (pictură-laț sau capcană). Critica occidentală îl numește "*figura centrală a artei europene post-belice*" și "*unul dintre cei mai renumiți artiști ai Secolului XX*". Teophil Spoeri, mezinul născut la Iași, astăzi în vârstă de 74 de ani trăiește la Basel. Este pastor lutheran, scriitor și un cunoscut interpret de muzică tradițională idiș sub numele Ben-Yitzhak Feinstein. A scris un roman despre

saga familiei Goldstein-Hufschmid, care nu este alta decât povestea familiilor Feinstein-Spoerri, pe parcursul a trei generații. Romanul este intitulat „Perlen für Messias” și a apărut în 2010, la Zurich, în limba germană.

Sunt prezente în roman femei puternice, bărbați animați de credințe religioase, șuișurile și coborâșurile existenței umane dintr-un secol nemilos. Ultimul capitol al cărții este povestea reală a părinților săi întruchipați în roman de misionarul, românul, evreul, creștinul Simon Goldstein și de soția acestuia Bertha Hufschmid, o elvețiancă creștină, protestantă, pietistă. Cu rădăcini adânci în hasidism, după convertirea la creștinism, Simon Goldstein se dedică, cu întreaga sa energie și cu multă pasiune formării unei biserici creștine în rândul evreilor mesianici ieșeni, sub protecția *Misiunii Norvegiane pentru Israel*.

Simon Goldstein este ucis în pogromul de la Iași, într-unul din cele două “trenuri ale morții”. Un an mai târziu soția acestuia, în roman Bertha Hufschmid, își ia cei șase copii și reușește să scape din infernul Holocaustului, repatriindu-se, acasă, în Elveția.

În articolele sale misionare, Isaac Feinstein ne-a lăsat multe amintiri, povestiri cu tâlc. Astfel, într-una din adunările sale misionare un evreu l-ar fi întrebat dacă este adevărat că evreilor convertiți li se tatuează, pe brațul stâng, crucea în locul unde, de obicei, bărbații evrei își pun filacteriumul, asta pentru a nu se mai putea întoarce la iudaism?

Auzind aceasta, Feinstein își suflecă mâneca ca să-și arate brațul fără de vreun tatuaj. Atunci, altcineva din adunare strigă: „Are crucea pe piept, în dreptul inimii!” Feinstein își descoperi pieptul și le arată că nici acolo nu avea nici o cruce tatuată. Un alt evreu strigă și cu mai multă forță din mulțime și spuse: „Are crucea în inimă!”. Această întâmplare l-a făcut pe Feinstein să mărturisească că pentru el, adevărata credință este aceea pe care o faci din inimă.

Din păcate, Isaac Feinstein este, pe nedrept, prea puțin cunoscut în România. Mai mult, în unele referințe se spune, în mod greșit, că Isaac Feinstein a fost de origine „evreiască elvețiană”¹⁰.

¹⁰ ODLAND, Paul, Isaac Feinstein, articol pe site-ul <http://www.israelismisjon.no> publicat la 21 sep. 2011

REGISTRU STĂREI CIVILE
PENTRU NĂSCUȚI

59

N. 1129.
Isaac m. Aaron
Feinstein.

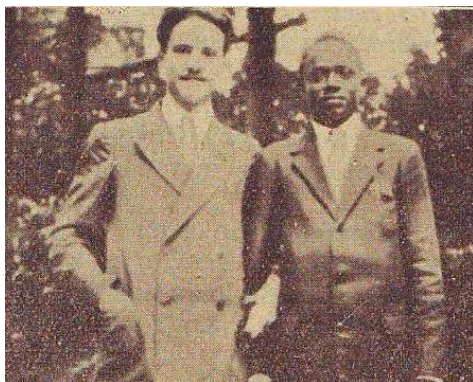
Act de Naștere

În anul una mie nouă sute patru luna Novembrie în ziua
Zece patru zile. ora nouă cinci meridianul. Act de
Naștere a Dn. Isaac religia mozaică de sex
masculin, născut la data Zece și două Novembe
Coresp. la ora șapte port meridianul în orașul
Dorohoi la locuința părinților și strada Frigor
Ghika V.V. Casa Nr. 14. Tatăl Dn. Aaron Feinstein
în vârstă de 45 ani este profesor Comersial
și al Dn. Mina în vârstă de 40 ani este profesor
profesie domniculă în Dorohoi. După Declarația
făcută de tatăl care va fi înscris în Actul.
Întotdeauna au fost Dn. Mina Solomon
în vârstă de patru Zece și două ani fără profesie și
Dn. Leo Vaisman în vârstă de patru Zece și doi
ani fără profesie domiciliat în Dorohoi care
născut este cel puțin primăria degetului uestim
or șerie după ali sex este împreună cu Dn.
a Tebroudele. Cantitat după lege de Dn. Cos
tantin V. Galerii of. aru Han Cule Mih Dorobu

EXECUTAT
LA SERVICIUL JUDEȚEAN
BOTOȘANI
AL ARHIVELOR NAȚIONALE

Araupok
Dorobu
Dn. Mina Solomon
Dn. Leo Vaisman
of. aru Han Cule
Mih Dorobu

Filă din Registrul de Stare Civilă al Primăriei Dorohoi
unde a fost înregistrată, în anul 1904, nașterea lui Isaac
fiul lui Aaron și Mina Feinstein

Isaac Feinstein și misionarul african Demba Dau, în 1929

Aaron Feinstein, tatăl lui Isaac, cu nepoțelul Daniel, la
Galați, în 1931

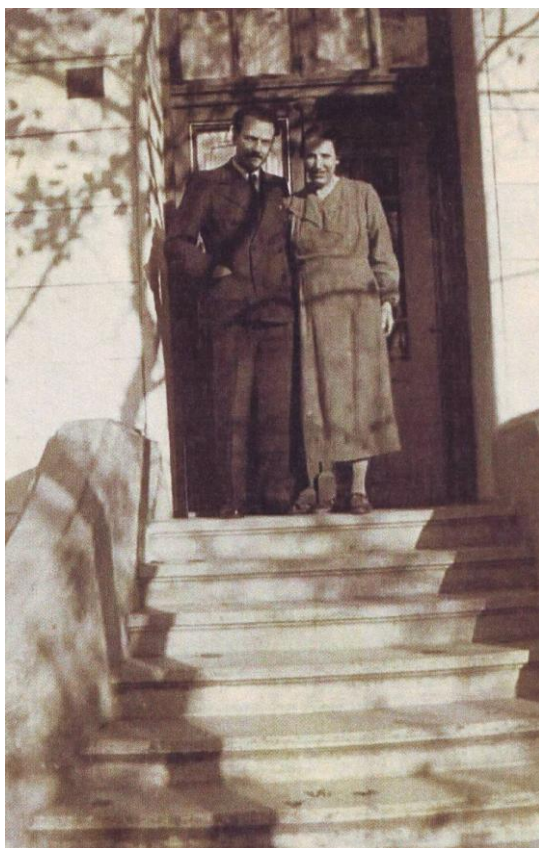

Isaac și Lydia Feinstein, părinți fericiți, la Galați

Mama Lyd mit
ihren 2 Tüngsten
Jabi und Phil
Jasi
'1941
April

Iași, aprilie 1941. Filă dintr-un album de familie

Soții Isaac și Lydia Feinstein la Iași, în fața locuinței și a
sediului “*Misiunii Norvegiene pentru Israel*” de pe str.
Dancu, nr. 1, în primăvara anului 1941

Acciași clădire de pe str. Dancu nr. 1 adăpostește, astăzi,
Ambulatorul Maternității “Cuza-Vodă” din Iași
Din păcate, nici un semn distinctiv, cum ar putea fi o
placă comemorativă, nu amintește că această casă, aflată
într-o stare avansată de uzură, a avut o istorie cu totul
specială.

COMUNITATEA EVREILOR DIN IAȘI
SECȚIA CULTURALĂ
LICEUL EVREESC DE BĂIEȚI

COPIE MATRICOLĂ

Anul școlar 1940/1941
 Volumul 1
 Clasa I-a

Se atestă că elevul Feinstein S. Daniel născut în anul 1930
 luna februarie ziua 27 în comuna Galati județul covurlui
 fiu al D-lui Isaac Feinstein de naționalitate română de
 religie evreiască de profesie funcționar (misionar) și al D-nei
Sofia Feinstein, a fost înscris în clasa a I-a a Liceului Evreesc
Evangelic C.A. pe baza certificatului eliberat de Școala primară
 sub No. 101 din 0 iunie 1940 și urmând cursurile acestei clase a obținut la finele anului
 școlar 1940/1941 următoarea situație:

Document eliberat, la plecarea din țară, elevului Daniel Feinstein, în martie 1942, cu situația pe anul școlar 1940-1941, clasa I-a, la Liceul evreiesc teoretic de băieți, din Iași.

După ce a absolvit primele clase, la Școala primară evanghelică C.A. din Iași¹¹, fiul lui Feinstein este admis ca elev al liceului confesional evreiesc. De remarcat, însă, că în actul de mai sus Isaac Feinstein era considerat, de către Comunitatea Evreilor din Iași ca fiind de religie „aconfesională”, adică ne-evreu și ne-creștin, de profesie „funcționar (misionar)”. Această remarcă ar putea fi un indiciu care arată atitudinea neutră, nedușmănoasă a comunității evreilor din Iașiul acelor timpuri față de evreii creștini, mesianici.

¹¹ Școală cu predare în limba germană aparținând Bisericii Evanghelice de Confesiune Augustană. Această biserică îi cuprindea pe credincioșii luterani, de limbă germană din Iași.

Martir al *Norwegian Israel Mission*. Colaboratorii norvegieni

Aproape întreaga activitate a lui Isaac Feinstein, de misionar creștin printre evreii din România, s-a desfășurat sub directa autoritate a Misiunii Norvegiene pentru Israel (*Den Norske Israelsmisjon*), al cărei angajat a fost din 1928 până la 29 iunie 1941. La Galați a stat până în anul 1938 ca mai apoi să se stabilească cu familia și colaboratorii la Iași, unde a primit mucenicia, în cel de-al doilea „*tren al morții*”, la Podu Iloaiei.

În anul 1969, la Oslo, cu ocazia aniversării a 125 de ani de activitate neîntreruptă a Misiunii, în prezența văduvei Lydia Feinstein, invitat de onoare al ceremoniei, lui Isaac Feinstein i se recunoștea calitatea de „Martir al *Norwegian Israel Mission*”

Fondată în anul 1844 ca o asociație de ajutorare a evreilor din Europa de Est, *Norwegian Israel Mission* își trimitea primul său misionar în România, la Galați, în anul 1891, în persoana lui Ragnvald Gjessing.

Timp de 50 de ani, până în anul 1947 când comuniștii aveau să-i interzică activitatea, *Norwegian Israel Mission* a fost prezentă în România prin misionari norvegieni dar și români.

Pastorul Magne Solheim a fost cel care a condus Misiunea din România în anii premergători și în timpul Războiului, până la expulzarea acestuia din țară, în anul 1948. După înființarea statului Israel, Magne Solheim și soția acestuia Cilgia se stabilesc în noul stat și, profitând de faptul că autoritățile comuniste din România permiteau o mică cotă de emigrare a populației evreiești, reface la Haifa și la Tel Aviv bisericile de evrei creștini

români. Începutul a fost făcut prin reconstituirea Bisericii *Elias* (sau *Beit-Eliyahu* în ebraică), astăzi parte a fundației *Casa Ebenezer*.

Magne Solheim tipărește, în Israel, Biblia în anul 1959. Primul exemplar a fost oferit de către acesta președintelui Israelului din acea perioadă, Yitzhak Ben-Zvi, la o recepție specială.

Având ca bază teologică doctrina bisericii reformate, luterane, *Misiunea Norvegiană pentru Israel* are drept misiune și astăzi să redea Evanghelia acelorora de la care am primit-o: „*Fraților, dorința inimii mele și rugăciunea mea către Dumnezeu pentru israeliți este să fie mântuiți.*” *Romani 10:1*

Alți colaboratori importanți ai pastorului Isaac Feinstein în activitățile sale misionare de la Galați și de la Iași au fost, pe lângă soții Cilgia și Magne Solheim, norvegienele Olga Olaussen și Maria Antonia Aniksdal.

Olga Olaussen (1892-1981) a fost diacon și profesor care a lucrat pentru *Norwegian Israel Mission* din anul 1921, aproape 30 de ani în România, 17 ani la Galați și 13 la Iași. Ea a fost ultimul misionar norvegian care a părăsit România. A fost martor la tragedia prin care a trecut populația evreiască din Iași, la pogrom. Ea a încercat, în „duminica aceea” de 29 iunie 1941 să lămurească în fața autorităților, situația lui Isaac Feinstein la Chestura de poliție pentru a fi eliberat din arest. Din păcate, după cum se știe, Svester Olga nu a putut obține nici o clemență pentru Feinstein.

După pogrom, la Iași a susținut moral și material numeroși copii evrei orfani, între care s-a aflat și poeta de mai târziu Milly King.

Din anul 1951 se stabilește la Haifa, în Israel, unde se refăcuseră comunitățile de evrei mesianici din România.

A fost decorată în țara sa, Norvegia, cu *King's Medal of Merit in Gold*, pentru activitatea sa misionară, pentru curajul și demnitatea cu care a înfruntat dictaturile fascistă și comunistă. În tot ceea ce a făcut pentru cei în slujba cărora s-a aflat, întotdeauna Olga Olaussen a pus dragostea lui Hristos.

Maria Antonia Aniksdal (1871-1957) a fost timp de 36 de ani în serviciul *Norwegian Israel Mission* din care 28 de ani, între 1921-1948 în România, la Galați.

Diacon, profesor și evanghelist, Maria Antonia Aniksdal era cunoscută de către evreii din Galați, datorită devotamentului și dragostei pentru cei mai săraci dintre ei, cu numele idiș „Herzi” ce ar însemna „inima mea”.

În timpul războiului, Antonia Aniksdal a fost de un real ajutor multor familii de evrei români persecutați. Părăsește România în anul 1948, la vârsta de 77 de ani.

Să nu ucizi!

Cine nu știe că cele trei cuvinte de mai sus reprezintă una din cele zece porunci sau legi date de Dumnezeu omenirii, prin Moise?

În vremea aceea a chemat Moise tot Israelul și le-a zis: "Ascultă, Israele, poruncile și legile pe care le voi rosti eu astăzi în auzul urechilor voastre: învățați-le și siliți-vă să le pliniți. (Det. 5:1)

Și totuși, omenirea a fost și este încă răvășită de ură și de războaie care au vărsat sau mai varsă sânge nevinovat.

Un asemenea episod de ură deslănțuită fără de vreun temei a fost și pogromul de la Iași împotriva cetățenilor evrei, din iunie 1941 în care au fost omorâți și evrei creștini împreună cu păstorul lor, Isaac Feinstein.

Martori oculari, supraviețuitori din infernul „*trenurilor morții*” sau din ororile deslănțuite în „*duminica aceea*” de 29 iunie 1941 au povestit, pe larg, chinurile și umilințele prin care au trecut ei și coreligionarii lor care au murit, neputându-le rezista.

Pentru cititorul neavizat cu istoria celor întâmplare la Iași, în iunie 1941 redau, în rezumat, o parte din *RAPORTUL Comisiei Internaționale privind Studiarea Holocaustului în România*, anume partea în care se face referire la evenimentele de la Iași.

„În iunie 1941, în Iași trăiau 45.000 de evrei. Ion Antonescu a dat ordine pentru curățirea Iașului de evrei și a decretat ca orice evreu care va deschide focul asupra soldaților români sau germani să fie eliminat. Armata română și Serviciul Special de Informații (SSI)

au pregătit terenul pentru pogromul de la Iași și au oferit pretextul pentru pedepsirea populației evreiești a orașului, iar unitățile armatei germane staționate în oraș au ajutat autoritățile românești. Documentele oficiale românești prezentau pe evreii din Iași ca fiind colaboratori ai "dușmanului sovietic," justificând astfel actele de represalii.

Cei care au participat la vânatoarea împotriva evreilor lansată în noaptea de 28/29 iunie au fost, în primul rând, poliția din Iași, sprijinită de poliția și unitățile de jandarmerie din Basarabia. Totuși au existat de asemenea soldați și civili care au luat parte la omoruri și jafuri.

Organizarea pogromului de la Iași a avut la baza 5 elemente: răspândirea unor zvonuri conform cărora evreii ar fi tras în armată; anunțarea locuitorilor români despre ceea ce avea să se întâmple; asigurarea colaborării oamenilor cu forțele de securitate; marcarea caselor creștine și, în sfârșit, incitarea răsculaților la omor, viol și jaf. În timpul pogromului, autoritățile române au pierdut controlul evenimentelor iar orașul a devenit un imens poligon în care soldații români și germani, jandarmii și polițiștii, precum și civilii români - organizați și dezorganizați - vânau evrei, îi jefuiau și îi ucideau. Soldații germani din Iași au fost trimiși să aresteze evrei, dar și ei au comis același fel de atrocități ca și colegii lor români.

După masacre, evreii au fost urcați forțat în două trenuri cu destinații în alte zone ale țării. Până la 150 de evrei (mulți deja răniți) au fost înghesuiți în vagoane de tren cu o capacitate de numai 40 de persoane. Din trenul morții care a plecat de la Iași spre Călărași, în care se

aflau probabil circa 5.000 de evrei, numai 1.011 au ajuns la destinație în viață. (Poliția română a numărat 1.258 de cadavre, însă sute de morți au fost aruncați din tren pe drum.) În trenul morții plecat spre Podu Iloaiei au fost încărcăți până la 2.700 de evrei, din care numai 700 au coborât vii. În varianta oficială, autoritățile române au raportat că 1.900 de evrei s-au urcat în tren și "doar" 1.194 au murit.

După pogrom, comunitatea evreiască a organizat un recensământ care a stabilit că pieriseră 14.850 evrei. Deși SSI a confirmat moartea a numai 13.266 evrei, serviciul de recrutare pentru munci al armatei din Iași a raportat în august 1942 că nu reușea să găsească 13.868 evrei."¹²

Pastorul Isaac Feinstein a întrevăzut încă din anul 1933, odată cu izbucnirea violențelor antisemite din Germania nazistă, pericolele la care era expusă societatea românească din anii premergători războiului.

Evreul și creștinul din el au putut sesiza, cel mai bine, nuanțele antisemitismului autohton dar mai ales au fost în stare să arate care erau piedicile din calea conviețuirii în pace și în bună înțelegere între evreii și creștinii români.

Iată ce scria Feinstein în articolul de început al revistei sale „Prietenul”, numărul pe aprilie 1933:

¹² Pogromul de la Iași: prima fază a distrugerii fizice a evreilor din România În: WIESEL Elie, preș., Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România, Raport final, Ed. Polirom, Iași, 2005 p. 118-124

„În vreme ce tipograful lucrează la zățuirea acestui număr de revistă, ziarele aduc vești despre cele ce se petrec în Germania, în legătură cu poporul Evreu.

Suferința noastră - pentru că suferim împreună cu poporul nostru – este îndoită. Pe lângă faptul că durerile poporului nostru sunt și ale noastre, mai suferim din cauza că aceste dureri sunt provocate de oameni care își zic creștini și care fac acest lucru în numele lui Isus. Nici nu putem insista destul asupra faptului că aceste acte stau în flagrantă contrazicere cu Isus.

De aceea nu numai noi, evreii care credem în Isus, ne dezicem de un astfel de creștinism. Dar împreună cu noi fac același lucru și mii de creștini care iau în serios credința în Mântuitorul.

Și acuim un cuvânt pentru frații noștrii creștini, care vor citi aceste rânduri. Una din cauzele pentru care poporul evreu nu poate recunoaște divinitatea Domnului Isus și nu poate să-l primească drept Mântuitor, este că diferiți oameni care își zic creștini au arătat ură și au făcut nelegiuiri în Numele Lui. Calea poporului evreu către Domnul Isus este presărată cu pietre de poticnire puse și adunate de creștini cu numele. Voi, frați credincioși, împliniți cuvântul scris al profetului Isaia, (26, 10): „Pregătiți o cale poporului! Croiți, croiți drum, dați pietrele la o parte!”

Cum? Prin rugăciune și prin viață.

Iar voi frații mei evrei, în suferințele și nevoile voastre, urmați cuvântul Psalmistului, (Ps. 130, 1): „Din adâncuri te chem, Doamne!”. Chemați pe Domnul, căutați-L, veniți la El și împreună, după ce ați gustat ce bun este El, după ce ați experimentat fericirea iertării

păcatelor, bucuria iertării, prin Isus Mesia, să ridicăm stindardul credinței, al nădejdei și dragostei. ”¹³

Casă din Iași însemnată cu o cruce, cu trei zile înainte de
dezlănțuirea pogromului din iunie 1941, pentru a arăta
agresorilor că acolo nu locuiesc evrei.
Mulți ieșeni creștini și-au pictat o cruce pe proprietățile
lor pentru a se asigura, în acest fel, că nu vor fi agresați
de huligani antisemiți.

¹³ Pietre de poticnire... În: PRIETENUL, An. III, nr. 20, 15 Apr. 1933 p. 1

Drumul spre Golgota

Cu siguranță, oricine a auzit sau a citit despre Isaac Feinstein și a aflat crezul său în viață, devotamentul și dragostea lui pentru Hristos și aproapele dar mai ales dacă a luat cunoștință de cele întâmplate în zilele dinaintea și în ziua morții sale în chinurile din *“trenul morții”*, nu are cum să nu se gândească, firesc, la drumul Mântuitorului spre Crucea de pe Golgota.

Este șocantă premoniția avută de Isaac Feinstein că va fi ucis, pe când se afla la București împreună cu soția, ca oaspete al familiei prietenului său, și el păstor al unei comunități de evrei creștini, Richard Wurmbrand. Ajuns în București după o vizită la frații săi de credință de la Sibiu, Isaac Feinstein și soția acestuia Lydia sunt rugați de către Richard Wurmbrand și soția acestuia Sabina să mai zăbovească la București pentru că veștile venite de la Iași nu erau tocmai de pace. Răspunsul lui Feinstein a fost categoric, negativ dorindu-și să se reîntoarcă acasă, la Iași, printre ai săi.

Iată ce-și amintea Wurmbrand despre Feinstein și despre acele zile de sfârșit de iunie 1941:

„Era încă tânăr atunci când a început războiul. Avea 37 de ani, era pastor într-o congregație de evrei creștini pe care o formase la Iași și de acolo activitatea sa binevenită se răspândea în întreaga țară. Atmosfera din Iași era infectată de antisemitism, de o amenințare permanentă a unui pogrom. Feinstein a venit într-o scurtă vizită în București și a stat în apartamentul meu. I-am sugerat să nu se mai întoarcă în Iași, unde îl aștepta moartea. I-am zis:

- Am putea trimite un frate român sa-ți aducă soția și cei șase copii aici, la București.

El mi-a răspuns:

- Datoria păstorului este să moară împreună cu turma sa. Eu știu că ei mă vor ucide, dar eu nu pot să-mi abandonez frații. Mă întorc la Iași.

Câteva zile după întoarcerea sa, pe 28 iunie 1941, a început pogromul. Numărul de evrei uciși a fost de circa 11.000. Au fost uciși și români care semănau cu evreii. Evreii creștini au fost uciși de către autoritățile fasciste și de către localnicii fanatici care susțineau că țara începe o cruciadă sfântă. Feinstein a fost printre cei arestați. A fost luat mai întâi la arestul poliției. Criminalii care erau în închisoare în acel timp și-au adus aminte mai târziu, la eliberare, că Feinstein le-a spus evreilor să nu-și facă nici o iluzie. El știa că urmează să fie uciși și i-a îndemnat să se convertească pentru a se pregăti să-L întâlnească pe Dumnezeu.

Mii de evrei au fost înghesuiți în vagoane de vite sigilate și au fost trimiși sub soarele arzător, fără un strop de apă, iar ca rezultat, cei mai mulți dintre ei au fost sufocați. Printre ei a fost și Feinstein. Puținii supraviețuitori au fost internați într-un lagăr de concentrare. Câțiva dintre aceștia au relatat mai târziu despre Feinstein, cum că acesta, când a înțeles că moartea era iminentă, s-a întors spre un rabin care era înghesuit lângă el și i-a spus: "Este timpul să cântăm psalmii!". A murit în timp ce rabinul recita psalmii cu glas tare și Feinstein explica cum ei îl prevestesc pe Isus. Când a venit moartea prin sufocare, capul său se odihnea pe umărul rabinului. Rabinul însuși a murit, câteva minute mai târziu. Un evreu mozaic și un evreu

mesianic au fost victimele aceleiași uri, ura care era în România de două ori mai dezgustătoare pentru că era ascunsă în spatele numelui de “creștin”. Nu a supraviețuit nici măcar un bărbat din congregația evreilor mesianici din Iași. Toți au fost uciși în pogrom. Doar câteva fete și-au putut salva viețile.”¹⁴

Ridicarea lui Isaac Feinstein de la locuința sa de pe str. Dancu nr. 1, din Iași, în dimineața zilei de duminică 29 iunie 1941, a fost surprinsă, în pagini de roman autobiografic, de un martor ocular: tânărul evreu Jean Leibovici¹⁵ (Eugen Luca) care, a avut norocul să scape cu viață și astfel, să-și spună, peste ani, pe hârtie, experiențele trăite, atunci.

Fragmentul ales din romanul său intitulat “*Pogrom: Iași duminică 29 iunie 1941*” rememorează momentul când coloana formată din bărbați evrei de toate vârstele, luați cu forța și sub amenințarea armelor din casele lor din zona cartierului Târgu-Cucului, trece pe strada Dancu, în dreptul casei cu nr. 1 unde locuia familia Feinstein și unde își avea sediul “*Misiunea Norvegiană pentru Israel*” al cărei păstor era Isaac Feinstein.

„Coloana noastră se lungea mereu și devenea din ce în ce mai pestriță.

Ne-am pus, la o comandă, toți în mișcare, am ajuns în Costache Negri și am cotit-o în strada Nemțească. Scurtă și îngustă strada aceasta dar înțesată de jidani,

¹⁴ WURMBRAND, Richard, Cristos pe ulița evreiască, Ed. Stephanus, Bic., 1994 p. 39

¹⁵ Eugen Luca (n. Jean Leibovici, n. 1923, Iași - d. 13 iulie 1997, Haifa, Israel) a fost scriitor, critic literar, eseist și jurnalist.

așa încât reprezentanții autorităților, domnii comisari și ostașii, au muncit, bieții, greu și aici. După ce și-au terminat lucrul pe ulița asta strâmtă și umbroasă, ne-au pus din nou în mișcare, îndreptându-ne spre strada Dancu, din spatele Teatrului Național. Urma ca „oamenii ordinii” să-și facă și aici „datoria” conștiincios, disciplinat cum prevede regulamentul, și să ne mâne apoi direct la Chestură. Ne-am oprit. Comisarul în negru a deschis o portiță, a străbătut grădina neîngrijită din fața casei cu etaj, unde o firmă arăta că aici își are sediul „Misiunea evanghelică norvegiană pentru Israel”. A sunat la ușa de la intrare, așa cum știa el să sune, că ar fi putut trezi și morții din morminte, și, după scurtă vreme s-a întors însoțindu-l cu arma în mână pe conducătorul Misiunii, un domn Feinstein, un bărbat înalt, cu părul ondulat, cu ochi mari, negri, buze senzuale, și o mică mustăcioară, englezească; un bărbat frumos care, duminică de duminică, încerca să-i convingă pe frații săi evrei să îmbrățișeze credința lui Isus Nazariteanul, căci el, Răstignitul, ar fi Mesia. Încerca să-i convingă, știind bine că nu poate convinge, dar asta-i era meseria, așa își câștiga el pâinea. Încerca să-i convingă, știind bine că cei, puțini, care frecventează casa asta o fac din snobism, vor să lase impresia că ar fi preocupați de probleme înalte, spirituale; ori se adună în casa asta, fiindcă aici simt că ar fi cineva, nimeni nu-i insultă, nu-i batjocorește aici; aici, dimpotrivă, sunt adulați, un om atât de învățat – îmi spusese cândva unul dintre aceștia – ca domnul Feinstein face totul ca să ne intre în voie. Face totul, cu voga speranță că i-ar putea câștiga, cândva, la cauza lui.

L-a adus comisarul în negru pe predicatorul Feinstein întreg, nevătămat (lui îi era rezervat – aveam să mă conving mai târziu – un tratament special), numai că l-a obligat să ia cu el și drapelele Misiunii - un drapel norvegian și unul alb-albastru, să țină fiecare steag într-o mână. Pe Feinstein misionarul, apostolul, nu l-au încolonat, lui i-au făcut cinstea de a-l face portdrapelul coloanei noastre pestrițe. L-au pus în fruntea coloanei cu steagurile în mâini, ca pe un deschizător de drumuri.. Comisarul în negru dăduse lovitura. Striga într-una: „Steag englezesc, steag jidovesc! Las-că vezi tu! Complotați, ai? Faceți agitație, ai? Unde-i tricolorul, harhăre? Unde-i steagul românesc? Dumnezeuii și paștele mă-tii! Tricolorul nu-ți place, steagul englezesc ți-e drag, cel jidovesc!” Comisarul în negru striga, suduia; comisarul în uniformă, binevoitorul, care întotdeauna se avusese bine cu evreii, clătina din cap. Voia să ne comunice, astfel, că la una ca asta chiar că nu se așteptase, am întins prea tare coarda, acum n-are ce face, nu ne mai poate apăra, am pierdut dreptul la protecția sa. Domnii comisari erau acum de perfect acord. De asta, când am ajuns la Chestură, predicatorul, apostolul Feinstein a fost luat direct dintre noi, dus să fie cercetat separat, nu era doar un caz obișnuit. Nu știu cum a decurs cercetarea. Atâta știu: predicatorul Feinstein, care avea o nevastă uscată de atâtea nașteri, nu s-a mai întors. A avut parte de o moarte ca aceea a primilor creștini, care tot evrei erau, o moarte de martir.”¹⁶

¹⁶ LUCA, Eugen, Pogrom: Iași duminică 29 iunie 1941, Tel Aviv, 1989 p.26-27

Martori ai sfârșitului tragic al pastorului Isaac Feinstein au fost chiar doi membrii ai comunității evreilor creștini din Iași. Aceștia doi, împreună cu alți patru evrei, au fost singurii care au scăpat cu viață din vagonul cu peste 140 de suflete din cel de-al doilea *“tren al morții”* plecat din Iași, vagon în care s-a aflat Feinstein. Cei doi, alături de alți supraviețuitori evrei au fost forțați să îngroape, în cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei, într-o groapă comună, trupurile fraților lor. Recunoscându-și păstorul, cei doi evrei creștini i-au săpat o groapă mai sus cu câțiva metri de groapa comună astfel că, printr-un miracol Isaac Feinstein ar avea un mormânt însemnat de o piatră tombală care, din păcate, mai rămâne, încă, un mister pentru ochii vizitatorilor cimitirului de la Podu Iloaiei.

Cei doi evrei creștini, rămași pentru noi anonimi, au fost citați de doamna Lydia Feinstein, soția pastorului, drept martori în fața justiției pentru a obține actele necesare plecării, în anul 1942, în țara sa origine, Elveția pentru a-și pune la adăpost cei șase copii. Iată, mărturia lor, potrivit Lydiei Feinstein:

“Amândoi, am fost împreună, în acea duminică, cu soțul dumneavoastră. Acesta a dat dovadă de tărie de caracter și a fost exemplu pentru toți care au fost închiși împreună cu el în celulele din subsolurile de la Chestura de poliție. Înspre seară am fost scoși în curtea clădirii. Eram așa de mulți încât stăteam ca sardinele într-o cutie. Ne-am gândit că torționarii noștri sperau, prin aceasta, că vom fi uciși de vreo bombă; Chiar dacă bombele explodau în jurul nostru, noi, din păcate pentru ei, nu am fost răniți. Devreme, în dimineața următoare, am fost

escortați în lungi coloane către gară. Feinstein a fost în același vagon în care și noi am fost. Eram atât de înghesuiți încât nu ne puteam mișca și cu greu dacă puteam respira. Eram cam la 140 de suflete într-un vagon de marfă pentru transport vite care, în mod normal, ar fi putut transporta doar 40 de oameni. Ușile și ferestrele au fost ferecate, toate aerisirile și găurile au fost sigilate după care a fost introdus abur, de dedesupt. A fost o îngrozitoare călătorie a morții. Mulți și-au ieșit din minți. Țipetele de suferință erau înfricoșătoare. Trenul făcea dese opriri și staționa cu orele în căldura soarelui dogoritor. Lucruri teribile, de nespus au avut loc atunci. Cei cărora le-am supraviețuit acestora, suntem torturați de amintirea lor.

Soțul dumneavoastră se pare că nu a suferit prea mult timp. El a început să recite psalmii cu voce tare, puternică și fața lui era ca fața unui înger. Apoi a căzut adormit și de atunci nu s-a mai trezit. Pe timpul nopții, vagonul a fost deschis într-o mică gară din Moldova [Podu Iloaiei] când cadavrele s-au prăvălit în afară. Ei și-au închipuit că noi toți din vagon am murit, sufocați în această călătorie a morții, dar soarta a vrut ca altcumva să fie. Șase dintre noi eram doar în inconștiență. Eram răniți așa că am căzut și noi din vagon, printre cadavre. Când soldații ne-au văzut că sângerăm ne-au dat ajutor făcându-ne să ne recăpătăm cunoștința. Ne-au dat ceva de mâncare după care ne-au forțat să-i îngropăm pe dragii noștri prieteni într-o groapă comună. Astfel l-am găsit pe dragul nostru Herr Feinstein printre ei. Am săpat o groapă separată pentru el. Înainte de a-l așeza să se odihnească în groapă, am căutat prin buzunarele lui cu speranță de a găsi vreun act de identitate sau altceva

ce am putea să vă aducem dumneavoastră, dar nu am găsit nimic, nici măcar ceasul său. I-au luat totul ce avea asupra lui. După aceasta. noi am stat închiși într-un lagăr unde am fost forțați să muncim din greu când am trecut prin zile grele. Ne era câteodată atât de greu încât ne părea rău că scăpaserăm cu viață. Acum ne-au adus înapoi în oraș [la Iași], dar nu ne așteptăm la nimic bun să ni se întâmple.”¹⁷

Traian Dorz¹⁸ avea să vină la Iași, purtat cu treburi de serviciu, în luna iulie a anului 1941. A trecut și pe la casa familiei Feinstein pentru a-l vedea pe Isaac dar, a aflat de la soția acestuia despre pătimirea și moartea fratelui său iubit întru Hristos, alături de alți frați evrei creștini din Iași.

... “Trimis într-o delegație la Iași, în iulie 1941, am trecut anume și pe strada Dancu nr. 1, unde știam adresa fratelui Feinstein cu redacția revistei sale, „Prietenul”, la care și eu colaborasem. Speram să-l găesc pe el acasă.

Însă am ajuns acolo în momentul cel mai tragic. La Iași tocmai avusese loc, la sfârșitul lui iunie, îngrozitorul pogrom.

Mii de evrei fuseseră strânși în vagoanele unui lung tren marfar, înghesuiți grămadă unii peste alții, cu praf de var pe jos, fără apă, fără mâncare, cu ușile și geamurile legate cu sârmă ghimpată și acoperite, purtați

¹⁷ Daniel Spoerri: from A to Z, Fondazione Mudima, 1991 p.92

¹⁸ Traian Dorz (1914 -1989) a fost fruntaș al Mișcării creștin ortodoxe Oastea Domnului, poet, deținut politic în perioada comunistă

zile și nopți dintr-o parte în alta a țării, urlând de sete de foame, de chinuri - până au murit cu toții în acest îngrozitor iad...

Și printre ei fusese și fratele Isaac Feinstein, acel minunat copil al lui Dumnezeu care făcuse atât de mult bine pentru Numele și poporul Domnului Isus. Soția lui și cei șase copii erau zdrobiți de durere. I-am mângâiat și ne-am mângâiat numai cu rugăciunea și cu lacrimile.

Cât de neânțelese sunt căile îngăduinței Domnului și cât de mare este uneori prețul cu care răscumpărăm nu numai răul, ci și binele pe care îl facem pe pământ!

Am mai cunoscut atunci un grup de tineri evrei creștini în casa fratelui Feinstein: Duțu Moscovici, Milan Haimovici, Bianca Bringer, Monica Malici..., Filip Izi și alte multe suflete scumpe de frați în Isus.

Pe unii i-am mai regăsit după câțva timp la București în Biserica lor de pe strada Olteni.

Pe văduva fratelui Feinstein și pe orfanii lor însă nu i-am mai întâlnit. Îndată ce au putut, au plecat în Elveția. Dar tragedia lor, unită cu a tuturor celorlalți evrei uciși și chinuiți fără nici o milă de fiara apocaliptică dezlănțuită, m-a înfiorat și m-a străpuns până în străfundul sufletului. Nici până astăzi groaza nu mi-a trecut, nici rana nu mi s-a închis, nici rugăciunea nu mi i-a uitat.”¹⁹

În „duminica aceea” au fost mai multe coloane de bărbați evrei, scoși din case sub amenințarea armelor sau a bâtelor, încolonați spre Chestura de poliție, clădire care se afla pe str. V. Alecsandri. Pe lângă coloana formată

¹⁹ DORZ, Traian, Hristos - mărturia mea, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 2005 p. 160-161

din evreii din zona Târgu Cucu au mai fost altele dinspre Sărărie, Abator sau Ciurchi. Într-una dintre acestea s-a aflat și tânărul, pe atunci, de nici 19 ani, Leizer Finchelstein, trecut de curând la cele veșnice, la aproape 90 de ani. A fost și el deportat, după ce a trecut prin umilințele de la Chestură, cu cel de-al doilea „*tren al morții*” la Podu Iloaiei. A fost într-un vagon vecin cu vagonul în care și-a găsit sfârșitul Isaac Feinstein. Pe o căldură toridă de vară, fără apă și cu aerisirile blocate, trenul a făcut distanța de 15 km de cale ferată între Iași și Podu Iloaiei, în aproape 8 ore. Oamenii erau ferecați, înghesuiți unul într-altul, ca în niște cuptoare. Chinurile lui Leizer Finchelstein au fost și chinurile lui Isaac Feinstein. De aceea, consider interesant de reprodus, mai jos, mărturia acestuia făcută, în urmă cu câțiva ani, reporterului de la „*Ziarul de Iași*”.

„Pe 29 iunie, duminică, nimeni nu-și imagina ce avea să urmeze, deși semne prevestitoare au fost. Sâmbătă, un frate de-al tatălui, care locuia la Abator, un cartier cu mulți evrei, dinspre Dancu, unde duce astăzi tramvaiul 3, a venit în fuga mare, desfigurat de spaimă, ca să spună că evreii sunt scoși din case, bătuți și omorâți. Duminică dimineață părea totuși o zi liniștită. Familia Finchelstein auzise că evreii sunt chemați la Chestură pentru a li se da permis de ședere în Iași, dar nu s-a grăbit să se prezinte. „De fapt, ei erau momiți acolo de autorități”, explică Leizer Finchelstein. Unul din frații lui Leizer, care era funcționar de magazin, a plecat de dimineață la magazin și de atunci nu l-a mai văzut nimeni. Pe la orele zece, unsprezece, au dat buzna în casă patru sergenți de poliție, însoțiți de mai

mulți civili cu bâte. Toți cei din casă au fost scoși în stradă, cu lovituri de patul puștii. Mama lui Leizer și surorile au fost scoase și ele afară, dar până la urmă au fost lăsate să plece. „Încă nu îmi iese din cap groaza mamei mele din momentul când a văzut că băieții îi sunt luați și duși niciunde“, spune Leizer printre lacrimi. Tatăl și băieții au fost încolonați și duși cu mâinile sus, spre Chestură, prin Cuza-Vodă. „Parcă eram duși la abator. Eram foarte docili. Îmi aduc aminte că, după 1944, am văzut o coloană de vreo mie de prizonieri germani păziți de vreo trei-patru femei-soldat din Armata Roșie. Dacă ar fi tăbărât pe ele, le-ar fi făcut praf, dar nemții, care altădată erau mândri și aroganți, erau acum blânzi și docili. Se întâmplă ceva în astfel de situații, devii docil, inert, așa eram și noi, atunci“, povestește martorul nostru. În clădirea Filarmonicii era un spital de campanie german și, când a trecut coloana de evrei, nemții le-au vărsat mizerii în cap.

La poarta Chesturii erau doi jandarmi SS cu cască de război și cu însemne pe care scria mare, dacă își aduce aminte bine, „SS Gendarm Kommandatur“. „Nemții aveau bâte ca de baseball, care mergeau ca un ciocan pneumatic și pe care îl nimerea în cap acolo rămânea. Pentru prima dată am văzut oameni morți, sânge și creieri împrăștiați. La evrei, prin tradiție, morții sunt imediat acoperiți și îngropați, nu sunt ținuți trei zile ca la creștini. Eu nu apucasem ca să văd cadavre pâna în ziua aceea“, spune Leizer umbrit. Prin furcile caudine de la poartă a trecut în fugă, bulucindu-se, călcând peste morți. S-a pierdut de tatăl său și a rămas doar cu un frate cu care a mers spre zidul din fundul curții. Înăuntru erau deja morți pe jos. Curtea Chesturii

era dominată de o mitralieră, instalată pe scările clădirii, la care se aflau doi sergenți de poliție. Aceștia au deschis focul de nenumărate ori în mulțime. Cei care au încercat să fugă peste gard au fost lichidați. „Mi-am văzut un prieten mort atârnat pe gard“, își aminește Leizer. Acolo, în curte, sub amenințarea mitralierei, îngrămădiți unii în alții, cu miile, au stat în picioare de la prânz până a doua zi spre dimineață, fără apă, fără mâncare. Aproape că nu vorbeau. Nu știau ce o să se întâmple, ce va fi cu ei. Din oraș, se auzeau mereu focuri de armă. La un moment dat a fost pus, împreună cu alții mai întremați, să aranjeze morții din curte, ca să se facă loc. Noaptea, curtea s-a mai eliberat, după ce au fost scoși cei care au fost urcați în primul „tren al morții“. Leizer Finchelstein a nimerit în al doilea. „Era întuneric de îți scoteai ochii, din cauza camuflajului. În Piața Unirii și în drum spre gară ne-am tot împiedicat de morții presărați pe drum“. Mai târziu a aflat că două zile căruțele de gunoi au tot cărat morții de pe străzi.

La gară, alte grozăvii. Au fost trântiți în fața gării, unde era piața de trăsuri, în balegă și urină de cal. Apoi, în gară, a apucat să vadă ceferiști care îi loveau în cap pe evreii care încercau să fugă, cu lemne luate dintr-un vagon tras pe altă linie. Au fost numarați câte 40 și băgați în vagoane de zece tone, din lemn, folosite pentru materiale de construcții. Nici măcar nu erau curățate. „De frică, ne-am băgat unul în altul, ca oile, și vagonul părea gol. Un impiegat de mișcare, un tinerel, se agita pe acolo și spunea că el nu expediază vagoanele dacă nu sunt încărcate la capacitate. Și atunci au mai adus 40. Ne-am îngrămădit și tot părea vagonul gol. Până la urmă, ne-au încărcat vreo sută, o sută douazeci, nu pot

să știu. Aproape nu te mai puteai mișca“, povestește Leizer Finchelstein. „După 1947, am intrat la CFR și aș fi vrut să îl întâlnesc pe tinerelul impiegat ca să-i spun că la școala CFR se învață că, atunci când încarci vagoane cu vietăți, există o capacitate maximă admisă și trebuie asigurate furaje. Noi stăteam mai rău ca animalele, nu aveam aer și nici nu ni s-a dat apă. Vagoanele aveau gemulețe de 25 pe 60 de cm, ale căror obloane au fost închise pe dinafară. Era un fel de cameră de gazare fără gaz și foc. Soarele făcea tot.“ Cu câțiva ani în urmă, a fost făcut un experiment cu niște ziarști. S-au urcat într-un vagon de marfă, mai mare, de 40 de tone, și au mers cam o oră, pe un soare torid ca în ziua aceea. În prima stație s-au repezit cu toții disperați la o fântână, deshidratați și extenuați. Cu trenul morții, au mers opt ore, într-un vagon mult mai strâmt, incredibil de îngrămădiți. „Din cauza căldurii, a lipsei aerului, apei și a hranei, oamenii mureau ca muștele. Afară erau 35 de grade cel puțin. Eram deja epuizați când am fost imbarcați. Eu am avut noroc pentru că am nimerit patru frați împreună, în vagon. Am băut urina unii de la alții. Ne-am pălmuit continuu ca să stăm treji. Nu aveai voie să cazi. Dacă te prăbușeai, erai mort pentru că alții cădeau peste tine și nu mai aveai putere să îi dai la o parte. Un frate de-al meu, care a fost luat în celălalt tren, împreună cu tatăl meu, a căzut, au căzut morții peste el și el nu a putut să își mai tragă un picior. Când a ajuns la Călărași piciorul îi intrase deja în putrefacție, de viu. A scăpat, dar a rămas suferind cu piciorul până la moarte. Ca să ne odihnim, am stivuit cadavrele, am făcut bănci din ele. Din cei peste o sută de oameni din vagon am scăpat vreo 20-22“. Spre deosebire de primul tren al

morții care a mers șapte zile, până la Călărași, al doilea tren a oprit la Podu Iloaiei. Problema este că distanța de 20 de kilometri a parcurs-o în opt ore, pe o căldură ucigătoare. Au murit peste o mie de oameni. „Eram cadavre vii. Când ne-au văzut evreii din Podu Iloaiei, care au fost chemați să ne ajute, să ne spele și să ne dea haine, s-au îngrozit. Păream de pe altă planetă“. Au fost cazați la familiile evreiești din localitate, iar a doua zi au fost adunați de jandarmi și duși ca să îngroape cadavrele descărcate peste noapte, în câmp. Morții erau umflați de cădură, mirosul era îngrozitor. „În gropi îi aruncam de sus, ca pe saci, nu îi mai așezam. Puneam un rând de morți, după care aruncam var și puneam alt rând. Trei straturi au fost cu totul. Nu vă închipuiți ce groază era. Mulți și-au găsit rudele. Eu mi-am găsit un văr.“ La urmă, se așteptau să fie aruncați și ei, ca să nu fie martori. Nu a fost așa, au fost cruțați.”²⁰

²⁰ CIOFLÂNCĂ, Adrian, „Prima mea călătorie în afara Iașului, a fost cu trenul morții” În : ZIARUL de Iași, nr. 241(4047), 12 oct. 2004 p. 7

Coloana de evrei îndreptată, forțat, dinspre str. Cuza-Vodă spre Chestura de Poliție din Iași, în dimineața zilei de duminică, 29 iunie 1941

Evrei în viață sau uciși, în Curtea Chesturii, 29 iunie 1941

Gara Iași, dimineața zilei de 30 iunie 1941, înainte de
îmbarcarea în “trenurile morții”

După 9 ore, 15 km parcurși pe o căldură toridă, fără apă
și aer, trenul a ajuns în gara de la Podu Iloaiei.

Podu Iloaiei, 30 iunie 1941. Sute de cadavre sunt descărcate din vagoane. Între acestea se afla și trupul lui Isaac Feinstein

Podu Iloaiei , 30 iunie 1941. Autoritățile par și ele îngrozite de proporțiile masacrului.

30 iunie 1941 Cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei.
Victimele “trenului morții” sunt îngropate.

29 iunie 2011. Cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei, după
70 de ani de la pogrom

Martie 2013. Cimitirul evreiesc din Podu Iloaiei.
Reculegere la gropile comune și la mormântul,
necunoscut încă, lui Isaac Feinstein

13 feb. 2013. Leizer Finchelstein (z.l.), pe urmele lui Isaac Feinstein, ghid în Iași pentru doi membri ai *Den Norske Israelsmisjon*.

Zile de teroare la Iași

La câteva luni după moartea soțului, Lydia Feinstein a părăsit România împreună cu cei șase copii, reîntorcându-se în țara sa natală, Elveția. Imediat ce a ajuns cu copiii în siguranță, a așternut pe hârtie, sub forma unei scrisori, amintirile, încă traumatizante pentru aceștia, din zilele ce au precedat și au urmat pogromului de la Iași. Această scrisoare a fost publicată sub titlul „Days of terror in Jassy” la Londra, în revista „The Chosen People” a Mildmay Mission²¹.

Dragii mei copilași,

Trebuie neapărat să mă adun pentru a pune pe hârtie câteva din amintirile mele din acele teribile, grele zile care s-au prăvălit peste noi în zilele când România a declarat război Rusiei și în care tatăl vostru a fost luat de lângă noi. Toate acestea până când am avut norocul, din octombrie 1942 să trăim aici, în Elveția departe de acele groaznice evenimente și când putem, din nou cânta și râde, când voi aproape că le-ați și uitat. Dar totuși, dragii mei copilași, voi trebuie să știți ce s-a întâmplat atunci și cum fericirea familiei noastre a fost întunecată.

Războiul a izbucnit în 1941, la mijlocul lui iunie. Tocmai ce mă întorsesem, cu câteva zile înainte, dintr-o vizită la Brașov și Galați unde fusese Benni, tatăl vostru. Cu foarte mare greutate am putut să ajungem acasă de la București. Trenurile erau pline până la refuz, nici măcar pe acoperișurile vagoanelor nu rămăseseră vreun loc liber. Dacă aveai norocul să ajungi nerănit în

²¹The Chosen People, 1947, no. 53, 14-16

compartiment, puteai spune că ești ca și ajuns la destinație. Toată lumea simțea că războiul era pe punctul să izbucnească; toată lumea vorbea de aceasta și din toate direcțiile veneau tot felul păreri și de sfaturi. De asemenea, am văzut soldați cu armament, în coloane ce păreau că nu se mai sfârșesc, tancuri care făceau zgomot toată noaptea pe pavajul din pietre al străzilor.

A fost aproape un miracol că am putut face în așa fel încât să fim alături de voi, la Iași. Am prins ultimul tren care a mai călătorit pe această rută, București-Iași. Ziua în care m-am întors a fost într-o miercuri. Mulțumiți că am reușit să fim din nou împreună, am organizat o mică serbare. Tocmai ce primiserăți, la sfârșit de an școlar, carnetul cu notele pe care ni le-ați arătat plini de bucurie și de mândrie. Ca recompensă pentru excelentele note primite, tatăl vostru a luat pe trei dintre voi – Daniel, Miriam și Ruth – la un restaurant apropiat pentru a lua masa într-un cadru mai special. Ostenită de lungul și dificilul drum, am hotărât să rămân acasă. La întoarcere, v-ați întrecut unul pe altul în a vă arăta încântarea cu care ați petrecut. Un ofițer român de rang înalt, aflat la o masă vecină v-a remarcat și a fost deadreptul impresionat de înfățișarea și de comportarea voastre pline de viață, oferindu-vă un platou plin cu dulciuri, adresând tatălui vostru un compliment pentru „copiii săi excepționali și splendizi” Vă spun aceasta numai pentru a vedea cum numai după trei zile, totul avea să ia o turnură tragică și când aceiași români aveau să ne devină dușmani.

Dezlănțuirea furtunii.

Războiul a izbucnit în zorii dimineții zilei de 22 iunie. Am auzit focuri de artilerie dinspre Prut, cam la 12 km distanță și, imediat după aceasta am fost sub primul raid aerian.

În dimineața aceleiași zile tatăl vostru a ținut ultimul serviciu religios, ultima întâlnire cu membrii comunității în sala special destinată. Foarte puțini au venit la adunare; un groaznic tir de tunuri și explozii puternice de mortiere erau o constantă amenințare și tulburau serviciul religios. Tatăl vostru vorbea cu concentrare și cu o voce normală sfătuindu-și congregația să aibă curaj. Se adresa lor, ca și cum ar fi știut că era pentru ultima oară. Și le vorbea din toată inima:

„Cine știe ce ne vor aduce zilele următoare și unde vom fi în următoarea duminică? Dar: „Dumnezeu este adăpostul și sprijinul nostru, un ajutor, care nu lipsește niciodată în nevoi. De aceea nu ne temem, chiar dacă s-ar zgudui pământul și s-ar clătina munții în inima mărilor.” Ps. 46, 1-2

Am petrecut următoarele nopți și majoritatea orelor din zi în adăpostul din pivnița casei. Acum nu mai era pusă în discuție inocența acelor raiduri aeriene. Experimentam raidurile acelea ca pe cea mai amară realitate. Deabia că aveam timp să urcăm sus, în bucătărie după ceva de mâncare că imediat trebuia să coborâm în pivniță. Zgomotul a jale produs de bombele în cădere era atroce. La fiecare explozie aveam impresia că locuința noastră fusese lovită. Auzeam zgomot de geamuri sparte iar exploziile zăsunau noapte, după noapte.

Doi dintre cei mai mici copii, unul de trei și celălalt de doi ani, nu aveau habar în ce pericol ne găseam cu toții. Ei rămăneau fericiți și calmi și erau mirați doar de zgomotul mare și neobișnuit pentru ei.

Dar voi, copiii mai mari țipați și erați înspăimântați. În starea noastră de teamă ne rugam lui Dumnezeu pentru ajutor. Parcă o văd, tot timpul, înaintea ochilor mei pe Ruth; se ruga cu voce tare și ne încredința Domnului, rostind numele noastre și ale tuturor prietenilor noștri. În acele teribile ceasuri ea arăta o adâncă încredere în Dumnezeu. Un foarte mare număr de cunoștințe au căutat adăpost în casa noastră și noi am împărțit pivnița cu aceștia. Am găsit foarte mult calm și alinare în credința noastră! Calmul și sobrietatea tatălui vostru era un exemplu pentru noi toți. De fiecare dată ce raidurile încetau el mergea pe străzi cu lopata pentru a da ajutor altora sau a le sta aproape, pentru a susține pe oricine avea nevoie. Rugămințile noastre de a sta, acasă, la adăpost nu îl descurajau și ne contra de fiecare dată cu „Cine știe, poate vreun copil este prins sub dărâmături și strigă după mama sa. Trebuie să ies și să-l ajut. Dumnezeu mă va aduce teafăr din nou, la voi!”

O noapte de frică

Astfel a trecut acea teribilă primă săptămână. La sfârșitul ei, am fost forțați să rămânem în pivniță neîntrerupt întrucât situația părea să se înrăutățească din ce în ce mai mult. Petru, care ani de zile fusese portarul de încredere al Misiunii a fost înfrânt de frică și s-a reîntors la țară, în localitatea sa de baștină. Nu s-a mai întors la noi, niciodată. Tatăl vostru încredințase lui Petru o sumă importantă de bani pe care noi o păstram

în eventualitatea că am fi avut vreun necaz. Nu am mai văzut acei bani și nici pe Petru vreodată și aflasem, mai târziu că cheltuiseră toți banii. Și tuturor acestor dureri pricinuite de primele săptămâni ale războiului li s-a adăugat un atac de malarie pe care l-a avut tatăl vostru. În toată această perioadă el a rămas la etaj, în biroul său și nu putea să coboare la noi, decât foarte rar.

Dar sâmbătă, 28 iunie el și-a petrecut întreaga noapte lângă mine, pe o saltea așezată pe podeaua din pivniță. Această noapte a fost cea mai rea din toate câte le petrecusem vreodată, înainte. Deodată, înainte de ora 10 un constant, înfricoșător baraj de artilerie s-a dezlănțuit. Voi copiii, din fericire, imediat ați adormit; nici măcar tunetul exploziilor nu vă trezea. Oare îngerii acoperiseră cu mâinile lor urechiușele voastre? În ciuda zgomotului, ați dormit în pace și calmi. Restul dintre noi stăteam întinși treji, pentru ore, în întuneric, suferind de nesomn și încremeniți de frică. Din când în când, cineva se întreba: „Ce se întâmplă în lume? Nu a mai fost niciodată un zgomot atât de asurzitor. Se întâmplă în oraș, probabil că soldați au fost parașutați” Spre ora patru din dimineață tatăl vostru a urcat înapoi, în biroul său. Cam în același timp, sora Olga, diaconesă a Misiunii și infirmieră nu a mai fost capabilă să reziste în pivniță. A fost cuprinsă de premoniții și a simțit nevoia de a pune la punct mai multe lucruri deși nu mi-a spus de acestea, decât mai târziu. Sub acoperirea întunericului care se ridica rapid ea, împreună cu tatăl vostru au ieșit afară ca să îndepărteze placa mare care atârna pe fațada casei: placă pe care scria: MISIUNEA NORVEGIANĂ PENTRU ISRAEL Amândoi au realizat pericolul.

Moarte evreilor

Foarte devreme, dimineața a venit un prieten care l-a implorat pe tatăl vostru să mergă cu el să se ascundă. El i-a spus că au fost făcute planuri pentru ca toți evreii să fie arestați sau să fie omorâți. Acesta este lucrul pe care nu l-am aflat decât mult după, altfel l-aș fi implorat pe tatăl vostru să se ascundă în casa unuia dintre prietenii creștini. Dar el cred că s-a gândit că nu ar fi putut face asta pentru a nu expune și pe alții pericolului. Așadar, încetul cu încetul avea să vină acea dimineață a celei mai triste zile din scurta voastră viață. Fulgerele și vuietul artileriei se atenuau în depărtare unde probabil, avea loc un alt bombardament.

Devreme dimineața, tatăl vostru a coborât scările și ne-a poruncit să rămânem în pivniță toată ziua. Era misiunea mea să vă păstrez calmul, să vă liniștesc și să găesc un mijloc pentru a vă ține preocupați. Trebuia să vă fac să vă luați cu jocuri inofensive în timp ce lucruri oribile se întâmplau deasupra capetelor voastre, pe străzile unui oraș macabru. Toți evrei au fost adunați pentru a fi conduși și fiecare casă a fost cercetată pentru a gasi evrei. Aceste sărmăne ființe umane, inclusiv copii și bolnavi au fost conduși în lungi coloane pe străzi, spre reședința poliției. Trebuiau să țină mâinile încrucișate, în sus, deasupra capului și, oridecâteori o persoană cădea extenuată sau nu mai putea să-și continue drumul, soldații care escortau coloana de oameni îi loveau cu armele sau îi forțau să mergă mai departe împungându-i cu baionetele. Am auzit de scene atroce. Femei în vârstă care nu mai puteau merge mai departe erau omorâte imediat și lăsate să zacă în șanțuri. Un preot român nu a mai putut suporta aceste manifestări macabre ale străzii

și a cerut ca toate acestea să înceteze; compatrioții lui l-au împușcat²². Soldații și ofițerii germani au ieșit pe străzi pentru a se distra pe seama mizerabililor oameni din coloane pe care-i fotografiau cu mare satisfacție. Eu nu am putut suporta, multă vreme să vad toate acestea. Dar oribilul spectacol nu era nici pe departe terminat. Tatăl vostru a fost luat de lângă noi și pus în această tragică turmă de oameni. L-am urmat în loc să-i fi fost capabilă să-i fi spus surorii Olga ceea ce se întâmplase. Am rămas în pivnița noastră fără să ne închipuim nimic din ceea ce avea să se întâmple cu noi. O dată am urcat în biroul tatălui vostru să văd ce mai face. L-am întrebat de ce arată așa de palid și dacă vrea să mănânce ceva. El a zâmbit trist și mi-a spus: „Mai târziu vei afla de ce”.

La scurt timp după aceasta a coborât în pivniță și a ținut un scurt serviciu religios de Duminică. Vocea lui era calmă și a citit din Psalmul 90:

„Doamne, Tu ai fost locul nostru de adăpost, din neam în neam.”

Imaginați-vă cum trebuie să se fi simțit el când spunea cuvintele:

„Învață-ne să ne numărăm bine zilele, ca să căpătăm o inimă înțeleaptă!”

Apoi a citit pasajul din Evanghelia în care ni se spune despre cum Isus a fost cuprins de milă pentru mulțime și, a adăugat: „Isus este cu noi acum ca și atunci și are

²² Este vorba de preotul ortodox Grigore Resmeriță de la Biserica „Sf. Ilie” din Iași, omorât în seara zilei de 28 iunie 1941, pe str. Sărărie, în timp ce s-a opus maltratării unui grup de evrei adunați în Sinagoga „Lumânărilor” de pe aceeași stradă. Trupul preotului a fost îngropat, împreună cu cele ale evreilor uciși la pogrom, într-o groapă comună din cimitirul evreiesc din Iași.

milă de noi!” Ne-am rugat și tatăl vostru v-a sărutat așa cum o făcea în fiecare zi dar acum știa că de astă dată era un sărut de adio.

Dezastrul

Spre ora 11 am urcat sus, deoarece era acolo ceva ce trebuia să-l aduc jos. Am văzut o enormă mulțime masată în fața ușei casei și am auzit, în casă voci puternice de bărbați. M-am grăbit să urc scările. Soțul meu a fost înconjurat de bătauși brutali; ei țipau la el și mișcau revolvare în fața lui. Tata s-a uitat în direcția mea și a zis acelei gloate de călăi: „Aceasta este soția mea! E străină!” Această replică i-a dat în mod vizibil înapoi. Au lăsat jos armele și unul dintre ei mi-a vorbit, ca și cum ar fi fost ușor jenat: ”Nu vrem să facem vreun rău soțului dumneavoastră. Nu trebuie să vă îngrijorați. Va trebui să meargă la sediul de poliție, dar va reveni curând, înapoi.” În nebunia mea, în acel moment am crezut ce mi se spunea.

Doi dintre acoliții individului au răscolit prin casă căutând ceva. Soțul meu nu a fost lăsat să se miște din locul unde fusese așezat. De asemenea, i s-a interzis să ia ceva din casă cu el. Ne ascultau orice cuvânt pe care-l schimbam între noi doi. Tatăl vostru îi rugă să i se permită să-și vadă copiii, dar bărbatul îl refuză. Cei doi bărbați care au cotrobăit prin casă cu voce tare și victorioasă au spus, coborând scările: „Vedeți, și el este unul dintre ei!” Drept dovadă fâlțiau un steag roșu pe care-l găsise în camera sorei Olga. Era un steag norvegian. (albastru cu o cruce albă cusută pe pânză de culoare roșie) Tatăl vostru a încercat să le explice că nu era vorba despre steagul Armatei Roșii, dar ei nu au

vrut, în nici un chip să-l asculte. L-au împins afară în stradă și l-au forțat să poarte sus steagul, în fruntea coloanei. Mi-am sărutat dragul meu soț și mă pregăteam să-l îmbrățișez dar am fost împinsă deoparte. Au părăsit casa și au mărșăluit mai departe cu el, și bineînțeles că i-am urmat. O lungă coloană de oameni aștepta în stradă. Tatăl vostru a fost pus în capul coloanei. Mergea mai departe calm, cu capul sus. S-a întors pentru o ultimă dată cu privirea spre casă pentru a ne face cu mâna adio. Asta a fost ultima dată când l-am mai văzut. Orele care au urmat au fost fără de sfârșit și nespuse de grele. Copiii întrebau mereu și iar mereu de tatăl lor și nu puteau să înțeleagă de ce nu mai coboară la ei în adăpostul din pivniță. Înțelegeau că ceva se întâmplase cu tatăl lor și voiau să știe ce. Într-un sfârșit le-am spus că tatăl lor a plecat în oraș și că se va întoarce, spre seară. Cuprinsă de frică, am alergat la infirmerie și am rugat-o pe sora Olga să meargem la sediul poliției ca să ceară informații despre soțul meu. Întrucât ea purta uniformă de infirmieră ar fi putut găsi mai multă înțelegere dar, având prea multe de făcut atunci nu a avut timpul necesar. Pe drumul de întoarcere acasă am văzut coloane nesfârșite de ființe, oameni necăjiți care erau duși, din nou condamnați ca țapi ispășitori chiar dacă singura lor vină era că se născuseră evrei. Inima mea era sfărâmată de durere când am reintrat pe ușa casei. Niciunul din cei ai casei nu se mai gândea la masă. Voi, copiii erați tăcuți dar ochii voștri erau întrebători.

În cursul după-amiezei pivnița noastră deveni din nou animată. Câteva persoane a căror față trăda frica ne-au rugat să-i ascundem în casa noastră. O doamnă în

vârstă era venită cu o fetiță drăgălașă de 6 anișori. Ne-a spus că toată familia fetei fusese împușcată. Nu m-am îndurat să refuz aceste ființe fără de noroc. Le-am dat ceva de mâncare și le-am făcut repede loc de dormit în adăpostul din pivniță. Sora Olga tocmai ce se întorsese acasă și m-a ajutat să văd cum putem ajuta această comunitate fără de noroc.

Toată această forfotă v-a distras atenția dar când, din nou a venit seara și tatăl vostru nu se întorcea acasă a început să crească disperarea, să plângeți și nimic din ceea ce vă spuneam nu reușea să vă liniștească. Eu însămi m-am simțit la fel ca voi. Oboseala a pus capăt lacrimilor voastre și îmbrățișarea somnului v-a făcut să uitați necazurile pentru câteva ore.

Nicio veste

Spre dimineață orașul era liniștit. Funesta zi de 30 iunie începuse. Oaspeții noștri, dintre care unii ne închipuim că au dormit foarte puțin au părăsit casa devreme și au plecat în căutarea rudelor lor sau să-și regăsească casele. Sora Olga, de asemenea trebuia să se reîntoarcă la pacienții ei răniți. Ne-a promis că va merge la poliție să întrebe de soțul meu. A fost un mare noroc că oaspeții mei erau plecați când casa a fost percheziționată de sus până jos. Dacă ar fi găsit măcar un singur evreu căruia i-am acordat refugiu, toți am fi fost împușcați fără milă, adulți ca și copii, deopotrivă. Așa s-au petrecut lucrurile în acele teribile zile. Dar Dumnezeu a ținut mâna întinsă asupra noastră și nu a lăsat pe dușmanii noștri să intre în casă până ce pericolul nu trecuse.

Sora Olga s-a reîntors spre seară, dărâmată de oboseală. Riscându-și viața și-a făcut drum la sediul poliției și a cerut să vorbească cu un inspector cu care se cunoștea. Ea l-a rugat să încerce să-l găsească pe Herr Feinstein și a făcut tot posibilul pentru aceasta. Strigând numele tatălui vostru, a parcurs întreaga clădire dar, fără de succes. Polițistul și-a arătat regretul că tatăl vostru fuseseră arestat împreună cu toți ceilalți. Au spus că arestarea tatălui vostru a fost o greșeală, că au pierdut controlul situației în mijlocul confuziei generale. Pe străzi și în zonele adiacente sediului poliției mai puteau fi auzite puștile mitraliere . Sora Olga mi-a spus despre oribilele lucruri pe care ea le-a văzut acolo.

Am înțeles că nu erau nici un fel de vești despre soarta tatălui. Am pus în mișcare toate posibilitățile noastre prin care l-am fi putut găsi. Mi s-a promis, din cercuri foarte înalte că va fi pus imediat în libertate dacă era internat în vreun lagăr. Am început din nou să prindem puțină speranță și am scris oricui credeam eu că ar avea acces la informații. Am văzut, curând cât de mulți prieteni avea tatăl vostru inclusiv printre membrii Bisericii Ortodoxe. Multă lume încerca să ne ajute și își exprima sincere regrete pentru ceea ce ni s-a întâmplat. Astfel, treceau săptămânile fără ca să aflăm nimic precis. Câțiva oameni au mers și mai departe, pretinzând că ei ar știi câte ceva. Un bărbat ne-a spus, aproape cu sânge rece, că l-a văzut pe soțul meu împușcat împreună cu un grup de alți oameni. Nu vă puteți închipui cât de greu eram zguduiți de asemenea vești. Alt bărbat, un fermier din zonă, pe care niciodată nu-l mai văzusem înainte a venit și ne-a spus cu deamănuntul, cu detalii cum îl văzuse pe tatăl vostru într-un lagăr de muncă nu departe

de Iași și cum i-a cerut tatăl vostru să vină la noi. El trebuia să se întoarcă la tatăl vostru cu lucruri de care avea neapărată nevoie: bani, haine și mâncare. Toate detaliile pe care ni le-a relatat erau aproape exacte și de aceea l-am crezut și ca urmare i-am dat tot ceea ce ne-a cerut. Dar, nu după multă vreme ne-am dat seamă ca am căzut victime ale unui șarlatan. Și au mai fost muți alții ca el îmbogățindu-se pe seama nenorocirii altora. Lunile de vară s-au dus cu greu.

Luni de vară de enormă tristețe

Voi nu încetați o clipă să întrebați de tatăl vostru. Cel mai mare dintre voi a împărțit durerile și speranțele mele. Câțiva tineri soldați germani au fost cazați în casa noastră. Mobila a fost mutată din sala destinată pentru adunare iar podeaua camerei a fost acoperită cu saltele de paie pentru soldați. De asemenea, a mai trebuit să oferim alte două camere pentru ofițeri germani încartiruiți. Era bineînțeles neplăcut să-i avem în casă cu toate că într-o oarecare măsură aceasta ne oferea protecție într-o perioadă când se petreceau nenumărate jafuri, oameni erau bătuți în case sau aveau loc chiar omoruri. De multe ori m-am înfiorat când rămâneam acasă, singură cu copiii. Raidurile aeriene continuau și am dormit două luni întregi în adăpostul din pivniță. Nimeni nu-și poate închipui câte am avut de suferit în acea toamnă a anului 1941 din umbra războiului.

Evreii care au supraviețuit.

Și voi a trebuit să purtați o stea galbenă a lui David prinsă pe hăinuțe și care vă expunea batjocorei românilor iresponsabili. Evreii și cei pe jumătate evrei

nu mai erau acceptați în minunatele, frumoasele parcuri ale orașului sau dealungul marilor străzi. Evreii nu puteau să intre în băcăniile sau în piețe decât după ora 10 când aproape toate produsele erau deja vândute. Doctorii și avocații evrei care au putut, cu ceva noroc să se ascundă și să scape de deportare în pogrom, trebuiau acum să măture străzile sau iarna să curețe zăpada.

Bărbați care treceau prin Iași, în special soldați în drumul lor spre frontul cu Rusia veneu, adesea să întrebe că ar dori să vorbească cu Misionarul Feinstein. Ei îi citiseră scrierile și aveau plăcerea să facă cunoștință cu el. Cât de îndurerați deveneau când trebuia să le spunem ceea ce s-a întâmplat. A fost unul dintre ei pe care nu-l voi uita niciodată. A fost atât de zguduit în asemenea măsură de cele aflate încât nu s-a mai putut controla, a căzut jos și a plâns ca un copil: „Am așteptat atât de mult și cu atâta fericire acest moment” suspină el „și acum scumpul meu frate nu mai este aici”. Nu eram obișnuiți să primim ajutor de la persoane necunoscute. Oameni pe care nu-i întâlniserăm niciodată voiau să ne ofere hrană, și asta într-o perioadă când nu mai aveam aproape nimic de mâncare.

Misiunea nu mai putea să ne vină în ajutor dar Dumnezeu știa nevoile noastre și avea grijă de noi. Ajutorul pe care l-am primit a fost minunat. Am dat multe ore de lecții în particular, atâtea câte am putut și am putut să ne găsim linia de plutire în ciuda costurilor exorbitante ale vieții și a taxelor ce trebuiau plătite. Aș putea continua să vă povestesc alte multe evenimente care ni s-au întâmplat în acele teribile timpuri dar voi ați vrea să știți ce s-a întâmplat cu tatăl vostru.

În sfârșit sosesc vești

Mă găseam într-o constantă neliniște gândindu-mă la soțul meu. Am căutat noi căi pentru a obține informații de încredere dar fără de succes. Într-o zi am primit vizita unui domn respectabil care s-a prezentat a fi Dr. X , un profesor de matematici. El mi-a spus că în acea groaznică duminocă a fost închis în același beci boltit de la sediul poliției cu tatăl vostru și cu alte sute de evrei. Herr Feinstein a ținut o predică răsunătoare care a atins inimile și sufletele colegilor prizonieri. El le-a spus să nu se încreadă că vor fi eliberați curând ci că ar trebui mai degrabă să se pregătească pentru „a sta foarte curând în fața lui Dumnezeu”

Cuvintele lui i-au impresionat pe toți profund și mulți au dorit să vorbească cu el în particular. În decursul după amiezei, soldați nemți au coborât în beciul unde eram reținuți cu intenția de a împușca pe toți evreii. El i-a înfruntat și le-a vorbit în germană ținând o pledoarie pentru colegii prizonieri. Nemții au plecat după aceasta și toată lumea a rămas profund surprinsă de efectul cuvintelor sale. Alții care au fost prezenți au confirmat, mai târziu cele relatate de Dr. X. Doctorul X a venit să cumpere o Biblie întrucât predica auzită în subsolurile poliției refuza să-i părăsească mintea. Eliberarea sa din detenție a fost un adevărat miracol.

Mai mult decât biruitori

La sfârșitul lui septembrie, la trei luni de la arestarea tatălui vostru, s-a auzit în oraș că un număr de evrei a fost eliberat din lagăr pentru a fi folosiți la evacuarea molozului.

Doi bărbați s-au prezentat într-o seară și mi-au spus că au ceva să-mi povestească. I-am recunoscut pe amândoi întrucât veneau adesea la adunările noastre. Așadar, mi-am dat seama că pot avea încredere în ei. Ceea ce mi-au spus ei m-au lăsat urme adânci, de groază:

“Amândoi, am fost împreună, în acea duminică, cu soțul dumneavoastră. Acesta a dat dovadă de tărie de caracter și a fost exemplu pentru toți care au fost închiși împreună cu el în celulele din subsolurile de la Chestura de poliție. Înspre seară am fost scoși în curtea clădirii. Eram așa de mulți încât stăteam ca sardinele într-o cutie. Ne-am gândit că torționarii noștri sperau, prin aceasta, că vom fi uciși de vreo bombă; Chiar dacă bombele explodau în jurul nostru, noi, din păcate pentru ei, nu am fost răniți. Devreme, în dimineața următoare, am fost escortați în lungi coloane către gară. Einstein a fost în același vagon în care și noi am fost. Eram atât de înghesuiți încât nu ne puteam mișca și cu greu dacă puteam respira. Eram cam la 140 de suflete într-un vagon de marfă pentru transport vite care, în mod normal, ar fi putut transporta doar 40 de oameni. Ușile și ferestrele au fost ferecate, toate aerisirile și găurile au fost sigilate după care a fost introdus abur, de dedesupt. A fost o îngrozitoare călătorie a morții. Mulți și-au ieșit din minți. Țipetele de suferință erau înfiorătoare. Trenul făcea dese opriri și staționa cu orele în căldura soarelui dogoritor. Lucruri teribile, de nespus au avut loc atunci. Cei cărora le-am supraviețuit acestora, suntem torturați de amintirea lor.

Soțul dumneavoastră se pare că nu a suferit prea mult timp. El a început să recite psalmii cu voce tare,

puternică și fața lui era ca fața unui înger. Apoi a căzut adormit și de atunci nu s-a mai trezit. Pe timpul nopții, vagonul a fost deschis într-o mică gară din Moldova [Podu Iloaiei] când cadavrele s-au prăvălit în afară. Ei și-au închipuit că noi toți din vagon am murit, sufocați în această călătorie a morții, dar soarta a vrut ca altcumva să fie. Șase dintre noi eram doar în inconștiență. Eram răniți așa că am căzut și noi din vagon, printre cadavre. Când soldații ne-au văzut că sângerăm ne-au dat ajutor făcându-ne să ne recăpătăm cunoștința. Ne-au dat ceva de mâncare după care ne-au forțat să-i îngropăm pe dragii noștri prieteni într-o groapă comună. Astfel l-am găsit pe dragul nostru Herr Feinstein printre ei. Am săpat o groapă separată pentru el. Înainte de a-l așeza să se odihnească în groapă, am căutat prin buzunarele lui cu speranță de a găsi vreun act de identitate sau altceva ce am putea să vă aducem dumneavoastră, dar nu am găsit nimic, nici măcar ceasul său. I-au luat totul ce avea asupra lui. După aceasta, noi am stat închiși într-un lagăr unde am fost forțați să muncim din greu când am trecut prin zile grele. Ne era câteodată atât de greu încât ne părea rău că scăpaserăm cu viață. Acum ne-au adus înapoi în oraș [la Iași], dar nu ne așteptăm la nimic bun să ni se întâmple.”

Câteva zile după aceasta cei doi mi-au făcut serviciul de a depune mărturie în fața Curții precum că știau cu precizie că soțul meu era mort și după aceea mi s-a eliberat un certificat de deces. Fără acesta nu am fi fost în stare să ne procurăm pașapoarte și nu am fi fost capabili să părăsim țara. Astfel, tatăl vostru ne-a salvat prin moartea sa și voi ați putut ajunge în Elveția unde noi am dorit atât de mult să vă aducem. Am înțeles că

Dumnezeu ne-a arătat numai dragostea și mila Sa, oricât ne-ar fi părut nouă că drumurile Sale sunt de neînțeles și macabre.

Numai în veșnicie vom ști ce fructe și ce binecuvântări au crescut din această sămânță a durerii.²³

Lydia Feinstein-Spoerri cu cei șase copii: Daniel, Miriam, Ruth, Benjamin, Gabriela și Theophil tocmai ajunși de la Iași la Zurich, în Elveția.

²³ Traducere și adaptare după: Daniel Spoerri: from A to Z, Fondazione Mudima, 1991 pp. 89-92

Prietenia cu Richard Wurmbrand²⁴

În anul 1970 a fost publicată, în Statele Unite cartea lui Richard Wurmbrand *“Christ on the jewish road”*, tradusă la noi cu titlul *“Cristos pe ulița evreiască”*. Este o carte în care autorul rememora tinerețea sa plină de frământările de dinaintea convertirii sale la creștinism, viața comunității evreilor-creștini din Bucureștiul anilor `30 ai secolului trecut, până la anii de închisoare din temnițele comuniste. Cartea, readusă în 1994 în limba română, poartă, în versiunea sa engleză tipărită în 1970, în U.S.A, pe prima pagină, următoarea dedicație: *“To the memory of Isac Feinstein and others who gave their*

²⁴ Richard Wurmbrand (n.1909, București – d.2001,Torrance, California) Născut într-o familie de evrei, s-a convertit la tinerețe la creștinism și a devenit predicator luteran. A fost deținut politic, peste 14 ani, în închisorile comuniste. A fost un curajos apărător al drepturile creștinilor persecutați din întreaga lume.

lives under the Nazis and Communists for being Jews and Christians”²⁵ - “În amintirea lui Isaac Feinstein și altora care și-au dat viața sub nașiști și comuniști pentru a fi evrei și creștini”.

Wurmbrand dedică, în această carte, un capitol întreg prieteniei sale cu Feinstein care l-a ajutat să înțeleagă importanța primirii Domnului Iisus în viața sa, fiindu-i alături în momentele de îndoială sau de tristețe, îmbărbătându-l cu cuvintele Bibliei, fiindu-i martor la botezul său. Pe de altă parte, Wurmbrand ne dă alte câteva mărturii despre viața lui Feinstein, între care cele privind chemarea acestuia la creștinism, despre activitatea sa pastorală plină de râvnă pentru Hristos dar și despre sfârșitul tragic ca “*un martir al credinței Creștine, provenit din neamul evreiesc*”, în pogorul de la Iași, din 29-30 iunie 1941.

“*Omul care trebuia să joace un rol foarte important în toate acestea [convertirea sa] a fost Isaac Feinstein, unul dintre cele mai mari triumfuri pe care harul lui Dumnezeu l-a avut în poporul evreu*”²⁶ Astfel, își începe Wurmbrand capitolul care poartă titlul: “*Isaac Feinstein și nașterea mea din nou*”

Pastorul Wurmbrand și-a amintit de fratele său în Hristos, Isaac Feinstein, ori de câte ori gândurile sale l-au purtat, înapoi, la anii lucrării sale misionare. Câteva rânduri din cartea sa autobiografică „*Cristos pe ulița evreiască*”:

²⁵ WURMBRAND, Richard, *Christ on the jewish road*, Living Sacrifice Books, Middlebury, 1970, 1975

²⁶ Isaac Feinstein and my rebirth În: WURMBRAND, Richard, *Christ on the jewish road*, Living Sacrifice Books, Middlebury, 1970, 1975 p. 30

“... La vremea convertirii sale era un mic funcționar. Într-o seară, la o întâlnire creștină a auzit mesajul lui Isus și a crezut imediat. Când a ajuns acasă, a alergat spre dormitorul părinților săi, care se culcaseră deja, i-a sculat și le-a strigat: “L-am găsit pe Mesia!”

Din acea seară el niciodată nu a oscilat în credința sa, cu toate că a întâmpinat mari împotriviri în familie. Tatăl său, un evreu pios, a încercat să-l convingă să se lepede de Isus. Când asta s-a dovedit fără succes, a făcut ceremonia prescrisă de rabini în aceste cazuri. A declarat că fiul său a murit. A urmat apoi înmormântarea simbolică, cu un coșciug în care a fost pusă o ramură de copac. Și-a rupt hainele și a plâns pentru fiul său împreună cu întreaga sa familie, dormind pe podea șapte zile.

În tot acest timp, “mortul” se bucura de o viață care era mai bogată decât ar fi visat vreodată și creștea în harul și cunoștința lui Dumnezeu. La scurt timp după ce a devenit creștin, s-a pregătit trupt și suflet pentru a răspândi Evanghelia între evreii din România. A participat la un curs special în Polonia și la întoarcere a intrat în slujba Misiunii Norvegiene pentru Israel din Galați. Acest om avea o putere de muncă nemăsurată. El a publicat un periodic pentru adulți și unul pentru copii și împreună cu ele nenumărate broșuri creștine. A predicat în toată țara și a scris numeroase scrisori. A devenit o personalitate excepțională între ucenicii lui Iisus din România, un stâlp în Templul lui Dumnezeu. Dar pentru a realiza adevărata valoare a omului, trebuie să ne gândim la încheierea carierei sale.”²⁷ (...)

²⁷ WURMBRAND, Richard, Cristos pe ulița evreiască, Ed. Stephanus, Buc., 1994 p. 37 u.

Wurmbrand își aduce aminte și de prima sa întâlnire cu Isaac Feinstein.

...“Spunând aceasta am ieșit precipitat din biroul lui Feinstein, fără să-mi fi luat rămas bun.

A alergat după mine. N-am putut scăpa de el. Am intrat într-un magazin, m-a urmat. A fost atât de insistent, încat m-a convins să-l însoțesc, în acea seară, la o adunare de rugăciune care avea loc într-un grup mic de creștini din București, în Capela Misiunii Anglicane pentru Evrei.

Acolo, după ce mai mulți din adunare s-au rugat, am fost mișcat involuntar de Duhul Sfânt. Și-am fost uimit să mă aud rugându-mă pentru prima dată cu glas tare, într-o biserică. Îmi auzeam vorbele dar nu puteau fi acelea pe care le formulasem eu. Ele izvorau din adâncimile sufletului meu, acolo unde, de regulă, eul meu nu poate avea acces. Dovada că aceste adâncimi îmi fuseseră stârnite era faptul că mă rugasem în idiș, o limbă veche de secole a poporului meu de suferință, o limbă în care nu vorbeam niciodată în alte circumstanțe.”²⁸

²⁸ Ibidem p. 46

Alte evocări ale lui Isaac Feinstein

Traian Dorz, fruntaș al mișcării creștin ortodoxe „*Oastea Domnului*”, în memoriile sale își aducea aminte, cu multă dragoste și cu profund respect, de fratele său întru credință, Isaac Feinstein.

“În ianuarie 1941 eram concentrat la Comandamentul Diviziei Blindate din București.

În timpul acesta am făcut cunoștință mai îndeaproape cu Biserica Evreilor Creștini, care pe atunci își avea adunările în strada Mihai Bravu, iar ulterior în strada Olteni. Lucra acolo un predicator, anume Richard Wurmbrandt, altul Rosemberg și altul Magne Solheim.

Auzisem despre acești evrei creștini încă din ianuarie 1938 când, pe la patul de suferințe al părintelui Iosif din Sibiu trecuse unul dintre conducătorii evreilor creștini din Iași, anume Isaac Feinstein.

Impresia pe care mi-a lăsat-o atunci acest om care s-a rugat fierbinte la căpătâiul părintelui și i-a arătat în cel mai mișcător fel admirația și dragostea sa pentru tot ce a lucrat și a suferit el pentru Numele și Evanghelia Domnului Isus, m-a făcut să nu-l mai uit niciodată.

Prin această impresie i-am văzut apoi totdeauna și pe ceilalți frați evrei creștini!

Ce mult contează impresia pe care o lasă un credincios pe unde trece, despre credința și despre frații lui! Din pricina acestei impresii, oamenii pot vedea ori bine, ori rău lucrarea Domnului din care suntem noi. Depinde de felul cum ne-am purtat noi acolo, de felul cu s-a purtat primul credincios care i-a vizitat. (...)

(...) „Acum, când îi întâlneam eu pe evreii creștini, aieva, aici la București, m-am apropiat de ei cu gândurile cele mai bune pe care mi le lăsase exemplul frumos al fratelui Feinstein, atunci, la Sibiu. În simpatia mea față de ei, îi vedeam ca pe primele rândunele din primăvara minunată a încreștinării întregului popor Israel, care va aduce Zorii Fericitei Veșnicii Profețite.

Dar și ei, când m-au văzut, mi-au arătat de la început o mare și sinceră bucurie, fiindcă aveau printre ei de mult cunoștință despre lucrările mele și despre numele meu.

Astfel am început să-i cunosc îndeaproape pe unii dintre ei, pentru mine fiind mai deosebiți și mai aleși decât orice alți credincioși fiindcă și ei aveau parte de aceleași suferințe de la cei din neamul lor cum aveam noi de la ai noștri. Și suferința te apropie de cel care suferă la fel cu tine mai puternic de mii de ori decât veselie.”²⁹

Același Traian Dorz rememorând zilele dinaintea săvârșirii din viață a conducătorului mișcării “*Oastea Domnului*”, preotul Iosif Trifa, ne spune despre o vizită a lui Isaac Feinstein la Sibiu, la începutul lui februarie 1938.

“Tot cam prin acel timp, îmi amintesc că a trecut prin redacție și fratele Feinstein, un minunat om al lui Dumnezeu, evreu creștin din Iași.

²⁹DORZ, Traian, Hristos - mărturia mea, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 2005 p. 157

Acest mare suflet a murit și el ca un martir, în timpul războiului, o dată cu cei omorâți în „trenul morții” de la Iași...

Eram, când a venit el, cu părintele [Aurel Nanu] și cu Titus [Trifa] în sala redacției din Aleea Filozofilor. La plecare, fratele Feinstein a rostit o zguduitoare rugăciune. De atunci am rămas pe totdeauna legat de acel scump copil al lui Dumnezeu.

Mai târziu am avut o frumoasă corespondență cu el, cerându-mi să colaborez la revista lui, «Prietenul», și mai ales la «Prietenul copiilor».

Când, cu ocazia războiului, aveam să trec pentru prima și poate pentru ultima dată prin Iași, fratele Feinstein nu mai era.

Soția și cei șase copii ai săi, precum și alți frați evrei creștini care erau în casa lor, m-au îmbrățișat cu lacrimi sfâșietoare, spunându-mi de tragedia lui, care se întâmplase cu o săptămână mai înainte... Ei toți mă cunoșteau din corespondența cu el.

Am rămas pentru totdeauna legat de sufletele acelea zdrobite. Istoria lor se aseamănă atât de mult cu istoria noastră...³⁰

Anii `40 au fost ani grei, de prigoană în România pentru comunitățile și bisericile neoprotestante. Amintindu-și despre această perioadă, pastorul Teodor Popescu scria:

³⁰ DORZ, Traian, Istoria unei jertfe. Cernerea: mărturii despre luptele și biruințele Oastei Domnului, din 1935, până la sfârșitul anului 1947, vol.2, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 1999 p.368-369

“În toată țara credincioșii erau amenințați cu deportarea în Transnistria și unii își făcuseră câte un mic bagaj, în care adunaseră cele mai prețioase lucruri, ca să le aibă la îndemână, dacă ar fi cazul să fie luați deodată. Pentru credința lor în Domnul Cristos, ei erau gata să se lipsească și de casele lor, de rude, de tot ce le era mai drag pe pământ; Dumnezeu însă n-a îngăduit acest lucru. În Câmpulung credincioșii erau chemați la poliție să declare dacă se lasă de credința lor, altminteri luau cunoștință că vor fi deportați în Transnistria. Cei mai mulți au declarat că rămân cu Domnul Isus cu orice preț! (...)

Tot acum a fost prigonit un vechi credincios care venea altădată la biserica “Cuibul cu Barză”, un evreu, Isaac Feinstein. El a avut de suferit atât ca evreu, cât și ca creștin. Vestea Evanghelia la Iași în timpul când evreii erau în mod deosebit persecutați. În 1941 a fost închis și Feinstein și, în închisoarea prefecturii, el a continuat să predice: „Frați evrei, să nu ne facem iluzii, nu vom scăpa cu viață. Să ne întoarcem acum la Dumnezeu...” Apoi a fost urcat, împreună cu sute de alți evrei, în vagoane de vite și au fost ținuți închiși acolo vara, pe o arșiță mare, mai multe zile. În unul din aceste vagoane a murit asfixiat și Isaac Feinstein, cu capul pe umărul unui rabin, căruia îi dovedea din psalmi că Isus este Mesia cel prezis pentru mântuirea lor și a întregii lumi. (...)

Isaac Feinstein publica o revistă creștină frumoasă pentru copii, intitulată “Prietenul Copiilor”; era un bun evanghelist. În timpul prigoanei a scris un cântec care sfârșea cu versurile:

*Voi, care azi mă prigonii,
Pe care ieri v-am supărat,
Isus vă cere, de-L iubiți:
Iertați vrăjmașul dezarmat!*

*Acasă vreau, în cortul meu,
În țara psalmului cântat,
În țara lui Isus eu vreau,
Acolo mi-este destinat.*

Vreo cinci mii de credincioși din toate adunările și bisericile au umplut închisorile, în urma interzicerii așa numitelor „secte religioase”, iar condamnările mergeau chiar până la munca silnică pe viață.”³¹

La 23 februarie 2001, în necrologul rostit la moartea pastorului Richard Wurmbrand, fiul acestuia, Mihai Wurmbrand aducea, la un moment dat, un omagiu și celui care a fost prieten al părintelui său, Isaac Feinstein.

“Părinții Sabinei [soția pastorului Wurmbrand], două surori și un frate au pierit în lagărele naziste. Isaac Feinstein, un misionar creștin evreu deosebit de eficient printre evreii români, și cel care a jucat un rol important în convertirea soților Wurmbrand, a fost și el ucis de către legionarii naziști români. Viața cuplului în acea perioadă este descrisă în cartea lui Richard Wurmbrand numită “Cristos pe ulița evreiască”³² .(...)

³¹ AZIMIOARĂ, Horia, Am trăit atâtea minuni – Viața și activitatea lui Teodor Popescu, Ed. Emmanuel, 1988 p. 46

³² Necrologul rostit cu ocazia serviciului de înmormântare, ținut Vineri, 23 feb. 2001 la Sky Chapel - Rose Hills, U.S.A.

Richard Wurmbrand va pune pe hârtie, într-o carte, peste ani, “predicile” sale din vremea pe când acesta era izolat între zidurile închisorilor comuniste din România. Într-una dintre aceste “predici” rostite, între cei patru pereți ai celulei, „în fața îngerilor” după cum spunea el, își aduce aminte de Feinstein, de surâsul acestuia care, se pare, impresionează și astăzi.

“Timp de secole întregi, Gioconda lui Leonardo da Vinci nu a făcut nimic altceva decât să zâmbească și să-i determine a fi un pic mai fericiți pe toți aceia care au contemplat-o. Isaac Feinstein, omul care a jucat un important rol în convertirea mea și care, mai târziu avea să fie ucis într-un pogrom, a primit acest mesaj de la Dumnezeu. La câțiva ani după moartea sa, o persoană căreia îi vorbeam despre el mi-a declarat că nimeni nu ar putea uita vreodată surâsul lui. A zâmbit el astfel până în ultimul ceas al vieții sale?”³³

Anutza Moise a fost un apropiat colaborator al soților Sabina și Richard Wurmbrand. A fost o evreică creștină care l-a cunoscut, când era foarte tânără, pe Isaac Feinstein și pentru care a simțit primii fiori ai dragostei. Anutza Moise este una dintre persoanele care au contribuit la răscumpărarea lui Wurmbrand din mâinile torționarilor săi, pentru ca acesta să poată părăsi România comunistă, după ce a fost eliberat din închisoare.

“Într-o vară, la Vulcan, în timp ce luam ceaiul de după-amiază în casa doamnei Galka, am fost prezentată unui

³³ WURMBRAND, Richard, Dacă zidurile ar putea vorbi, Ed. Stephanus, Buc, 1995 p. 11

tânăr soldat. Era înalt și frumos, și foarte politicos – atât de politicos că mi-a sărutat mâna. Pentru un moment inima mea a încetat să mai bată, după care a început să o ia din loc cum niciodată nu am mai simțit-o înainte. Mă îndrăgostisem. Acest tânăr avea să devină un mare misionar și o binecuvântare pentru mulți. Numele lui era Isaac Feinstein. Prin el, mulți ani mai târziu, alt mare misionar avea să vină la credința vie a lui Iisus crucificat și înviat. – Richard Wurmbrand.

Isaac Feinstein a fost convertit prin “Church Mission to the Jews”, o misiune englezească care activa în București. După ce a terminat de efectuat serviciul militar, a devenit comis voiajor, și treburile lui îl purtau adesea la Galați.

Ori de câte ori acesta se afla în sediul Misiunii, casa era plină de râsul său vesel și întotdeauna avea câte ceva să ne dăruiască nouă, copiilor.

Am observat că Herzi și Mami aveau lungi discuții cu el, și mai târziu am înțeles că ei, prin Israelmijonen, îi oferiseră un stagiu de instructaj misionar după care urma să lucreze cu Misiunea. La sărbătoarea unui Paște, a venit pentru o vacanță împreună cu logodnica lui, o profesoară elvețiancă la una din școlile de limbă engleză din București ale C.M.J. Astfel, a trebuit să-mi înăbuș dragostea. A fost cam dureros, dar nimeni nu a aflat de suferința mea.

După căsătoria lor, tânărul cuplu a plecat la Varșovia pentru a urma cursuri de pregătire pentru misionari. Consider că banii cheltuiți în acest sens au fost cea mai bună investiție făcută vreodată de Israelmijonen. Nu numai că Feinstein a fost un mare misionar, dar el a fost un izvor de inspirație pentru toți

acea care l-au întâlnit. Avea un minunat simț al humorului, care-l făcea să fie un plăcut partener la petreceri și la alte ocazii de socializare. Dar cel mai mare dar al său a fost modul său, de neuitat de a învăța adevărurile creștine.

Un tânăr convertit l-a întrebat odată “Ce spune Biblia despre păcatul mândriei?”

Feinstein i-a răspuns, “Încetează să pui întrebări prostești, idiotule!”

Auzind acestea, tânărul deveni supărat. Feinstein îi spuse, zâmbind, “Ei, bine, acum știi ce înseamnă mândria. Este să îți pese, dacă cineva te insultă.”

Când a fost întrebat de către altcineva despre “întunericul de afară” de care Iisus spune că va fi soarta pentru cei răi, el a aprins o lumânare, a suflat asupra ei și a aprins-o din nou. Cel care a pus întrebarea a înțeles imediat. Dumnezeu este lumină. Dumnezeu este pretutindeni. Deci pretutindeni nu poate fi decât lumină. Întunericul este locul unde cineva a suflat intenționat înspre lumină ca să o stingă. Un om poate să o reaprindă. Dar, într-o zi Iisus va lua cutia cu chibrituri. El trebuie să o reaprindă în timp ce mai are, încă chibrituri.

Feinstein a fost un excepțional predicator. Predicile sale erau pline cu exemplificări care-ți rămâneau în minte.

Îmi aduc aminte una pe care o luase din Aesop. Un cal și un măgar, amândoi încărcăți din greu, mergeau în spatele stăpânului lor. Măgarul își imploră tovarășul să-l mai scutească din povară, măcar și pentru puțină vreme, căci altfel crede că va muri. Calul refuză și măgarul muri sub greutatea poverii. Stăpânul luă întreaga încărcătură

*de pe măgar și o puse pe spatele calului. “Bine, se gândi calul, nu merit mai mult pentru ca sunt un rău și am refuzat să-mi ajut fratele aflat la strâmtorare.”*³⁴

³⁴ MOISE, Anutza, A ransom for Wurmbrand, Zondervan Publishing House, Michigan, 1972 p. 22-24

Moș Bucur

Isaac Feinstein a iubit foarte mult copiii. Pe lângă cei șase prunci ai săi putem spune că a avut mulți, mulți alți copilași cărora le vorbea prin slova tipărită de acesta în foaia destinată micuților și intitulată „*Prietenul copiilor*”, foaie ce apărea o dată cu revista pentru evreii creștini „*Prietenul*”. Primul număr al revistei „*Prietenul*” a apărut la Galați, la 1 septembrie 1931. Director și proprietar era Isaac Feinstein. Tânărul Feinstein îndeplinea și calitatea de redactor al foi pentru copii. Isaac Feinstein își semna rândurile adresate micilor săi cititori cu pseudonimul „*Moș Bucur*”.

Revista sa pentru copii cuprindea mici lecții biblice din Vechiul și Noul Testament, povestiri cu tâlc, jocuri, desene. În primul său articol adresat copiilor, Feinstein scria: *“Acum, vrea Moș Bucur să scrie pentru voi, dar numai pentru voi, o foaie așa cum este aceasta pe care o citiți. Și vreau să vă povestesc, în această foaie a voastră, despre Dumnezeu și despre Isus cel drag care ne iubește pe noi, pe toți”*³⁵

În numărul din noiembrie 1938, Feinstein se adresa astfel micuților săi cititori:

“Dragi copii, Acum vreau să vă spun un secret, încet, la ureche: “Voi știți că Moș Bucur nu este chiar așa de bătrân cum mulți dintre voi vi-l închipuiți. Are, pe lângă toți copilașii de la “Prietenul copiilor”, și cinci copii ai lui. Cel mai mare dintre ei este un băiețuș cu numele Daniel.

³⁵ PRIETENUL copiilor, An. I, nr. 1, sep. 1939 p. 1

Voi cunoașteți, cred, frumoasa poveste din Biblie despre Daniel și groapa cu lei. Acum însă vreau să vă spun ceva despre Daniel al lui Moș Bucur. Vreți să auziți?” ...³⁶

³⁶ PRIETENUL copiilor, An. VIII, nr. 87, noi. 1938 p. 3

Daniel s-a născut la Galați, în anul 1930. Va ajunge, peste ani, după ce tatăl său avea să fie omorât în pogromul de la Iași și după ce avea să se stabilizeze cu mama și cu ceilalți frați ai săi, mai mici, în Elveția, un foarte cunoscut artist plastic. În fotografie, Daniel la Galați, în cămășuță națională, românească.

Prin intermediul foi pentru copii, Feinstein organiza colecte simbolice de bani de la micii săi cititori pentru copiii din misiunile creștine din China sau din Africa. *“Dragi copii, Astăzi vreau să vă povestesc ceva despre Africa. Și știți de ce? Moș Bucur mi-a spus că ați stâns bani pentru lucrarea Domnului în Africa și m-am bucurat foarte mult de râvna și dragostea voastră. Vă spun și eu: “Mulțumesc!” și cred că banii aceștia vor fi binecuvântați... Mătușa Bucura”*³⁷

Dacă Moș Bucur era pastorul Isaac Feinstein, nu ne rămâne să credem că Mătușa Bucura nu era decât un alt pseudonim folosit însă de soția acestuia, Lydia Feinstein.

În revista *“Prietenul”*, Feinstein a mai semnat articole și cu pseudonimul I. Bucur sau simplu Redactorul.

³⁷ PRIETENUL copiilor, An. IX, nr. 117, martie 1940 p.1, 4

Din publicistica misionară:

PRIETENIE³⁸

Într-o convorbire avută, nu demult, cu un binecunoscut al meu, mi-a spus aceasta între altele: „*Simt nevoia unui prieten. Prietenia este pentru mine o necesitate*”.

Într-adevăr, prietenia, în adevăratul înțeles al cuvântului, este, nu numai pentru acest necunoscut al meu, ci pentru fiecare dintre noi, o necesitate. Căci prietenia nu este altceva decât o legătură voluntară, o reciprocă prețuire și o reciprocă încredere pe care prietenii și-o acordă unul altuia. Natural, consecințele acestei reciproce prețuiri și încrederi nu se pot enumera, ele fiind nenumărate și diverse.

Că prietenia, această necesitate a unei reciproce prețuiri și încrederi, a fost întotdeauna dorită de sufletul omenesc, vedem clar în Biblie, documentul de o netăgăduită valoare și autenticitate a ogîndirii sufletului omenesc.

Ce pildă de prietenie adevărată ne este dată în istoria vieții lui Ionatan și David! Și cât trebuie să prețuim frumoasa faptă a celor trei prieteni ai lui Iov care nu l-au părăsit atunci când toți și toate îl părăsiseră.

Mai presus însă decât prietenia dintre om și om este prietenia pe care Dumnezeu o acordă omenirii și omului. De pildă găsim despre Moise spus că Dumnezeu vorbea cu el așa cum un om vorbea cu prietenul lui; iar Avraam

³⁸ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. I, nr. 1, oct., 1930 pp. 5-6

este numit într-un loc, în Profeți: Avraam, prietenul lui Dumnezeu. Această prietenie este adevărata și singura prietenie pe care omul o poate face cu temeinicie și siguranță. Și dacă Biblia cunoaște și prețuiește necesitatea de prietenie pe care omul o simte, nu poate să treacă cu vederea greutatea de a găsi această prietenie în lume. Căci prietenia pe care noi o acordăm unuia altuia nu este, de cele mai multe ori, acea prietenie pe care am dori s-o dăm și s-o primim. Și nu acordăm această prietenie nu din rea voință, ci din neputința noastră de a o acorda.

Împăratul Solomon, în urma vastei lui experiențe, știa bine acest lucru, de aceea scrie în ale lui Proverbe la cap. 18-4 următoarele: *”Cine își face mulți prieteni, îi face spre nenorocirea lui, dar este un prieten care te iubește și ține la tine mai mult decât un frate”*. Și acest „un prieten” nu este altul decât Dumnezeu. Așa reiese din bogata experiență a acestui împărat.

Într-adevăr dragostea Lui a dovedit-o Dumnezeu îndeajuns când ne uităm cu băgare de seamă la cele din jurul nostru și la noi înșine. Dragostea Lui a arătat-o în chip desăvârșit atunci când a trimis în lume pe Isus, împlinitorul tuturor făgăduințelor Lui. Prin Isus a întins Dumnezeu, și întinde încă și acum, mâna Lui pentru a lega prietenie cu noi. Prin Isus Dumnezeu te primește căci El, Isus „care este oglindirea slavei lui Dumnezeu și întipărirea Ființei Lui” nu a respins contactul cu omul slab și neputincios în lupta cu păcatul, ci dimpotrivă a căutat acest contact și această prietenie pentru a ridica și ajuta. Despre El stă scris că „este un prieten al vameșilor și al păcătoșilor”.

Dealtfel, Isus însuși spune că: *„Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ce vă poruncesc Eu. Nu vă mai numesc*

robi, ... ci v-am numit prieteni”. Prietenia lui Isus capătă adevăratul ei înțeles și valoare. Acea prețuire și încredere care constituie baza prieteniei capătă, în relație cu Isus, adevăratul ei sens. El, Isus te prețuiește și prin El ai puțința să ajungi la ceea ce ar trebui să fii și nu ești, prin păcat, să ajungi a fi după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. El, Isus, te valorifică, dându-ți locul pe care trebuie să-l ai, acela de a fi un copil al lui Dumnezeu. Iar în ce privește încrederea, ca temelie a prieteniei, El ți-o acordă neprecupețit. A spus-o: „*Nu este mai mare dragoste decât să-și dea cineva viața pentru prietenii săi.*” Dar nu numai că a spus-o, a și făcut-o. Atunci când, pe dealul Golgotei, a fost dus ca să fie răstignit, El a făcut acest lucru de bunăvoie și din dragoste, ca să arate că este vrednic de prietenie.

Am văzut la început că prietenia este voluntară și reciprocă prețuire și încredere. Isus te prețuiește și îți acordă încredere. Trebuie și tu să faci același lucru. Citind viața și învățătura lui (*Viața și învățătura lui Isus se poate căpăta și de la administrația acestei reviste în schimbul trimiterii a 25 de lei prin mărci sau prin mandat poștal) vei fi încredințat de cât preț ai în ochii Lui și câtă încredere îți acordă. Și din cititul vieții și învățăturii Lui vei vedea că merită, se cuvine și trebuie să-I acorzi dragoste, încredere și prețuire; că trebuie să primești, spre fericirea ta, prietenia pe care ți-o acordă.

Iar dragului meu binecunoscut, care ca și mine, ca și mulți alții au nevoia unui prieten, îi răspund și de aici: „*Este un prieten, Isus! Tu, drag cititor, Îl cunoști? Încearcă să-L cunoști. El întinde și acum mâna pentru a te primi ca un prieten care și-a dat viața pentru prietenii Săi.*”

LUMINĂ³⁹

Fără îndoială că lumina este unul din elementele fără de care nu am putea concepe existența noastră. Îndeajuns de cunoscute sunt experiențele făcute fie în regnul animal, fie în regnul vegetal pentru a dovedi această necesitate care se găsește în natură pentru soare, pentru lumină.

Această necesitate de lumină se arată și în lumea intelectuală și spirituală. Celebre au rămas ultimele cuvinte rostite pe patul de moarte de către Goethe. „*Mehr Licht*”. „*Mai multă lumină*” a fost strigătul lui, înțelegând prin aceasta mai multă cultură, mai multă știință și adevăr.

Isus din Nazaret vine acum 1900 de ani și vorbește unei mulțimi de cărturari și farisei. Între altele El le spune:

„*Eu sunt lumina lumii; cine Mă urmează pe Mine, nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții.*”

Fiecare dintre noi a avut posibilitatea să vadă că un om poate fi o lumină. Profesorul meu a fost lumină pentru mine și pentru toți elevii încredințați lui. Purtarea și prietenia lui, cultura și învățătura lui au fost pentru noi a lumină. Și astfel de lumini se pot găsi pretutindeni. Fie în școală, fie în facultate, fie în familie, fie în societate, aproape pretutindeni vom găsi pe cineva care prin cuvintele, gândurile și purtarea lui să fie o lumină pentru noi, cei din jurul lui.

Isus însă spune: „*Eu sunt lumina*”. Nu o lumină oarecare, ci „*lumina*” și, nu numai atât, El mai adaugă:

³⁹ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. I, nr. 2, dec., 1930 pp. 5-6

„*lumina lumii*”. Înțelegem că cineva poate fi o lumină, dar faptul că cineva are curajul să spună că el este „*lumina*” și încă „*lumina lumii*” acest lucru poate să ni se pară o afirmație riscantă și cutezătoare.

Tot așa au gândit și cei cărora Isus le-a adresat cuvintele mai sus citate. I-au spus-o în față: „*Tu mărturisești despre Tine însuși: deci mărturia Ta nu este adevărată.*” Și așa chiar este. Fiecare poate să pretindă că el este ceva, cineva. Și dacă fiecare va spune despre el însuși că este lumina lumii, totuși în realitate nu poate fi decât unul singur care să merite acest titlu. Și acest unul singur este Isus din Nazaret, Mesia!

Vreau să încerc a dovedi această afirmație a mea. Cunoscută sunt pentru unii frumoasele locuri din Profeți, care îl arată pe Mesia ca o „*lumină*”. Mesia trebuie să fie, atât pentru Israel cât și pentru întreaga lume desăvârșitul purtător și descoperitor al luminii dumnezeiești.

Acest gând reiese din cele mai multe texte care sunt în legătură cu profețiile referitoare la Mesia. Pentru a dovedi temeinicia acestui gând vreau să citez numai două locuri din cartea profetului Isaia (cca 760-700 î.Chr.).

„*Eu, Domnul, Te-am chemat în dreptate și Te iau de mână, Te voi păzi și Te voi pune ca legământ al poporului, ca să fii lumina neamurilor*” (Cap. 42,6).

„*Este prea puțin lucru să fii robul Meu ca să ridici semințiile lui Iacov și să aduci înapoi rămășițele lui Israel. De aceea, te pun să fii Lumina neamurilor, să fii Mântuirea Mea până la marginile pământului*” (Cap. 49,6).

Când Isus a spus că El este lumina lumii, a vrut prin aceasta să arate că El este lumina despre care profeții au vorbit. Dovedind însă că Mesia trebuie să fie lumina

popoarelor, a lumii, n-am dovedit încă faptul că Isus este Mesia și astfel lumina lumii. Știu însă că este cu neputință a convinge pe cineva prin cuvinte, că Isus este „*lumina*” și „*Mesia*”. Ce pot face este însă următorul lucru: a da un sfat. Încredințează-te singur, citind o cârtică micuță, Noul Testament!* (*Noul Testament se poate căpăta, în diferite limbi, contra sumei de 25 de lei trimiși prin mandat sau mărci poștale la administrația revistei noastre), care conține viața, cuvintele, faptele și învățătura Mesiei Isus. Este cu neputință ca după lectura acestei cărți să nu capeți o părere bună despre acest mult prigonit și puțin cunoscut om: Isus din Nazaret.

Cuvintele care pornesc din gura Lui vor dovedi imediat că stăm în fața unuia care are dreptul să se numească „*lumina lumii*”. Și asta ar fi încă prea puțin. Cea mai mare dovadă că El este întrupata lumină a lumii o avem în felul Lui de a fi, o avem în purtarea Lui aici, pe pământ.

Viața Lui a fost o viață de lumină. Adâncindu-te în Noul Testament, vei observa viața care este povestită acolo, vei vedea că toate faptele Lui sunt lumină. Un cuvânt rostit de gura Lui a devenit lumină pentru omenirea de atunci și de acum. Orice faptă a Lui a avut ca urmare lumină și o privire a Lui ațintită asupra cuiva a fost suficientă pentru ca să-l aducă pe acela la lumină. Pe unde s-a dus a răspândit în jurul Lui lumină. Fie pe stradă, fie în casă, fie în mijlocul naturii sau înconjurat de mulțime, peste tot a lăsat urmele Lui de lumină.

Gândeți numai puțin! Un simplu dulgher, așa cum a fost Isus din Nazaret; o activitate publică de trei ani și jumătate și după aceea omorât printr-o moarte grozavă și rușinoasă! La ce altceva te poți aștepta, decât ca demult

să fi trecut peste el vălul uitării! Nu, însă! El a fost lumina lumii. Razele Lui de lumină care la început au luminat un cerc mic și mărginit, au devenit acum mari și puternice. Și cu cât trece vremea, cu atât mai mult se răspândește această lumină tot mai departe și mai departe, câștigând în fiecare zi noi suflete pentru ea.

Lumina contemporanilor lui Isus s-a stins demult. Lumina celebrilor filosofi și învățați de după El pâlpâie slab sau s-a stins de-acum, însă lumina acestui Isus din Nazaret a străbătut norii celor 2000 de ani și luminează mereu. Și cât va sta lumea, va lumina lumina lui Isus inimile pentru că ea este adevărata lumină.

„Căci la Tine este izvorul vieții; prin lumina Ta vedem lumina”.

CE ȚI SE PARE DE ISUS?⁴⁰

Cititorii umilei noastre reviste au putut observa cum în fiecare număr din „*Prietenul*” aducem în fața lor diferitele păreri pe care unii conducători ai lumii și mentalității evreiești le au despre Iisus din Nazaret. Pentru mulți aceste păreri prezintă un deosebit interes arătându-le că Iisus din Nazaret este cercetat și prețuit de astfel de oameni.

Într-adevăr, Iisus a devenit în ziua de astăzi o problemă pentru poporul Evreiesc în general. Mai mult ca oricând se pune în fața minții și cugetului nostru această problemă. În general ea nu este pusă de lumea așa zis creștină, nici de către Evreii care cred în Iisus.

Problema Iisus din Nazaret se pune prin însăși greutatea ei în fața minții fiecărui Evreu gânditor. Și aceste câteva simple rânduri nu doresc altceva decât să dea la iveală o rezolvare a acestei probleme, rezolvare găsită acum 1900 de ani de către un Evreu din Evrei, de către Simon ben Iona.

Cadrul acțiunii acestei întâmplări este nordul Palestinei și ea se petrece la poalele muntelui Hermon al cărui creștet acoperit cu zăpadă strălucea în lumina soarelui de amiază, părând însă o mare de flăcări în apusul soarelui.

La izvoarele râului Iordan și în oglindirea apelor lacului Fiala umblă Iisus din Nazaret, înconjurat de 12 învățăcei, prin satele din jurul mărețului și bogatului oraș care poartă numele de Cesarea lui Filip.

⁴⁰ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. I, nr. 3, feb., 1930 pp. 5-6

Și în această salbatică și maiestuoasă înlănțuire a naturii, și în această impresionantă frumusețe a firii înconjurătoare, în această adâncă și trezitoare liniște, pornește o întrebare din gura lui Isus din Nazaret: „*Ma omrim li bnei odom mi ani?*”, „*Cine îmi zic oamenii că sunt?*” Puțini sunt acei care au curajul să se întrebe pe ei înșiși: cine sunt? Și încă mai puțini vor fi aceia care își vor face un examen serios al conștiinței lor pentru a vedea cine și cum sunt. Și infim de mic va fi numărul celor care, oglindindu-se în Biblie, cuvântul veșnic, cuvântul lui Dumnezeu, să dea înapoi speriați în fața constatărilor făcute.

Ucenicii lui Isus îi răspund: „*Unii spun că ești Iohanah hamatbil, alții că ești Eiliahu, Ilie profetul, alții Ierimiahu, Eremia profetul, sau unul dintre profeți*”.

Pentru a înțelege puțin valoarea acestei afirmații trebuie să ne oprim puțin la ea și să vedem cine erau acei cu care a fost Iisus comparat și care a fost înrâurirea pe care au avut-o ei asupra lumii și mentalității evreiești.

Iohanah hamatbil era un pustnic, un ascet care era îmbrăcat foarte simplu și ducea o viață foarte aspră. El spunea tuturor cu energie și fără nici o teamă că singura condiție pentru a intra în legătură cu Dumnezeu este pocăința, tșuba. El era un predicator al moralei prin excelență.

Eiliahu, Ilie, profetul născut în Tișbi care, simțindu-se trimis de Dumnezeu, stă în fața dregătorilor și împăratului și le spune adevărul fără teamă, el, care este reformatorul prin excelență, arată calea pe care poporul trebuie s-o urmeze atunci când el șchiopăta pe ambele picioare.

Fără îndoială că cei ce auziseră cuvintele pline de dragoste și de compătimire ale lui Isus, aveau întrucâtva dreptate când îl asemuiau pe El cu profetul Ierimiahu, acel profet blând, a cărui viață a fost o înlănțuire de suferințe, necazuri și umilințe, cu foarte, foarte puține zile senine. Și dacă se cuvine cuiva titlul de martir, atunci el se cuvine profetului Ierimiahu care a fost martir prin excelență.

Frumoase și bune erau părerile pe care lumea de atunci le avea despre Isus. Căci nu este puțin lucru ca lumea, în unanimitate, să te socotească drept moralist, reformator, învățat, ba chiar profet! Însă toate aceste calificative nu ne arată ceea ce Isus este. De aceea se întoarce Isus către învățăceii Lui și le pune întrebarea importantă:

„Văatem ma tomru li mi ani”. „Dar voi, cine ziceți că sunt?”

Simon ben Iona, Evreu din Evrei, pescar, cu fața arsă de soare și biciuită de vântul umed al mării, ridică glasul și dă răspunsul cu o voce liniștită și plină de siguranță. Și în monumentală tăcere a firii înconjurătoare, în liniștea adâncă ce a domnit în acel grup de 13 pribegi, se aude un răspuns pe care-l repetă întreaga omenire, care crede în Isus.

„Vaiaan Șimon Petros vaiomar ata hu hamașiah” „Tu ești Mesia!”

Care erau însă gândurile pe care Simon le punea în acest cuvânt: Mesia? Ele nu puteau fi altele decât gândurile pe care Biblia, Tanahul le are despre Mesia; un Mesia care să corespundă nevoilor sufletului nostru; un Mesia care este Mântuitor, ajutor, sfetnic; un Mesia care are posibilitatea să scoată pe cineva din mocirla

păcatului, care este korban, o jertfă, pentru păcatele omenirii, pentru păcatele tale și ale mele.

Un astfel de răspuns este bine primit de către Isus. Căci nici învățat, nici filosof, nici moralist, nici reformator [nu] este Isus, ci El este Mesia, Cel care a venit în lume să moară pe Golgota pentru ca toată lumea să capete viață veșnică.

La afirmația lui Simon răspunde Isus: „*Așreho Šimon bar Iona*”. „*Ferice de tine, Simon, fiul lui Iona!*”

* *

*

De când a fost această întâmplare au trecut 1900 de ani. Cu toate acestea, aceleași răspunsuri care se dădeau atunci se dau și acum. Abstracție făcând de acei, puțini care, în fanatismul lor, mai vin și astăzi cu afirmații lipsite de orice veracitate și cu titluri și calificative de ocară, mai toți oamenii gânditori din poporul nostru evreiesc văd în Isus pe Cineva, Ceva peste care nu se poate trece cu ușurință.

Se aude spunându-se despre El pe ici și colo: Isus a fost primul comunist, El a fost cel mai mare socialist, El a fost Filosoful între filosofi, învățătorul între învățători, moralistul între moraliști și câte altele.

Dar după cum Isus n-a fost mulțumit de părerea bună pe care o aveau oamenii din vremea Lui despre El, tot așa nici astăzi nu este Isus ceea ce oamenii fac din El, judecându-L în mod superficial, fără a se adânci în personalitatea-I și fără a sesiza adâncul înțeles al venirii Lui pe pământ, acela de a fi o lumină în lume și o jertfă pentru păcatele omenirii.

Ce ți se pare de Isus? Acesta este titlul acestor câtorva rânduri. De răspunsul dat depinde fericirea, bucuria, pacea și iertarea păcatelor celui ce citește acest scurt articol.

„Ata hu hamașiah” „Tu ești Mesia!” „așreho” – „ferice de tine”.

O TRAGEDIE EVREIASCĂ PUȚIN CUNOSCUTĂ⁴¹

Cuvântul „*tragic*” și „*tragedie*” se aud repetate în mai toate părțile și de multe ori. Situația unui popor, unei afaceri, unei familii poate fi de multe ori tragică. Și nu puține sunt acele întâmplări care pot să poarte numele de tragedie. Căci „*tragic*” se numește o noțiune estetică ce redă în mod sumar un sentiment intens și complex care este legat de o anumită apariție, iar „*tragedie*” este acțiunea care desfășoară aceste sentimente.

Istoria poporului nostru nu este lipsită de astfel de apariții tragice care au influențat și influențează mentalitatea și firea noastră, care au lăsat urme adânci în sufletul nostru.

Rândurile de față vor și ele să redea o tragedie evreiască; „*Evreiască*” pentru că ea s-a desfășurat și se desfășoară încă între poporul nostru evreiesc și între cel mai mare fiu al ei și al omenirii. Ea este puțin cunoscută pentru că nu mulți din poporul nostru o cunosc și mai puțin încă au sesizat adâncul tragic ce străbate întâmplările mai jos redată.

Primul act al acestei tragedii se petrece în orașelul Betleem din ținutul Iudeii în Eretz-Israel; orașel mic, fără faimă și fără fală, cu monotonia specifică orașelor mici, pierdute în colțuri de țări și cu patriarhala liniște care străbate fiecare curte și casă. Atunci însă, când se petrece acțiunea noastră, era mare animație în orașel.

⁴¹PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. I, nr. 5, Iun., 1931 pp. 1-3

Multă lume venise să se înscrie la recensământul poruncit de către Cezar August. Și pentru că porunca răsuna ca fiecare să se ducă să se înscrie în orașul lui de baștină, se duc între alții și o pereche de oameni pentru a se înscrie în Betleem, orașul lui David, pentru că erau din casa lui.

În amurgul zilei sosește această pereche, obosită de drum îndelungat și bate la prima ușa întâlnită cerând adăpost. „*Dați-ne loc de adăpost*” se rugau ei. – „*N-avem, totul este ocupat, nici un locșor nu se mai găsește*”. Acesta era răspunsul ce-l primeau de pretutindeni, răspuns care nu făcea decât să mărească oboseala drumului.

În sfârșit o mână, călăuzită de o inimă miloasă, deschide o poartă și le pune la dispoziție un staul. Și acolo în staul „*patru ziduri netencuite, cu bolovani murdari pe jos, cu un acoperiș de bârne și lespezi, înconjurat de vite care rumegau liniștite și nepăsătoare*”, acolo, în acest decor, se naște cel mai mare fiu al poporului nostru și al omenirii, „*Acela*” care prin activitate, învățătură și viață avea să răstoarne și să transforme totul, aducând în lume noțiunea păcatului, iertarea păcatelor și posibilitatea biruinței asupra păcatului.

Și așa începe tragedia Isus și poporul Evreiesc; din momentul Nașterii Lui.

Într-una din biografiile autentice și originale ale lui Isus, autorul scrie, pe scurt: „*În casa de poposire nu era loc pentru ei*”. Să fi fost această întâmplare o coincidență, sau să fi fost oglindirea întregii vieți a lui Isus? Un lucru însă este de netăgăduit, pentru El nu s-a găsit până acum un loc în mijlocul poporului nostru.

Pentru un Mesia care este „*blând și smerit cu inima*”, care cheamă la El „*pe toți cei trudiți și împovărați*” pentru a le da odihnă, pentru un astfel de Mesia nu este loc în casa de poposire a neamului nostru.

Pentru un Mesia care îți arată ce este păcatul și care îți dă posibilitatea să scapi din și de el, pentru un astfel de Mesia, nu este loc de poposire în casa inimii noastre.

-Pentru Tine, Isuse, nu este loc. Noi avem nevoie de un Mesia politic, de un Mesia economic. Ba unii spun chiar, „*de un Mesia național, șovinist, care să fie al nostru și numai al nostru*”.

Dar pentru un Mesia care poate să scape pe om de sub robia păcatelor, pentru un astfel de Mesia nu este loc în casa de poposire.

Actul al doilea al acestei tragedii se petrece după 33 de ani. De data aceasta decorul este Ierusalimul cu profilul lui monumental, înconjurat de dealuri zvelte; Ierusalimul cu viața lui religioasă și politică intensă, și cu diferite partide extremiste.

* *
*

Într-o pățimașă discuție dintre partida zeloților, șoviniștii de astăzi, extrema dreaptă, și între alții, care aveau alte păreri, izbucnește sclipirea unui pumnal. În clipa următoare sângele tâșnește și un om este pe moarte. Făptuitorul este prins și pus în temniță. Baraba îi este numele.

Cam tot pe vremea aceea, Isus este trădat de unul dintre ai Lui, prins și aruncat și El în temniță.

Prea stătea ca un ghimpe în ochii celor ce conduceau negustoriile bizuite pe religie. Prea erau lămurite învățăturile Lui, care puteau fi înțelese și de omul de rând. Prea era mare pericolul învățăturilor Lui.

„*Să ne descotorosim de El*”. Aceasta era parola.

Și într-o dimineată a unui ajun pe Pesah, într-o dimineată limpede, sub un cer senin, în vreme ce firea se îmbrăca în podoabe noi, proaspete, atunci este Isus pus în fața unei mulțimi spre a fi judecat.

Isus din Nazaret și Baraba.

Într-un gest de înaltă clemență, Pilat, guvernatorul roman al Palestinei de pe vremea aceea, vrea să elibereze pe unul dintre cei doi. „*Pe cine vreți să vi-l eliberez?*” răsună întrebarea lui Pilat.

Iar mulțimea, sfătuită de farisei și cărturari, răspunde într-un glas: „*Pe Baraba, pe Baraba!*”

Și încă o dată vedem tragicul din epopeea Isus și Israel. Încă o dată vedem greșita alegere. Încă o dată se adeverește cuvântul: „*în casa de poposire nu era loc*”.

Actul al treilea se desfășoară încă. El ține cam de mult. De aproape 2000 de ani. De când Isus a fost omorât pe lemn, de când Israel a luat toiagul pribegiei. Și va ține încă o vreme. Acest act are multe, multe tablouri. Numai unul singur aș dori să-l aduc spre desfășurare.

* * *

*

Sutem în anul 132. Un viteaz, un răboinic, Bar Kohba, apare pe firmamentul vieții evreiești și provoacă, sub împăratul Adrian, o răscoală. Sentimente noi, adormite de multă vreme în sânul poporului nostru, încep să se trezească. În scurtă vreme se strânge sub steagul lui

Bar Kohba jumătate de milion de soldați. Iar Rabbi Akiba, vestitul învățat, uimit de măreția și strălucirea lui, uimit de începutul activității lui, îl numește „*fiul stelei*”. Și prin asta, el împreună cu toată evreimea de pe atunci, îl recunoaște ca Mesia. Iar rezultatul: o dezamăgire.

Dar tragedia a căpătat desfășurarea ei. Încă o dată alegerea, ca de multe ori după aceea, a fost greșită, și în loc să-l primim pe cel pe care trebuia să-l primim, pe un mântuitor sufletesc, am primit pe un Mesia politic, social, economic, național, cu braț puternic.

Iar cauzele neprimirii lui Isus sunt două.

Pe de o parte, pentru că noțiunea de Mesia a fost alterată în sânul poporului nostru, iar pe de altă parte Noul Testament, învățătura lui Isus, ne spune: „*Odată venită lumina în lume, oamenii au iubit mai mult întunericul decât lumina, pentru că faptele lor erau rele*”.

Într-adevăr contactul cu Isus te pune în situația de a-ți vedea viața și faptele așa cum le vede Dumnezeu; iar de acest lucru fug oamenii.

Contactul cu Isus mai aduce însă, celui ce vrea, iertarea păcatelor, iertarea de toate faptele trecutului, de care îi este rușine, și îi dă putința ca să-și schimbe viața.

Da! El nu va fi pentru că poporul nostru se va trezi, va vedea greșeala făcută, își va deschide inima și Isus, fratele nostru, va găsi în poporul nostru loc de adăpost. Dar mai înainte trebuie să-i faci loc tu, în inima ta, iubite cititor.

Pentru lume și păcate

Inima-ți găsește loc.

Însă pentru Domnul păcii

Nu găsești tu nici un loc?

Inima larg ți-o deschide
Ca să între-n ea Isus;
Ca să între Domnul păcii,
Grăbește nu-ntârzia!

O SCRISOARE⁴²

Scumpul meu prieten,

Ca și mine, trăiești și tu în lume. Ești în ea ca și mine. Aș dori însă să te gândești puțin la starea în care ea se află. Trăiești intens în lume. Cunoști în mare parte plăcerile de o clipă pe care ți le oferă. Tânăr fiind, ca și mine, tu ai avut parte de dezamăgirile pe care le capeți încrezându-te prea mult în ea. Ai gustat poate, întrucâtva, urmările pe care le are traiul în lume. Gândind bine la toate câte și cum le-ai petrecut și văzând aparentul progres pe care l-ai făcut, ai cu siguranță puțin dezgust de toate cele întâmplate.

Dar știi cine este vinovat de toate acestea? Tu și eu. Uite cum? Ne mărginim în cazul cel mai bun și mai fericit să luăm o atitudine nepăsătoare față de tot ceea ce se întâmplă. Am zis: în cazul cel mai fericit, pentru că în mod obișnuit ne mulțumim cu simple constatări care nu prea aduc folos și alungând rarele noastre muștrări pe care educația și însăși firea ni le face, continuăm cu o mare seninătate viața noastră.

Și în această privință nu prea este mare deosebire între cei ce se socot intelectuali și între cei ce nu sunt.

Pretutindeni se simte un suflu de viață care nu este pe placul cugetului și mai cu seamă, care nu este pe placul lui Dumnezeu.

Iar acum te întreb: Ești, oare, mulțumit de viața pe care o duci?

Sunt încredințat că voi căpăta unul din următoarele două răspunsuri: ori îmi vei răspunde cu multă siguranță

⁴² PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. I, nr. 6, Aug., 1931 pp. 7-8

aparentă: „*Da!*” înăbușind în tine glasul care îți porunceă un altfel de răspuns, sau făcând auzit acest glas să-mi răspunzi: „*Nu tocmai, dar ce să fac?*”.

Dându-mi primul răspuns mi-ai îngreuiat puțin sarcina de a te lămuri, dovedindu-mi totodată că nu spui adevărul. Dar dacă îmi dai cel de-al doilea răspuns, pe lângă că ai vorbit adevărul, ai îngăduit să se vadă și în sufletul tău ceea ce este în sufletele tuturor oamenilor: dorința după ceva mai bun decât au avut până acum, un ideal care trebuie să stăpânească și să umple toată ființa ta și a mea.

Însă, în ambele răspunsuri, argumentele mele și argumentele tale nu vor avea prea multă însemnătate. De ce? Pentru că suntem tineri, fără experiență și fără... prea multe argumente. Pe lângă asta, judecata noastră este foarte diferită de la om la om. Un lucru pe care tu îl vei găsi bun pentru tine, îl vei găsi rău pentru mine. Un lucru pe care mi-l îngădui să ți-l fac, l-aș socoti drept un rău când mi l-ai face tu, mie. Deci, vezi că nici pe judecățile noastre nu ne putem bizui!

Avem nevoie de un îndreptar, un criteriu sau o normă. Dacă vom căpăta îndreptarul necesar, atunci vom ieși cu toate chestiunile noastre la un bun sfârșit. Dacă vom găsi un criteriu, care este nu numai aparent, atunci nu ne vom rătăci în înșirări de vorbe fără de sfârșit și fără rost, care, nu ne vor lumina calea vieții noastre.

Eu am un dreptar și acest dreptar este **Biblia**.

Nici o altă carte din lume nu poate să-ți dea îndrumările de care avem, și eu și tu, nevoie.

Nici o carte nu îți poate arăta mai precis, ce ești și ce trebuie să fii.

Nici o carte nu te îndrumă atât de sigur spre modul în care trebuie să-ți petreci zilele.

Și știi de ce asta? Pentru că Biblia este cuvântul lui Dumnezeu.

Îmi vei răspunde că Biblia este scrisă de oameni. Adevărat, însă de oameni care au fost călăuziți și inspirați de Duhul lui Dumnezeu!

Și pentru a înțelege mai cu ușurință lucrul acesta, vreau să-ți dau o pildă. Într-un birou șeful dictează dactilografei o scrisoare. Scrisoarea este scrisă la mașina de scris de către funcționara care se ocupă cu acest lucru. Dar a cui este scrisoare? Oare nu a aceluia care a dictat-o? Ba da!

Ei bine, în același chip a fost și cu Biblia. Oameni, care au ascultat glasul lui Dumnezeu și cărora Dumnezeu le-a vorbit, aceia au scris-o. Și atunci ale cui sunt gândurile din ea? Ale oamenilor sau ale lui Dumnezeu! Hotărât și pe drept cuvânt ale lui Dumnezeu!

Acum vreau să-ți mai atrag atenția asupra unor lucruri care vor căuta să-ți arate că Biblia este pe drept cuvânt cartea lui Dumnezeu.

Nici o carte din lume n-a avut mai mulți dușmani de câți a avut Biblia. Nici o carte n-a fost mai mult asuprită și mai batjocorită ca Biblia; nici o carte n-a fost supusă la critici mai aspre ca Biblia. Regi, împărați și stăpâniri au căutat să înlăture cu totul această carte, nelăsând nici un mijloc, din cele existente, pentru a ajunge la acest scop.

În ciuda tuturor acestor lucruri Biblia a rămas și va rămâne în picioare pentru că este cuvântul lui Dumnezeu. Ba mai mult, cărți clasice, anterioare sau posterioare Bibliei, sunt socotite acum bune numai pentru a ornamenta vreo bibliotecă sau de a fi studiate de câțiva

învățați, pe când Biblia este în ziua de astăzi cartea cea mai răspândită în toată lumea, constituind hrana sufletească zilnică a mii și mii de oameni fiind răspândită, pe tot pământul, în peste 700 de limbi și dialecte. Nu îți zic ție nimic, aceste lucruri?

Altceva. Dacă ai lua în ziua de astăzi 40 de oameni, din aceeași țară, cu aceeași limbă și cu aceleași obiceiuri, și i-ai pune să-ți scrie o carte de 1000 pagini despre un subiect oarecare, atunci ai găsi, în acea carte, multe lucruri care se contrazic.

Acum gândește-te puțin. Biblia nu numai că a fost scrisă de aproape 40 de oameni, dar ea a mai fost scrisă și în deosebite țări, și în diferite limbi. Printre cei care au scris-o unii sunt pescari, alții păstori; unii poeți, alții filosofi; unii judecători, alții regi! Moise a scris cărțile lui în pustie, David și Solomon pe tron, Isaia și Daniel în palate, Ioan și Pavel în închisori. Unii au scris în Ierusalim, alții în Babilon, alții în Roma. Unii în ebraică, alții în arameică, alții în grecește. Ceea ce este și mai minunat, Biblia a fost scrisă în răstimp de 1600 de ani de către oameni care nici nu se cunoșteau unii pe alții.

Și cu toate acestea, Biblia stă în fața fiecărui cercetător al ei drept model de armonie și de desăvârșită unitate de idei. Este oare cu putință ca o astfel de carte, compusă în situații atât de diferite și totuși atât de unitară, să fie lucru omenesc? Nu, niciodată!

Biblia a fost scrisă de oameni mult diferiți, totuși are o origine: pe Dumnezeu care este, a fost și va fi; cărțile Bibliei curg, ca și apa, din diferite tuburi, însă toate vin dintr-un izvor, Duhul sfânt al lui Dumnezeu; povestesc despre multe lucruri din trecut, prezent și viitor, au însă un punct central, un soare, pe Isus Mesia.

De la prima pagină până la ultima ne covârșește acest Isus, cu personalitatea lui, fiecare capitol din Biblie. În fiecare rând vezi în chip lămurit pe Isus care trebuie să vină, să ridice păcatele lumii.

În acest Isus cred eu. În acest Isus îți doresc să crezi și tu, căci atunci bucurie, fericire, iertarea păcatelor și multe altele va avea sufletul tău.

Dar, să închei. Probabil că în scrisoarea viitoare o să-ți spun cum l-am găsit pe Isus în paginile Tanachului, Vechiul Testament. Și tu îl poți găsi. Dumnezeu să-ți ajute!

În dragoste rămân al tău, Isaac Feinstein

ÎNCĂ O SCRISOARE⁴³

Dragul meu,

Vreau acum să pun în fața ochilor tăi câteva din locurile minunate de frumoase ale Vechiului Testament care vorbesc lămurit despre Isus.

Vreau să-ți arat cum oameni plini de Dumnezeu au schițat pe Acela care avea să fie Mesia, pe Isus. Ei au profețit lucruri privind și nașterea și viața; și moartea și învierea Lui.

Natural că prima greutate care vine și pentru mine și pentru tine, atunci când este vorba de Isus, este nașterea lui supranaturală. Totuși, dacă ne gândim că înainte cu sute de ani de a se fi născut El s-a găsit un profet care să ne spună chipul în care el se va naște, atunci vedem că felul supranatural în care Isus s-a născut nu este decât împlinirea literală a Cuvântului lui Dumnezeu.

Uite ce spune profetul Isaia (cam 700 de ani înainte de Isus) în cartea lui la capitolul 7 versetul 13-14: *„Ascultați totuși, casa lui David! Nu vă ajunge oare să obosiți răbdarea oamenilor, de mai obosiți și pe a Dumnezeului meu? De aceea Domnul însuși vă va da un semn: Iată, fecioara va rămâne însărcinată, va naște un fiu, și-i va pune numele Emanuel” (ceea ce înseamnă: Dumnezeu este cu noi).* – *„Șima-na bet David; hamat mikem halot anașim, ki talu gam et-Elolai. Lahen iten Adonai hu lahem ot; hinei, haalma hara vājoledeť vākarat šāmo imanu-El”.*

Tot același profet, vorbind despre copilul născut de-acum, spune despre El în capitolul 9, versetul 6: *„Căci*

⁴³ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. II, nr. 8, Oct., 1931 pp. 6-9

un Copil ni s-a născut, un Fiu ni s-a dat, și domnia va fi pe umărul Lui, Îl vor numi: Minunat sfetnic, Dumnezeu tare, Părintele veșniciilor, Domn al păcii”. – „Ki-jeled julad lanu, ben nitan-lanu, vati hamisra al-șihmo: Vaikra șāmo: pele joē, El ghibor, avi-ad, sar șalom.”

Oare greșesc atunci când cred că în Isus s-au împlinit toate aceste lucruri? Arată-mi pe altcineva cu care s-au împlinit profețiile de mai sus și cele ce ți le voi mai arăta. De altfel, până și localitatea în care trebuia să se nască Isus ne este dată, de către un alt profet, tot cu sute de ani înainte de a se fi întâmplat lucrul. Iată ce spune profetul Mica (tot cam cu 700 de ani înainte de Isus) în cartea lui, în capitolul 5, versetul 2:

„Și tu, Betleeme Efrata, măcar că ești prea mic între cetățile de căpetenie ale lui Iuda, totuși din tine Îmi va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel, și a cărui obârșie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veșniciei” – „Vāata bet-lehem efrata țair lihiot băalfei Jehuda mimha li jețe lihiot moșel băjsrael; umoțaotav mikedem mimei olam”.

Dar profețiile nu se opresc numai la viața celui ce avea să fie Mesia. Profețiile merg mai departe, povestind lucruri care s-au împlinit întocmai în Isus. În ceea ce privește activitatea lui publică, iată ce spun profeții despre Mesia: Isaia 60, 1-3.

„Duhul Domnului Dumnezeu este peste Mine, căci Domnul M-a uns să aduc vești bune celor nenorociți: El M-a trimis să vindec pe cei cu inima zdrobită, să vestesc robilor slobozenia, și prinșilor de război izbăvirea, să vestesc un an de îndurare al Domnului, și o zi de răzbunare a Dumnezeului nostru; să mângâi pe toți cei întristați” – „Ruah Adonai Elohim alai; jaan mașah

Adonai oti lăvaser anavim șălaahani lahavoș lănișbrei – lev likro lișvuim dăror vălaasurim pākah – koah. Likro șnat-rațon la-Adonai văjom nakam leloheinu; lănahem kol-avelim.”

Iar același profet spune în capitolul 35, versurile 3-6: *„Întăriți mâinile slăbănogite și întăriți genunchii care se clatină. Spuneți celor slabi de inimă: Fiți tari și nu vă temeți! Iată Dumnezeuul vostru, răzbunarea va veni, răsplătirea lui Dumnezeu: El însuși va veni și vă va mântui”. Atunci se vor deschide ochii orbilor, se vor deschide urechile surzilor; atunci șchiopul va sări ca un cerb și limba mutului va cânta de bucurie; căci în pustie vor tâșni ape și în pustietate pâraie”.*

Să vezi acum o pildă vie de umilința de care Isus dă dovadă atunci când, în urma minunilor pe care le făptuiește, este întrebat dacă El este Mesia. În Noul Testament, în „vestea cea bună” scrisă de Matei, găsim scris lucrul acesta:

Ioan a auzit din temniță despre lucrările lui Mesia și a trimis să-L întrebe prin ucenicii săi:

„Tu ești Acela care are să vină sau să așteptăm pe altul?” Drept răspuns, Isus le-a zis: ”Duceți-vă de spuneți lui Ioan ce auziți și ce vedeți: Orbii își capătă vederea, șchiopii umblă, leproșii sunt curățiți și săracilor li se propovăduiește Vestea cea bună. Ferice de acela pentru care Eu nu voi fi un prilej de poticnire.”

Pentru mine și pentru tine ar fi natural acum, ca un astfel de om să se bucure de o viață încărcată de onoruri; stăpânitor peste mulțime; înconjurat de averi fără seamă și puternic, tare puternic. Și atât eu cât și tu, știm din istorie că numai așa n-a fost viața lui Isus. Ba, dimpotrivă sarac a fost; mult a suferit; de mulți neluat în seamă; și

sfârșitul, încă mai grozav decât toate: o moarte plină de batjocuri și de chinuri, moarte pe care o sufereau numai tâlharii.

Și te întrebi poate: „*De ce toate acestea?*” și parcă ai vrea să te răzvrătești. Da, da, așa gândesc eu și așa gândești și tu. Cuvântul lui Dumnezeu, Biblia, ne spune însă altfel. Și dacă toate, toate profețiile, pe care ți le-am arătat până acum, n-au fost în măsură să-ți îndrepte în totul privirile spre Isus, totuși profețiile care vorbesc despre moartea Mesiei nu îți dau puțința să te gândești la altcineva decât la Isus.

Știi tu, însă, dragul meu, că mai înainte cu sute de ani au avut profeții viziunea acestei morți? Să vezi ce spune Regele David în Psalmul 22(21):

„Am ajuns ca apa, care se scurge, și toate oasele mele mi se despart; mi s-a făcut inima ca ceara și se topește înlăuntrul meu. Mi se usucă puterea ca lutul, și mi se lipește limba de cerul gurii: m-ai adus în țărâna morții. Căci niște câini mă înconjoară, o ceată de nelegiuți dau târcoale împrejurul meu, mi-au străpuns mâinile și picioarele: toate oasele aș putea să mi le număr. Ei, însă, pândesc și mă privesc: își împart hainele mele între ei și trag la sorți pentru cămașa mea”. – „Kamaimnișpahti vāhit-pardu kol-ațmotai haia libi kadobag: names bătoḥ meai. Iaveș kaheres kohi ulāṣoni mudbak malkohai: vālaafar – mavet tișpāteni. Ki-sāvavuni kālāvim adat māreim hikifuni: kaari iadai vāraglai. Asaper kol-ațmotai hema iabitu iru-vi. Ihalku vāgadari lahem: vāal lāvuși iapilu goral.”

Dar nu numai Regele David a văzut această moarte grozavă pe care trebuia s-o sufere Mesia. Ci cu vremi

înainte a avut și profetul Isaia tabloul clar al suferințelor lui Mesia care au fost împlinite în Isus.

Îți transcriu în întregime capitolul 53 din cartea profetului Isaia. Dar mai înainte să-ți povestesc o mică întâmplare cu privire la acest capitol. Eram într-o societate de intelectuali și a venit vorba despre credința mea în Isus. Am arătat temeinicia credinței mele, bizuindu-mă pe Biblie. Între altele am citit acest capitol pe care ți-l transcriu mai la vale. Deodată sare un avocat în picioare și spune: „*Dar profetul vorbește lămurit despre Isus!*”.

Vezi tu, acest capitol este unul dintre diamantele de preț ale profețiilor referitoare la Isus. Sute de oameni citind acest capitol au rămas uimiți și au exclamat, plini de admirație pentru cuvântul lui Dumnezeu: „*dar acesta este Isus!*” Citește, rogu-te, cu atenție mare aceste rânduri pe care le redau mai jos.

„Cine a crezut în ceea ce ni se vestise? Cine a cunoscut brațul Domnului? El a crescut înaintea Lui ca o odraslă slabă, ca un Lăstar care iese dintr-un pământ uscat. N-avea nici frumusețe, nici strălucire ca să ne atragă privirile și înfățișarea Lui n-avea nimic care să ne placă. Disprețuit și părăsit de oameni, om al durerii și obișnuit cu suferința, era așa de disprețuit că-ți întorceai fața de la El și noi nu l-am băgat în seamă. Totuși, El suferințele noastre le-a purtat și durerile noastre le-a luat asupra lui, și noi am crezut că este pedepsit, lovit de Dumnezeu și smerit.

Dar El era străpuns pentru păcatele noastre, zdrobit pentru fărădelegile noastre. Pedepsa care ne dădea pacea, a căzut peste El, și prin rănila Lui suntem tămăduiți.

Noi rătăceam cu toții ca niște oi, fiecare își vedea de drumul lui: dar Domnul a făcut să cadă asupra Lui nelegiuirea noastră a tuturor.

Când a fost chinuit și asuprit, n-a deschids gura deloc, ca un miel pe care-l duci la măcelărie și ca o oaie mută înaintea celor ce o tund: n-a deschis gura. El a fost luat prin apăsare și judecată; dar cine din cei de pe vremea Lui a crezut că El fusese șters de pe pământul celor vii și lovit de moarte pentru păcatele poporului meu? Groapa Lui a fost pusă între cei răi, și mormântul Lui la un loc cu cel bogat, pentru că nu săvârșise nici o nelegiuire și nu se găsisse nici un vicleșug în gura Lui. Domnul a găsit cu cale să-L zdrobească prin suferință...

Dar după ce Își va da viața ca jertfă pentru păcat, va vedea o sămânță de urmași, va trăi multe zile, și lucrarea Domnului va propăși în mâinile Lui. Va vedea rodul muncii sufletului Lui și se va înviora. Prin cunoștința Lui, Robul Meu cel neprihănit va îndreptăți pe mulți oameni și va lua asupra Lui povara nelegiuirilor lor. De aceea Îi voi da partea Lui la un loc cu cei mari, și va împărți prada cu cei puternici, pentru că S-a dat pe Sine însuși la moarte și a fost pus în numărul celor fără de lege, pentru că a purtat păcatele multora și s-a rugat pentru cei vinovați.”

* *

*

Dragul meu, aducându-ți câteva din multele locuri din Vechiul Testament, Tanah, unde se vorbește despre Isus, n-am căutat să te încredințez eu, prin puterea gândurilor mele, de existența unui Mesia care este întruchipat în persoana lui Isus.

Am căutat totuși ceva. Am căutat să te îndemn să cercetezi Biblia pentru a găsi, tu singur, ceea ce și eu am găsit: un Mesia, un Mântuitor. Și Îl vei găsi dacă vei vrea, dacă vei avea această dorință.

Profetul Zaharia spune în cartea sa în capitolul 12 versul 10 următoarele:

“Voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune și își vor întoarce privirile spre mine, pe care L-au străpuns. Îl vor plânge cum plânge cineva pe singurul lui fiu, și-L vor plânge amarnic, cum plânge cineva pe un întâi născut” – “Văşafahti al bet David vāal joşev Iruşalaim ruah hen vātahanunim vāhibitu elai et aşer dakaru: Vāsafdu alav kāmisped al ha-jahid vāhamer alav kāhamer al-habhor.”

Nu crezi tu, dragul meu, că a venit și pentru tine vremea să plângi timpul pe care l-ai petrecut fără Isus? Nu crezi că a venit și pentru tine vremea să privești spre Cel care este străpuns? Nu gândești că a venit timpul să crezi și tu în acest Străpuns? Nu crezi că este de-acum timpul să te hotărăști să începi să duci o viață împreună cu Cel care a murit pentru păcatele și fărădelegile tale?

O, ce frumos când ești un fiu,
Al Dumnezeului Cel viu,
Spălat de orișice păcat,
Prin sângele-I vărsat.

* *

*

Dar acum a venit o chestiune de o importanță covârșitoare pentru mine, pentru tine și pentru Dumnezeu. Este vorba de păcat. Dar despre asta în scrisoarea viitoare.

Până atunci, rămâi cu Dumnezeu.

În dragoste sunt al tău, Isaac Feinstein

ULTIMA SCRISOARE⁴⁴

Dragul meu,

Un lucru care intră cu foarte mare greutate în mintea unui om este ca el să se socoată, să se simtă, să știe că este păcătos.

Foarte ușor vei căpăta răspunsul: „*Da, suntem toți păcătoși*” sau „*Toată lumea este păcătoasă*”. Foarte greu însă vei căpăta răspunsul: „*Eu sunt un păcătos*” sau „*Eu am păcătuît*”. Mândria, demnitatea aparentă și câte alte lucruri contribuie ca omul să nu se socotească păcătos, ori în cazul cel mai bun, intrând în mulțime, să se facă una cu ea și s-o recunoască pe toată păcătoasă. Iar omul în mulțime, ascuns sub egida anonimatului este laș, grozav de laș. Atâta vreme cât omul se socotește în mulțime păcătos, atunci se și gândește că urmările păcatului vor fi aceleași pentru toți. Dar atunci când se socotește el singur păcătos, atunci situația lui de unul singur în fața lui Dumnezeu este grozavă. Și pentru a nu fi pus într-o astfel de situație, preferă să-și înăbușe conștiința sau mai simplu, nici să se mai gândească la ea.

Socoți că este drept lucrul acesta?

Socoți că este drept ca omul să nu-și dea seama de starea lui pierdută în fața lui Dumnezeu?

Câtă lume se înșeală socotind că Dumnezeu judecă cum judec eu și cum judeci tu!

Câtă lume se înșeală socotind că dacă cei din jurul lor în socotesc curați, fără de păcat, ei chiar așa sunt!

⁴⁴ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. II, nr. 9, Dec., 1931 pp. 6-8

Nu, dragul meu, eu și tu nu trebuie să stăm unul în fața altuia pentru a da, unul față de altul, socoteală de faptele noastre.

Chestiunea care se pune nu este dacă tu duci o viață mai curată decât a mea sau a colegului tău. Nu eu, nici colegul tău nu suntem normă pentru a-ți judeca viața și faptele tale, ci Dumnezeu, El este și trebuie să fie criteriul nostru în judecata vieții și a faptelor noastre. În fața Lui trebuie să dăm socoteală de cum am trăit viața noastră.

Acum, gândește-te puțin cam ce crede Dumnezeu despre viața ta, despre firea ta, despre gândurile tale? Crezi tu că Dumnezeu are plăcere de viața pe care o duci? Te însoțește oare Dumnezeu în toate locurile pe unde te poartă picioarele? Cărțile pe care le citești și care constituie hrana ta sufletească sunt oare pe placul lui Dumnezeu? Toate vorbele pe care le rostesci sunt pe placul lui Dumnezeu? Oare minciunile, vorbele fără rost, vorbele de mândrie, cele de îngâmfare și altele încă multe, sunt ele oare pe placul lui Dumnezeu?

Gândește-te, rogu-te, la toate aceste lucruri. Gândește-te încă la alte multe pe care nu le-am scris, dar care sunt în mine și în tine. Știi cum se numesc toate acestea în limbajul popular și cel biblic?

Păcat!

Și toate acestea le am și eu și tu.

Vezi tu, cine suntem noi? Vezi tu, cât de înșelătoare și cât de rea este inima noastră? Vezi tu, câte păcate cuprinde?

Ce crezi tu acum despre tine? Nu-i așa că Dumnezeu are tot dreptul să fie supărat pe mine și pe tine pentru chipul în care am prefăcut firea noastră? Nu-i așa că

Dumnezeu este în drept să ne pedepsească pentru toate nelegiuirile pe care le-am înfăptuit? Nu-i așa că eu sunt păcătos? Nu-i așa că tu esti păcătos?

Acum vine o chestiune. Ce să facem cu păcatele pe care și eu și tu le avem? Cu alte cuvinte, ce să facem pentru a fi pe placul lui Dumnezeu?

Aici intervine în chip minunat Dumnezeu cu dragostea Lui fără seamăn. El știe că plata păcatului tău și plata păcatului meu este moartea. Cu toate acestea El, în dragostea Lui nemărginită, știi ce a făcut? Citește încă o dată capitolul 53 din Profetul Isaia pe care ți l-am transcris în scrisoarea trecută. Vezi ce scrie acolo?

„Dar Dumnezeu a făcut să cadă asupra Lui nelegiuirea noastră a tuturor”.

Și cine să fie oare acest „*El*” asupra căruia „*Dumnezeu a făcut să cadă nelegiuirea noastră a tuturor*”? Cercetează istoria, cercetează întreaga lume, nu vei găsi pe altul, decât pe Isus.

Limbaajul omenesc nu poate lămuri cum se face acest lucru. Cuvintele nu pot cuprinde măreția întreagă a acestui gest. El, Isus Mesia, mort pentru fărădelegea mea. El, Isus Mesia, a purtat suferințele mele. El, Isus Mesia, a luat durerile mele. El, Isus Mesia, a primit pedeapsa în locul meu. El, Isus Mesia, străpuns pentru păcatele mele! Da, dragul meu prieten, așa spune cuvântul lui Dumnezeu. Isus poartă păcatele tale și ale mele.

Acest lucru este o taină pe care nu o poți pricepe cu mintea ta trupească.

Ea poate fi cuprinsă numai de sufletul tău. Și ea este; pentru că vădite sunt rezultatele ei. Bucurie, pace, liniște, răbdare, voioșie, toate decurg din această iertare a păcatelor. Cu toate că tu ai păcătuat atât de greu, totuși

Dumnezeu nu cere de la tine decât să crezi în jertfa pe care a dat-o și să-I urmezi. Cu toate că tu atât de mult L-ai supărat, totuși acum El nu cere decât să-I aduci mulțumirile tale pentru iertarea păcatelor, pe care El singur a pregătit-o pentru tine.

Ești tânăr. Atâtea idealuri și atâtea năzuințe sunt în sufletul tău? Dragul meu frate, nu îți irosi în van puterile tale. Gândurile și viața ta nu o depune pe altarul lumii. Hotărăște-te pentru Dumnezeu, primește iertarea păcatelor pe care El ți-o dă în dar, începe să trăiești o viață pentru El. Ce bine va fi! Eu am încercat lucrul acesta; l-am gustat bunătatea și nu îmi pare deloc rău că m-am încrezut în El. Dimpotrivă, zi de zi, mă bucur mai mult că sunt un copil al Lui Dumnezeu și că El mă iubește.

Haide, primește iertarea păcatelor, bucuria și pacea mântuirii, izbândă asupra ispitei, Primește-L pe Isus Mesia.

În frățescă dragoste rămân al tău, Isaac Feinstein.

MENIREA POPORULUI EVREU⁴⁵

„*Minunat este poporul Evreu!*”, așa îmi spunea, într-o seară, un prieten al meu. Și i-am răspuns: „*Într-adevăr, minunat!*”. Căci care alt popor, pus în împrejurări și situații atât de vitrege, s-ar mai menține. Mai toate elementele socotite de către sociologi și istorici ca absolut indispensabile pentru a menține și a da viață unui popor, toate aceste elemente lipsesc. O limbă unică, proprie și vie, lipsește; căci cea întrebuințată este sau limba țării în care ne aflăm, sau idișul, o limbă de exil. Cele câteva încercări făcute pentru a învia vechea ebraică și a o adapta nevoilor actuale, nu par a da roadele așteptate. Numai în cercuri restrânse se întrebuințează Ebraica, aici în Galut, ca limbă vie. Granițe, care să contureze precis ținuturile locuite de Evrei, și acestea lipsesc. Ar rămâne credința religioasă. Dar nici aceasta nu este unică. Mai mult decât la alte popoare, ireligiozitatea și necredința sunt foarte răspândite în mijlocul poporului nostru. Și, cu toate că aceste elemente lipsesc, totuși, poporul nostru se menține în ciuda și în pofida tuturor teoriilor și tuturor vrăjmașilor care prezic apropiata pieire a poporului evreu.

Friedrich cel Mare a cerut odată de la un ministru al său, care era credincios, să-i arate vreo minune din partea lui Dumnezeu. Tocmai atunci trecea prin fața ferestrei casei unde se afla împăratul cu ministrul său, un Evreu. Ministru, arătând spre Evreu, răspunse împăratului: „*Mi-ai cerut să vă arat o minune din partea lui Dumnezeu,*

⁴⁵ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. III, nr. 15, 15 Noe. 1932 pp. 8-10

Sire! Evreii, iată răspunsul meu”. Povestea nu ne mai spune ce ar fi răspuns împăratul. Chestiunea este că istoria poporului Evreu este în legătură cu Dumnezeu; iar taina menținerii lui, ca popor, trebuie căutată în paginile Cărții, ale Bibliei.

Puține sunt popoarele care se pot mândri cu o genealogie atât de veche și precisă. Și mai puține sunt popoarele a căror istorie să constituie preocupările și ținta cercetărilor unei lumi întregi. Cu toate acestea, și lucrul este constatat cu strictețe, puțin cunoscută este această istorie tocmai fiilor și fiicelor poporului evreu. Ar fi suficient să punem numai câteva simple întrebări și acestea vor dovedi, îndeajuns, necunoașterea istoriei. Socot că aş pune pe mulți în încurcătură întrebându-i cine a fost tatăl regelui Solomon sau cine a urmat pe tronul Iudeii după David. Iar dacă aş întreba cine a fost primul Evreu, poate că aş căpăta un răspuns grăbit și prompt: „*Adam!*”

Răspunsul acesta pe care am avut ocazia să-l aud nu numai o dată, este cea mai crasă dovadă a necunoașterii istoriei poporului nostru.

Cel dintâi Evreu a fost Avraam. Cu el se începe poporul nostru și cu el se conturează menirea acestui popor. Despre Avraam se cuvine să cred că mai toți știm ceva. Tatăl său a fost un idolatru; ba mai mult, un meșter care făcea idoli și pentru uzul celorlalți. Crescut într-un astfel de mediu, este de la sine înțeles că Avraam n-a putut deveni ceea ce a devenit, pilda credinciosului. A fost nevoie de o despărțire, de o scoatere din mediul în care se află și de o transplantare într-un alt mediu. De aceea, vine porunca lui Dumnezeu care îi spune în mod precis:

„Ieși din țara ta, din rudenia ta, și din casa tatălui tău, și vino în țara pe care ți-o voi arăta. Voi face din tine un neam mare, și te voi binecuvânta; îți voi face un nume mare și vei fi o binecuvântare...toate familiile pământului vor fi binecuvântate în tine” (Cartea 1 a lui Moise, 12, 2-3).

Iar Avraam nu stă mult la îndoială, ascultă glasul și urmează porunca. Această poruncă precizează în același timp menirea lui Avraam, aceea de a fi o binecuvântare pentru toate familiile pământului. Și, această menire, de a fi o binecuvântare, este și menirea poporului evreu. Căci ea a fost, după aceea, dată și lui Isaac, fiul lui Avraam și lui Iacov, nepotul lui Avraam. Astfel vedem cum se conturează în mod precis, menirea poporului Evreu, a urmașilor lui Avraam, aceea de a fi o binecuvântare.

Vrem să lăsăm să se perinde prin fața ochilor noștri câteva episoade din istoria poporului nostru și să vedem dacă și în ce măsură s-a împlinit această menire a poporului evreu.

Chiar în viață fiind, patriarhul Iacov are durerea să vadă începutul robiei egiptene, care, este drept, nu se arătase la început să fie o robie. În timpul robiei, menirea poporului Evreu n-a fost împlinită. După robie începe o perioadă de organizare, sub Iosua, perioadă care continuă sub Judecători, pentru a se termina cu monarhia. Monarhia, mai cu seamă sub David și sub fiul său Solomon, atinge o mare dezvoltare. Dar menirea poporului evreu nu este împlinită. Nimeni nu devine o binecuvântare pentru toate familiile pământului, pentru păgâni. Dimpotrivă, psalmii scriși în această perioadă sunt plini de dorința împlinirii acestei meniri. Ajungem înaintea exilului babilonic. Avem pe profetul Isaia care

precizează mai bine împlinirea menirii poporului evreu. În capitolele 40-66 din a lui carte, ne este dat să vedem o persoană care trebuie să aducă la îndeplinire ceea ce fusese făgăduit lui Avraam și urmașilor lui. Este vorba despre o nouă persoană, numită Robul Domnului, care trebuie să fie o binecuvântare pentru popoare. Iată ce găsim scris în Isaia, cap. 46, versetul 6:

*„Domnul zice: „Este prea puțin lucru să fii Robul Meu ca să ridici semințiile lui Iacov și să aduci înapoi rămășițele lui Israel. De aceea, **Te pun să fii lumina neamurilor, ca să aduci mântuirea până la marginile lumii**”.*

Intervine exilul babilonic și nu se ivește, în afară de duioasele lamentări ale lui Ieremia, nimeni care să ne îndrituiască să socotim înfăptuită menirea poporului evreu. Trecem de Ezra și Nehemia, cu restaurația, și ajungem la domnia Hasmoneilor, care nici ei n-au însemnat nimic pentru lumea păgână.

Astfel ajungem la vremea de când se începe o nouă măsurătoare a timpului. Ce să se fi întâmplat oare? Ce a îndrituit pe oameni să socotească venirea unei noi ere?

Într-o iesle umilă, într-un grajd obscur, într-o familie simplă, se naște un prunc. Nu se deosebește cu nimic de ceilalți prunci. Un lucru însă: câteva zile după nașterea lui vin oameni învățați, din țări străine și depărtate, să i se închine. Copilul crește, așa precum cresc toți copiii, și la vârsta de 12 ani, de Pesah – Paște, - se duce, cu părinții săi, din orașul unde locuia, din Nazaret, spre Ierusalim. Acolo pune în uimire pe toți învățații care erau acolo cu întrebările pe care le punea și prin răspunsurile pe care le dădea. Om matur, duce o viață de pildă pentru toată lumea. Activitatea lui publică, a ținut numai trei ani,

ridică proteste și aprobări; aprobări din partea celor obijduiți și apăsați, din partea celor nevolnici și triști, din partea celor bolnavi și săraci; proteste din partea celor mândri și încrezuți în ei înșiși, din partea celor nepăsători și preocupați de formalismul religios. Sfârșitul lui se apropie. Pe bază de mărturie falsă și târâți de patimi, bătrânii poporului cer moartea lui. Și ea le este acordată; Moarte prin răstignire. Așa a murit Isus. Ba nu! El n-a murit. Continuă să trăiască și dă puteri nebănuite celor care se încred în numele lui. Doisprezece discipoli de-ai lui biruiesc împărăția romană cu toată cultura ei. Mii de oameni se duc voioși la moarte pentru el.

Au trecut 1900 de ani, și astăzi, mai mult ca oricând, Isus este viu și lucrează cu mai multă putere în lume decât altădată. Dumnezeu lui Avraam, Isaac și Iacov este răspândit în toată lumea. Milioane de păgâni au mulțumit și mulțumesc încă acestui Dumnezeu pentru mântuirea dată. În numele cui au fost ei binecuvântați? Oare nu în numele lui Isus? Cine a devenit lumina neamurilor și în numele cui s-a răspândit și se răspândește Biblia, Tanachul, patrimoniul poporului nostru Evreu? Oare nu în numele lui Isus?

Făgăduința dată de către Dumnezeu, lui Avraam, a răsunat așa:

„Toate familiile pământului vor fi binecuvântate în tine” (Geneza, 12,8). Și asta a fost menirea poporului evreu, aceea de a fi o binecuvântare pentru toate neamurile pământului. Ei bine, în Isus această menire s-a îndeplinit; în El despre care este scris: *„Isus...fiul lui Avraam, fiul lui David”*.

Acum însă vine, la sfârșit, întrebarea următoare: prin venirea lui Isus în lume s-a sfârșit cu menirea și viitorul

poporului evreu? Mai are vreun rost, acest popor, în istoria omenirii? Răspunsul pe care-l dăm la această chestiune nu vrem să pornească de la noi. Pentru acest răspuns luăm cuvintele scrise de Saul din Tars – Apostolul Pavel – dintr-o scrisoare a lui, pe care a adresat-o unor locuitori din orașul Roma. Iată ce scrie el în capitolul 11 al acestei scrisori:

„Fraților, pentru ca să nu vă socotiți singuri înțelepți, nu vreau să nu știți taina aceasta: o parte din Israel a căzut într-o împietrire, care va ține până va intra numărul deplin al neamurilor. Și atunci tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris: Izbăvitorul va veni din Sion, și va îndepărta toate nelegiuirile lui Iacov”. Iar profetul Zaharia ne dă, în capitolul 12, cu mult înainte de Isus, o profeție minunată. Iat-o:

„Voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune și își vor întoarce privirile spre Mine, pe care L-au străpuns. Îl vor plânge cum plânge cineva pe singurul lui fiu, și-L vor plânge amarnic, cum plânge cineva pe un întâi născut... În ziua aceea se va deschide casei lui David și locuitorilor Ierusalimului un izvor, pentru păcat și nelegiuire”.

Poporul evreu mai are încă o menire. El trebuie să mai fie o binecuvântare pentru popoare. Și va fi. Va trebui însă să înalțe capul pentru a-L privi pe Cel străpuns, pentru ca astfel să se capete, prin rănila Celui străpuns, prin jertfa lui Isus, iertarea păcatelor.

Și ziua despre care vorbește profetul pare a nu fi departe. Zorile ei încep să se zărească.

Popor Evreu, împlinește-ți menirea!

Fii o binecuvântare!

CEVA DESPRE VIAȚA MODERNĂ⁴⁶

Lui H. R.

Te-ai mirat, dragul meu, atunci când n-ai zărit, în scotocirea celor câteva cărți pe care le am în odaia mea de lucru, nici pe Pitigrili (mă iartă dacă nu pot să-i scriu numele corect, lucrul acesta este o vădită dovadă a „inculturii” mele), nici pe Prink, nici pe Margueritte, nici orice alt scriitor care se vinde în zeci de mii de exemplare. Titlurile atât de cunoscute și copertele, care mai de care mai atrăgătoare, lipsesc cu desăvârșire din bruma de cărți care constituie proprietatea mea.

Mirarea ta n-a rămas mult timp ascunsă, ci i-ai dat drumul, zicându-mi, cu un ton de prietenească mustrare: „*Se poate? Tocmai cărțile cele mai citite și mai răspândire nu le ai. Tocmai d-ta ai trebui să fii în curent și cu astfel de lucruri!*”. Și ai mai adăugat, căutând să mă ajuți și să mă scuzi: „*Ori, poate n-aveți voie?*”

Și ți-am răspuns: „**Voie avem, dar n-avem nevoie**”.

Vezi tu, prietenul meu, poate că aici stă nodul chestiunii care îți dă atât de gândit. Noi avem voie orice lucru, căci așa stă scris în Noul Testament, într-o scrisoare pe care o scrie Saul din Tars – Apostolul Pavel – unor credincioși din orașul Corint: „*Toate lucrurile îmi sunt îngăduite, dar nu toate sunt de folos.*” (Corinteni 6-12, 10-23). Este un lucru mare această libertate. Și ea este un dar al lui Dumnezeu. De aceea ne și bucurăm nespus de ea.

Și cu toate acestea, n-ai văzut sumedenie de cărți „*moderne*” la mine; nu sunt în curent cu noutățile

⁴⁶ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. III. nr. 19, 15 mar 1933 pp. 3-4

cinematografice – și aici trebuie să-ți dovedesc încă o dată „*incultura*” mea: n-am auzit încă până astăzi cinematograf vorbitor – la ceaiuri țopăite nu mă vezi și nici diferitele jocuri de cărți – pătimase – nu le cunosc. Ce să-ți mai spun de diferitele baluri care țin până în zori de ziuă? Și nu iau parte la toată această gamă care constituie omul modern, pentru că n-am nevoie de ele, nu pentru că n-am voie.

Tu, prietenul meu, ai nevoie de ele. Ești silit să iei parte la toate aceste lucruri, pentru că ele constituie hrana ta sufletească, și nu arareori, chiar cea intelectuală. Tu trebuie să petreci, pentru că n-ai nimic altceva care poate să potolească setea sufletului tău.

Te înțeleg atât de bine, pentru că n-au trecut nici zece ani de când căutam și eu sățuirea dorințelor mele tocmai în acest soi de lucruri.

Și acum, după ce am găsit tocmai ceea ce căutam: pace pentru sufletul meu, iertare pentru păcatele mele, nădejde pentru o viață veșnică, ajutor pentru vremi de nevoi, călăuză pentru viața de toate zilele, cu diferitele ei probleme și îndeplinirea tuturor idealurilor mele despre bine și frumos, - toate acestea în Isus Mesia, în jertfa Lui de pe Golgota, - știi cum te văd pe tine și pe toți prietenii de altădată? Ca pe niște naufragiați. Vaporul a suferit un naufragiu, voi sunteți într-o barcă, vâsliți din toate puterile spre țărm și vă este sete, o sete chinuitoare. Sunteți înconjurați din toate părțile de apă. Te apleci și iei în pumnul tău apă, apa de mare, așa cum este ea, amară și sărată. Și bei. Iar setea ta, în loc să fie potolită, se mărește și te chinuiește atât de mult, încât ești silit să mai sorbi încă o înghițitură, și încă una. Iar sățuit nu ești! Așa ești tu și așa toată lumea care nu cunoaște pe Acela care a zis:

„Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cine crede în Mine, din inima lui vor curge râuri de apă vie”.

Isus te așteaptă. El, Mântuitorul tău, Mesia cel făgăduit de profeți, vrea ca să-ți sature sufletul tău și să-ți dăruiască iertarea păcatelor, prin jertfa lui pe Golgota, făcută pentru tine.

„Voi, toți cei însetați, veniți la ape, chiar și cel ce n-are bani! Veniți și cumpărați bucate, veniți și cumpărați vin și lapte, fără bani și fără plată! De ce cântăriți argint pentru un lucru care nu hrănește? De ce vă dați câștigul muncii pentru ceva care nu satură? Ascultați-mă dar, și veți mânca ce este bun și sufletul vostru va trăi: căci Eu voi încheia cu voi un legământ veșnic, ca să întăresc îndurările mele față de David ”. (Isaia, 55, 1-3)

DESPRE „SFINȚI” ȘI „CULTUL LOR”⁴⁷

Lui I.B.

Te-ai supărat pe mine. Dacă nu chiar așa cum înțelegem supărarea în limbajul obișnuit, adică fără să mai vorbești ori să saluți pe cel cu care te-ai supărat, totuși în deplină înțelegere nu ești cu mine.

Supărarea ta provine din faptul că, după tine, eu nu fac altceva decât să „*insult tendențios toate personajele principale din Biblie*”. Aș fi găsit o altă cale pentru a-ți răspunde. Puteam să fac acest lucru printr-o scrisoare adresată personal ție. Și dacă nu fac așa, este pentru că felul tău de gândire este încă al multora care vin să ne asculte, **cu gânduri preconcepute**, răstălmăcind cele auzite.

Ești indignat că am avut curajul – ai fi putut spune tot atât de bine și îndrăzneală – să spun că Iacov ar fi înșelat pe tatăl său, că regele David ar fi preacurvit, că Moise ar fi ucis pe un egiptean.

Mai întâi de toate, două lucruri pe care vreau să le pun la punct.

a) Faptele de mai sus sunt riguros exacte. Ia Biblia și citește în Facerea - întâia carte a lui Moise – capitolul 27, despre Iacov în Exodul – a doua carte a lui Moise – capitolul 2, 11-15, despre întâmplarea cu Moise și în a doua carte a lui Samuel, în capitolul 11, despre păcatul lui David.

b) Aceste lucruri nu constituie tema perpetuă a vorbirilor noastre și dacă le amintim, nu le amintim cu gânduri tendențioase și cu dorința de a jigni pe cineva.

⁴⁷ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. III, nr. 20, 15 Apr. 1933 pp. 5-6

Dimpotrivă, și aici vei găsi poate ceva paradoxal, aceste ființe ne sunt **scumpe** și le **prețuim**. Și pentru toți sunt aceste ființe „sfinte”.

Numai, vezi tu, nu ne înțelegem bine asupra cuvântului sfânt. Tu crezi că un om sfânt este un om care în viața lui n-a păcătuit, care prin puterile lui proprii se ține curat și nepătat, care, prin energia și inteligența lui poate înfrunta și birui păcatul, care, prin faptele bune pe care le făptuiește, poate fi mântuit.

Acesta este felul tău de a gândi. De aceea te-ai simțit jignit **tu**, pentru că spunând că acești „sfinți” au păcătuit, atunci toată concepția ta despre mântuirea și iertarea păcatelor cade.

Biblia nu cunoaște astfel de „sfinți”, care prin purtarea lor model să-și fi **câștigat** cerul. Biblia ne amintește, dimpotrivă, că:

„Cu adevărat nu este nici un om drept pe pământ care să facă binele și să nu păcătuiască” (Eclesiast, 7,20)

„Nu este om care să nu păcătuiască” (1, Regi, 8,46)

„Nu este nici unul care să facă binele, nici unul măcar” (Psalmul 14(13))

Biblia știe de oameni care au cunoscut păcatul, cu plăcerile lui de o clipă, urmate de deșertăciune și dezamăgire, oameni care s-au cufundat în mocirla păcatului, gustând din belșug amărăciunea lui, pentru ca, ajunși la capătul drumului pe care și l-au **ales singuri** și văzând că nu mai au nici un mijloc de scăpare, să se arunce, cu toată nevoia și cu toate dorințele, în brațele lui Dumnezeu.

Biblia cunoaște oameni care au venit la Dumnezeu cu o mare povară de păcate, oameni care pentru lume erau pierduți și au găsit la El iertarea păcatului.

„Căci ați fost mântuiți prin Har, prin credință. Și aceasta nu vine de la voi, ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca să nu se laude nimeni”. (Efeseni, 2, 8-9)

În felul de a înțelege noțiunea cuvântului sfânt ne deosebim tare mult. Tu crezi că putem fi mântuiți prin fapte, prin purtări bune. Eu cred, așa cum spune Biblia, că suntem mântuiți din cauza dragostei pe care Dumnezeu a avut-o pentru noi.

Dacă în scris sau în vorbire arătăm viața cu unele pete a acestor „sfînți”, facem aceasta pentru a arăta că și aceștia au avut nevoie de mila și îndurarea lui Dumnezeu. Fără de această milă n-am fi avut în loc de Iacov un Israel, n-am fi avut vestitul psalm 51, care este scris tocmai după ce David a păcătuit, n-am fi avut cuvântul care ne spune că Moise a fost *„cel mai blând om de pe lume”*. Acești oameni, și tocmai aceștia, au avut nevoie de dragostea iertătoare a lui Dumnezeu.

Pentru noi, în zilele de acum, s-a arătat aceasta *„în faptul că Dumnezeu ne-a iubit pe noi, și a trimis pe Isus Mesia, Fiul Său, ca jertfă de ispășire pentru păcatele noastre”*.

ADRESANTUL MORT⁴⁸

La o administrație a unei reviste vin, mai întotdeauna, reviste returnate, din cele expediate. Aceste reviste poartă pe ele diferite mențiuni. De obicei ele sunt trei: „*refuz*”, „*adresa insuficientă*” sau „*mutat fără a lăsa adresa*”. Zilele trecute însă s-a primit retur un plic pe care era o mențiune cu totul neobișnuită. Factorul scrisese pe plicul revistei: „*adresantul mort*”. Poate că pentru unii lucrul acesta este ceva banal. Câte anunțuri mortuare nu se citesc, zilnic, în ziare? Câte înmormântări, simple sau pompoase, nu trec prin fața ochilor noștri? De câte ori n-am fost chiar martori la accidente cu urmări tragice? Cei care au făcut războiul cel mare, aceia n-au mai simțit nimic, sau aproape nimic, la vederea zecilor de morți și a sutelor de răniți. Un doctor care, zi de zi, are de-a face cu trupuri vlăguite de boală, care este martor la sute de morți, nu se lasă mult prea mult impresionat de un trup fără viață. Suntem atât de mult înconjurați de moarte, că o privim ca un lucru obișnuit și nu ne lăsăm cutremurați numai atunci când ea pătrunde prea aproape de cercul de oameni care ne înconjoară.

Cu toate acestea, am fost mult impresionat citind mențiunea pusă de factorul poștal pe plicul revistei returnate. Am închis puțin ochii și m-am gândit la persoana care a primit, regulat, lună după lună, această revistă umilă, care vroia tocmai pentru moarte să-l pregătească. Căci, iată un lucru la care prea puțini oameni se gândesc:

Pregătirea pentru moarte

⁴⁸ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. IV, nr. 30, 15 Feb. 1934 pp.1-4

Se povestește o întâmplare, care ar putea fi de folos pentru cititorul acestor rânduri:

„Un boier oarecare avea în slujba lui un bufon, așa cum se obișnuia în vremurile vechi. Acesta dădu bufonului un baston, spunându-i să-l păstreze până când va putea să-l dea altuia, care este mai prost decât el. Câțiva ani după aceea se îmbolnăvește boierul. Bufonul vine să-l vadă și îi vorbește despre boală. Încotro te duci? întrebă bufonul. – Pornesc într-o călătorie lungă, îi răspunse boierul. – Și când te vei întoarce? Într-o lună? – Nu, îi răspunse stăpânul. – Într-un an? – Nu! – Atunci când? – Niciodată! – Și ce pregătiri ai făcut pentru o astfel de călătorie? – Nici una! – Pleci pentru totdeauna, zise bufonul, și nici nu te-ai pregătit pentru așa ceva? Iată, primește bastonul, căci am găsit pe unul care este mai prost decât mine!”

Cât adevăr stă în această pildă! Pentru fiecare eveniment din viața noastră ne pregătim, numai pentru evenimentul care trebuie să încheie pribegia noastră pe acest pământ nu facem nici o pregătire. Omul, atât de deștept și de priceput în stăpânirea elementelor naturii, atât de destoinic în aranjarea unei vieți plăcute, se arată aici, în fața morții, de o nerozie grozavă, de o ușurință condamabilă.

Întrebați pe oricine vreți, întrebați-vă pe voi înșivă:

Cât de departe este moartea?

Veți găsi multe răspunsuri, dar un singur răspuns vă poate fi de folos: răspunsul care să vă dea motivul de trezire din nepăsarea în care stați față de moarte.

„Nu este decât un pas între mine și moarte”(I, Samuel 20,3) așa spune Regele David, către prietenul său

devotat Ionatan. Iată o realitate groaznică: numai un pas între mine – tine – și moarte. Acest pas trebuie făcut de oricine dintre noi. Nimeni nu va putea să-l înlăture, nimeni nu va putea să-l evite. Orice mijloace s-ar întrebuința, oricâtă avere s-ar da, acest pas trebuie făcut. Bogatul și săracul, intelectualul și omul simplu, cel cu o situație socială excepțională sau cel de rând, toți vor trebui să pășească acest pas. Dar nu numai atât. Mai este încă ceva. Pe lângă că acest pas este inevitabil, el mai poate fi și pasul pe care va trebui să-l faci în viitorul cel mai apropiat.

Iată câteva adevăruri care ar trebui să zgâlțâie sufletul tău, și să nu-ți dea liniște, până când nu vei putea să capeți un răspuns mulțumitor la întrebarea:

Ce va fi după moarte?

Dacă omul nu se gândește la moarte este tocmai din pricina faptului că nu știe ce va fi după moarte. Moartea este o mare necunoscută pentru mai toți oamenii. Cutremurați de bezna care stă în fața lor, nici nu se ostenesc s-o cerceteze, nici nu-și dau răgaz s-o contemple. Teamă de necunoscut o ascund în trepidația cotidiană și în ritmul petrecerilor.

Cu toate acestea, moartea nu întârzie să vină, și, deodată, se găsește omul în fața unei realități care-l îngrozește pe el și pe cei din jurul lui.

Să fie chiar așa cum simt și gândesc oamenii. Să fie oare adevărat că trebuie să ne îngrozim de moarte și de veșnicia ei. Marea necunoscută, pe care va trebui s-o întâlnim poate mâine, să fie o beznă în care ne aruncăm fără nădejde, fără cunoștință? Iată câteva din întrebările cărora ar trebui să le răspunzi, pentru cunoașterea

veșniciei, în care va trebui să intri. Altfel sufletul tău nu poate avea liniște.

Sunt unii oameni care spun:

Cu moartea s-a sfârșit totul!

Un motor stricat, un dinam ars se aseamănă cu un cadavru de om. După cum un astfel de motor n-are decât valoarea fierului vechi – adică mai nimic - tot așa și cadavrul unui om n-are nici o valoare, decât a trupului, dacă ar putea fi valorificat. Însuși omul care spune cu glas tare, în fața altora, acest lucru, chiar acesta, în adâncul sufletului lui, este încredințat că omul este mai mult decât o mașină. Priviți în jurul d-vastră și contemplați tot progresul tehnicii. Tocmai această contemplare te silește să spui că omul nu este la fel cu o mașină, ci mai presus de ea: creatorul ei. Nu s-au văzut încă mașini care să aibă sentimente, judecată, rațiune, remușcări de conștiință și atâtea alte calități care deosebesc pe om de mașină. Cei care spun astfel se ascund după deget, sau își vâra, ca struțul, capul în nisip, crezând că dacă ei nu văd, nu sunt nici ei văzuți.

Noi înșine mărturisim că este ceva după moarte și tocmai de acest „ceva” ne este teamă. *„Oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar*

„după moarte vine judecata”

Așa ne spune Biblia în Evrei 9,27. Niciodată n-a spus Biblia neadevăruri și nici de rândul acesta nu o face. Deci, este un lucru stabilit că după moartea noastră va veni judecata. Cum ne vom înfățișa însă înaintea Judecătorului nostru suprem? Dacă ne vom da seama de acest fapt, dacă vom putea cunoaște verdictul care ne așteaptă, atunci putem fi siguri de viața noastră de după moarte, de veșnicia noastră.

Nu este însă greu de știut verdictul care ne așteaptă în veșnicie, pentru că sunt numai două posibilități:

„**Veniți**, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți împărăția, care v-a fost pregătită...” sau

„**Duceți-vă** de la Mine blestemaților, în focul cel veșnic...”

Unul dintre aceste două verdicte va trebui să fie auzit și de tine. Pe care ți-l alegi? Pentru că, trebuie să știi, stă în mâna ta partea pe care o vei avea în veșnicie; stă în puterea ta să hotărăști locul unde îți vei petrece viața ta de „*dincolo de moarte*”. Oricât de curioase ar fi cuvintele acestea, oricâtă înfățișare de mândrie omenească ar sta în ele, sunt totuși adevărate. Da,

de tine depinde veșnicia ta!

Cum asta? Foarte lămurit. „*Dumnezeu dorește ca toți oamenii să fie mântuiți și să vină la cunoștința adevărului.*” Deci, din partea lui Dumnezeu ai toată asigurarea că El vrea ca să te mântuiască. Ce vrei mai mare dovadă a dorinței Lui de mântuire a omului decât faptul că El a trimis în lume pe Isus Mesia ca să sufere pentru păcatele lumii – **ale tale!** Ce vrei mai multă dovadă a dragostei Lui dacă nu jertfirea de bunăvoie a lui Isus Mesia pentru tine! Nu, Dumnezeu nu va fi răspunzător de pierzarea ta veșnică – dacă, cumva, te vei duce la pierzare. Singura vină o vei purta tu și numai tu. Căci Dumnezeu, în Atotputernicia Lui, ți-a dat libertatea de discernământ. Tu cunoști alegerea bună; calea Lui nu-ți este necunoscută și dacă n-o cunoști, atunci ia Biblia și citește în ea. Privește la persoana descrisă în partea din Biblie care se numește Noul Testament, compar-o cu cea pe care o descriu profeții, prezicând un Mântuitor, și vei

cunoaște drumul, îl vei cunoaște pe Acela care a zis: „*Eu sunt calea, adevărul și viața*”, pe Isus din Nazaret, adevăratul Mesia.

Poate că și de la tine, cititorul acestor rânduri, se va înapoia vreodată revista cu mențiunea: „*adresantul mort!*” Să nu spui, pe patul de moarte, cum a spus Vlahuță: „*Nu de moarte mă cutremur ci de veșnicia ei*”. Ultimul tău strigăt să nu fie strigătul lui Goethe, care cerea: „*Mai multă lumină*”, fiind, poate, îngrozit de bezna care se deschidea înaintea lui.

Cuvântul tău să fie cuvântul Evreului credincios în Isus, Ștefan, care, improșcat cu pietre, înconjurat de o mulțime setoasă de răzbunare și sânge, putea să spună: „*Doamne, Isuse, primește duhul meu!*”...așa să spui, căci pentru un credincios, moartea este sfârșitul nopții și începutul zilei. De aceea, hotărăște-te astăzi, acum, în vreme ce citești aceste rânduri, să-L primești pe Isus drept ceea ce este, Mesia, **Mântuitorul tău**. Astfel vei putea să spui, împreună cu un alt evreu care a crezut în Isus, Saul din Tars: „*Moartea a fost înghițită de biruință. Unde îți este biruința, moarte? Unde îți este sulița, moarte?...Mulțumiri fie aduse lui Dumnezeu, care ne dă biruința prin Domnul nostru Isus Mesia*”.

BRÂNZĂ BUNĂ...⁴⁹

Lui I. F.

Ai venit în odaia mea de lucru. Ca întotdeauna, ai fost și de rândul acesta, binevenit. Ușurința cu care te adaptezi la mediu și prietenia noastră, te-au făcut, pe dată, să te trântești pe un scaun, într-o poziție cât mai comodă, și...lucru natural între noi doi, ...am început să discutăm. Teme de discuție nu este nevoie să căutăm și șederea noastră laolaltă n-a fost nicicând plictisitoare sau monotona.

Așa a fost și de data aceasta.

Ai început să-ți pregătești arsenalul tău de argumente. Filosofii vechi și noi, tineri și bătrâni, au fost aruncați pe talgerele balanței. Cuvinte lungi, abstracte, grele de exprimat și de înțeles au început să se ciocnească în atmosfera odăii. Mai, mai să pierd firul gândului și argumentării tale.

„Iudaismul în opoziție cu creștinismul...”

„Etica iudaică în contrast cu etica creștină...”

„învățătura lui Moise spre deosebire de învățătura lui Isus...”

Și îi tot dădeai zor cu opoziție și contrast, deosebiri și contraziceri între iudaism și creștinism.

Vorbeai frumos și erai entuziasmat. Se vedea bine că aveai bucurie să-ți auzi glasul. Cu toate acestea, te-am întrerupt – și tu mi-ai permis întreruperea – și te-am întrebam:

⁴⁹ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr. 49, Sept. 1935 pp. 9-10

„C-o fi sau nu așa cum spui tu, lucrul acesta rămâne de discutat, dar un lucru aș dori să știi: Cum trăiești tu și cum este viața ta tinerească? Curată sau ba?”

Și mi-ai răspuns, cu sinceritatea care te caracterizează:

„Cum să fie? Așa cum este a tuturor tinerilor din ziua de astăzi!”

Te-am înțeles. Atât am vrut să știu. Mai mult nici că mă interesa.

Și ce n-am putut să-ți spun atunci, pentru că torentul năvalnic al vorbelor tale nu mi-au dat putință, vreau să-ți spun acum.

Vezi tu, dragul meu, aici nu este vorba de contrast și de deosebire. Există o armonie deplină între Moise și Isus, între Vechiul și Noul Testament pe toate tărâmurile și mai cu seamă pe acest tărâm: al unei vieți morale curate și neîntinate. De ce nu găsești în toți filosofii și în toate învățăturile frumoase pe care le știi pe dinafară puterea unei vieți morale? De ce nu găsești în toți aceștia suportul unei vieți curate?

Toate câte le spui tu - și împreună cu tine sunt sute care rostesc astfel de învățături – sunt frumoase, dar au un mare cusur: sunt teorii lipsite de viață.

Și cred că mai cu seamă în acest domeniu avem nevoie de lucru practic, de viață.

* *

*

Știu că admiri pe Isus. Știu că ești entuziasmat pentru învățăturile Lui minunate de frumoase. Pune-le în practică și vei avea plăcuta surpriză să vezi că El te ajută, te inoculează cu puteri noi și nu te lasă în încurcătură nicicând.

Prezența lui Isus în ispitele și încercările prin care trecem este o realitate. Deschide Biblia ta la scrisoarea către Evrei, 4, 15-16 și 2, 18 și citește.

„Căci n-avem un Mare Preot, care să n-aibă milă de slăbiciunile noastre; ci unul care în toate lucrurile a fost ispitit ca și noi, dar fără păcat. Și prin faptul că El însuși a fost ispitit în ceea ce a suferit, poate să vină în ajutorul celor ce sunt ispitiți. Să ne apropiem dar, cu deplină încredere de scaunul harului, ca să căpătăm îndurare și să găsim har, pentru ca să fim ajutați la vreme de nevoie.”

Și dacă ții cu tot dinadinsul să găsești deosebiri, ei bine, iată unde stă deosebirea: în Isus. În El avem împlinirea tuturor viziunilor din Vechiul Testament; deci, realitatea. În El găsim realizarea profețiilor din Cartea cârților; deci, viața.

Dacă îl ai pe El, ai realitatea și viața, puterea și sprijinul, iertarea și ispășirea.

Fără de El, ai cuvinte sonore și bombastice, teorii găunoase, învățături serbede...

Brânză bună, dar, cum spune proverbul, în burdof de câine.

ACTUALITATEA ACTUALITĂȚILOR: ETIOPIA⁵⁰

- Cum! Și Despre asta scrieți Dvstră?
- Păi dacă scrie în Biblie, scriem și noi.
- Stă scris în Biblie despre Etiopia?
- Desigur, și încă mult.
- Ia să ved și eu.
- Ei bine, iată!

* *

*

Etiopia este cunoscută în Biblie și sub numele de Cuș, iar după origine Etiopienii se trag din Ham, unul dintre cei trei fii ai lui Noe.

În secolul al 8-lea și al 7-lea î. Ch. apare Etiopia în istoria lumii, și sub conducerea unor împărați destoinici iau în stăpânire Egiptul, luptând apoi împotriva Asirienilor. O delegație vine chiar la Ierusalim (cam pe la anul 713) și caută să facă o alianță cu Regele Ezechia împotriva Asirienilor. Profetul Isaia însă se împotrivește acestui pact (cap. 20), iar alianța nu se încheie. Cam după o sută de ani Egiptul își recapătă independența, iar Etiopia devine un popor din Africa despre care nu se prea aude mult.

În Bliбие se găsesc multe locuri unde este amintită Etiopia ca o țară de războinici pricepuți în lupte și negustori destoinici în ale negoțului, iar bogățiile ei naturale sunt adesea scoase în evidență.

⁵⁰ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr. 52, Dec. 1935 pp. 4-6

Ce este însă mai important pentru noi, este de văzut latura sufletească a Etiopienilor, așa cum ne este arătată în Biblie.

În Psalmul 68(67), în versetul 31(32), găsim un cuvânt minunat de frumos, care caracterizează în mod succinct, dar precis și puternic, dorința Etiopienilor după Dumnezeu. Iată textul:

“Etiopia aleargă cu mâinile întinse spre Dumnezeu.”

Nu poate fi un tablou mai frumos ca cel întrebuițat de Psalmist pentru a arăta dorul cu care sufletul Etiopian năzuiește după Dumnezeu. Și ceea ce Regele David, autorul psalmului mai sus amintit, a prevăzut, asta s-a întâmplat în vremea domniei fiului său, a Regelui Solomon. Atunci o regină din Etiopia – necunoscută după nume – dar de fel din Seba(Saba) – o provincie etiopiană, a venit la Solomon, pentru că a auzit faima lui în ce privește slava Domnului. Dar să lăsăm ca Biblia să ne relateze această întâmplare. Citim din 1(3) Regi, capitolul 10:

“Împărăteasa din Seba(Saba) a auzit de faima lui Solomon, în ce privește slava Domnului, și a venit să-l încerce prin întrebări grele. A sosit la Ierusalim cu un alai foarte mare, și cu cămile care aduceau mirodenii, aur foarte mult și pietre scumpe. S-a dus la Solomon și i-a spus tot ce a avut pe inimă. Solomon i-a răspuns la toate întrebările, și n-a fost nimic, pe care împăratul să nu fi știut să-l lămurească. Împărăteasa din Seba a văzut toată înțelepciunea lui Solomon și casa pe care o zidise și bucatele de la masa lui și locuința slujitorilor lui, și slujbele și hainele celor ce-i slujeau, și paharnicii lui, și arderile de tot pe care le aducea în Casa Domnului.

Uimită a zis împăratului: “Deci era adevărat ce am auzit în țara mea despre faptele și înțelepciunea ta! Dar nu credeam, până n-am venit și n-am văzut cu ochii mei. Și iată că nici pe jumătate nu mi s-a spus. Tu ai mai multă înțelepciune și propășire decât am auzit mergându-ți faima.

Ferice de oamenii tăi, ferice de slujitorii tăi, care sunt necurmat înaintea ta, care aud înțelepciunea ta!

Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeuul tău, care a binevoit să te pună pe scaunul de domnie al lui Israel! Pentru că Domnul iubește pentru totdeauna pe Israel, de aceea te-a pus împărat, ca să judeci și să faci dreptate.”

Această vizită, pe care Biblia ne-o povestește într-o formă atât de plastică, a fost însemnată și va fi cândva de o însemnătate și mai mare. Valoarea acestei vizite este atât de mare și rezultatul a fost atât de fericit pentru Împărăteasă, încât Isus Mesia spune că Împărăteasa din Seba va osândi, prin această dorință a ei după Dumnezeu, pe acei care, având cunoștință de mântuirea venită prin El, n-au primit-o. Iată ce spune Isus Mesia în Matei 12,42:

„Împărăteasa de la Miazăzi se va scula alături de neamul acesta, pentru ziua judecății, și-l va osândi, pentru că ea a venit de la marginile pământului, ca să audă înțelepciunea lui Solomon; și iată că AICI ESTE UNUL MAI MARE DECÂT SOLOMON.”

Ei bine, dacă Solomon a uimit lumea cu înțelepciunea și priceperea lui, iată că acum avem pe Cineva care întrece cu mult pe regele Solomon. Cât de mică este dorința noastră după o întâlnire cu Dumnezeu! Avem pe Isus mereu cu noi. De ce să nu-i spunem „*tot ce*

avem pe inimă”? Nimeni, nimeni în lume, nu ne înțelege mai bine ca El. El înțelege situația în care ne găsim, ne cunoaște greutățile care ne încercă; totul, totul este descoperit înaintea Lui. El pentru asta a venit doară în lume: ca să ne scoată din încercuirea grijilor și păcatelor, să ne deschidă o cale de scăpare, să ne făurească un drum de mântuire.

Când vei veni la El, când vei sta de vorbă cu El, spunându-i Lui toate păsurile tale, când El îți va răspunde la toate întrebările tale și-ți va da rezolvarea tuturor problemelor sociale, economice, naționale, când te vei lăsa condus de El pe Golgota, acolo unde a purtat în locul tău pedeapsa păcatelor tale, când vei vedea acolo, pe lemn, dragostea pe care a avut-o și o are pentru tine, atunci vei trebui să exclami plin de mirare:

„Nu credeam până n-am venit și n-am văzut cu ochii mei. Și iată că nici pe jumătate nu mi s-a spus.”

Dacă nu primești pe Isus drept Mântuitorul tău, atunci regina din Seba te va osândi prin râvna ei pentru Dumnezeuul Israelului.

* *
*

Dar iată o altă întâmplare luată tot din Biblie, din Noul Testament, unde vedem cum un Etiopian cu mare vază este dornic după mântuire și o primește. Și de rândul acesta lăsăm Biblia să vorbească:

“Iată că un Etiopian, un famen cu mare putere la împărăteasa Candace a Etiopienilor și îngrijitorul tuturor vistierilor ei, venit la Ierusalim ca să se închine, se întorcea de acolo, și ședea în carul lui și citea pe proorocul Isaia. (Faptele Apostolilor, 8, 27,28)

Duhul a zis lui Filip:

“Du-te și ajunge carul acesta!”

Filip a alergat și a auzit pe Etiopian citind pe proorocul Isaia.

El i-a zis:

“Înțelegi tu ce citești?”

Famenul a răspuns: *“Cum aş putea să înțeleg, dacă nu mă va călăuzi cineva?”* Și a rugat pe Filip să se suie în car, și să șadă împreună cu el. Locul în Scriptură pe care-l citea era acesta:

“El a fost dus ca o oaie la tăiere; și ca un miel fără glas înaintea celui ce-l tunde, așa nu Și-a deschis gura; în smerenia Lui, judecata I-a fost luată. Și cine va zugrăvi pe cei din timpul Lui? Căci viața I-a fost luată de pe pământ.”

Famenul a zis lui Filip: *“Rogu-te, despre cine vorbește proorocul astfel? Despre sine sau despre vreun altul?”* Atunci Filip a luat cuvântul, a început de la Scriptura aceasta și i-a propovăduit pe Isus”.

Până aici textul din Biblie. Sfârșitul acestei întâmplări este nespus de frumos.

În urma lămuririlor date de Filip – Evreu care a crezut în Isus Mesia – vedem cum acest Etiopian primește pe Isus drept Mântuitorul său personal și apoi *“își vede de drum plin de bucurie”*.

Dar drumul nostru cum este? Avem de toate, numai bucurie nu avem – acea bucurie veșnică, ce pornește dintr-o legătură cu Dumnezeu.

Etiopianul avea multe lucruri: bogăție, situație de frunte, era om cu trecere la curtea regală. Și îi mai lipsea un singur lucru: Mântuirea după care dorea sufletul său. Dar și asta a găsit-o, pentru că Dumnezeu răspunde, totdeauna, la astfel de dorinți.

Și iată cum “*Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatele lumii*” a mântuit și pe Etiopian.

Cine știe dacă nu cumva acest ministru de finanțe să fi fost acela care a adus cunoștința despre Isus și acolo, în ținuturile acelea dornice după Dumnezeu.

* *

*

Vrem să încheiem. Niciodată n-a fost mai actuală Etiopia, ca în vremea de acum. Revistele ilustrate și ziarele se întrec în a da relații despre Etiopia și Etiopieni. Noi însă am vrut să scoatem în evidență câteva lucruri în legătură cu Etiopia, care nu sunt ținute în seamă în toate relatările scrisului cotidian.

1. Etiopia aleargă cu mâinile întinse spre Dumnezeu.
2. Dumnezeu răspunde la această dorință.
3. Cândva Etiopia va osândi, prin alergarea ei după Dumnezeu, pe „*neamul acesta*” care are urechi și nu vrea să audă, are ochi și nu vrea să vadă.

Fie însă ca aceste gânduri să fie „*călăuză*” pentru un suflet care să poată găsi „*Mielul*” drept Răscumpărător al său, să poată spune că a găsit în Isus mai mult decât i s-a spus și să-și urmeze calea, în numele lui Dumnezeu, plin de bucurie.

„CREDE ȘI NU CERCETA!”⁵¹

O energică ciocănitură în ușa.

-Intră!

Și a intrat. Tânăr, frumos, cult, inteligent. Însă pe lângă toate acestea un mare cusur: era conștient de calitățile lui. De aceea își purta capul cu atâta mândrie și privirea avea în ea ceva provocator. Voia să mă încredințeze de nerozia Bibliei.

Pentru asta doară venise cu atâta punctualitate la întâlnirea pe care i-o dădusem. El, sportiv cu experiență, știa că tactica cea mai bună este un atac viguros, energic, rapid. Și l-a început, fără multe formalități și tărăgăneală.

-În Biblia D-vastră scrie....

-Cunoașteți Biblia?

-Desigur, Domnule, și încă pe dinafară!

-Păcat!

-De ce?

-Că o cunoașteți pe dinafară și nu pe dinăuntru. Căci ca D-ta sunt mulți; cunosc scoarțele Bibliei – pe dinafară – și nu cunosc conținutul ei.

-Nu așa am înțeles eu! Vreau să spun că știu conținutul Bibliei pe dinafară.

-Așa? Eu citesc Biblia de aproape 13 ani și nu pot spune lucrul acesta. În sfârșit, iartă-mă că te-am întrerupt, ce voiai să spui că scrie în Biblia noastră?

-Ah, da! În Biblia D-vastră scrie: „*Crede și nu cerceta!*”

-Ești sigur?

-Absolut sigur!

⁵¹ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr. 53, 15 Ian. 1936 pp. 8-9

-Ei bine, dragul meu, ți-am spus că cercetez de câțiva ani Biblia, și ți-am mărturisit – deschis – că n-o cunosc în întregime, de aceea ți-aș mulțumi dacă mi-ai arăta și mie unde stă scris lucrul acesta.

Și i-am întins o Biblie. A luat-o și a început s-o răsfoiască, înainte, înapoi...

Tac. Tace și el; tăcere penibilă.

Aștept; așteptare zadarnică. În sfârșit! Tăcerea se rupe. Ia cuvântul și-mi spune:

-Eu nu găsesc acum, dar D-ta trebuie să știi, cu siguranță, unde se găsește locul acela.

-Un astfel de loc nu se găsește în Scriptură. „*Crede și nu cerceta*” nu vei găsi în Biblie. Iar cei ce afirmă că așa ceva s-ar găsi scris în paginile Bibliei, afirmă neadevăruri. D-ta n-ai făcut altceva decât să iei drept bună o afirmație „*auzită*” – nu citită – și necontrolată, și s-o repeți. Iată că D-ta ai crezut fără să cercetezi.

Noi însă cercetăm și credem, pentru că așa ne îndeamnă Biblia. Dacă nu găsesc textul citat de D-ta – și nimeni nu-l va găsi, pentru că nu există în Biblie – găsesc în schimb o sumedenie de texte prin care sunt îndemnat să citesc Biblia. Și, pentru ca să te încredințez de adevărul spuselor mele, vino să vedem câteva din aceste locuri:

„Căutați în cartea Domnului, și citiți: Nici una din toate acestea nu va lipsi, nici una, nici alta nu vor da greș, căci gura Domnului a poruncit lucrul acesta”
(Isaia 34,16)

„Evreii aceștia – din Berea – aveau o inimă mai aleasă decât cei din Tesalonic. Au primit cuvântul cu toată râvna și cercetau Scripturile în fiecare zi, ca să vadă

dacă ce li se spunea este așa” (Faptele Apostolilor, 17,11)

„Cercetați Scripturile, pentru că socotiți că în ele aveți viața veșnică, dar tocmai ele mărturisesc despre Mine”.
(Ioan, 5,89)

Dumnezeul nostru este un Dumnezeu care dorește să cercetăm Cuvântul său și după aceea să-L credem.

Și pentru că am ajuns aici aș mai dori să-ți spun ceva.

Dumnezeu nu dorește să cercetezi Cuvântul Său numai de dragul cercetărilor, pentru ca să-ți îmbogățești cunoștințele tale, ci El vrea ca prin această cercetare să găsești pe Acela despre care scrie Biblia, pe Mântuitorul Isus, trimis de El în lume pentru tine.

Cercetează-ți viața ta tinerească în lumina Cuvântului Său, gândește-te puțin la toate nefericirile în care te zbați, cufundându-te în adâncul sufletului tău și vezi dacă n-ai nevoie de mântuire.

Ambele cercetări: cercetarea vieții tale și cercetarea Cuvântului lui Dumnezeu, te vor încredința de nevoia unei mântuiri și de existența unui Mântuitor – Isus Mesia – care s-a dat ca jertfă pe Golgota pentru păcatele tale.

Ne-am strâns mâinile, tăcuți și ne-am despărțit.

Mai gândește el, oare, la cele vorbite? Dacă nu acum, atunci altădată ele îi vor fi de folos, căci este scris:

„Cuvântul Meu, care iese din gura Mea, nu se întoarce la Mine fără rod, ci va face voia Mea și va împlini planurile Mele” (Isaia 55,11)

În această nădejde s-au așternut și aici aceste câteva rânduri.

DE CE A TRECUT ISUS LA CREȘTINISM SAU CÂND S-A FĂCUT ISUS ROMÂN?⁵²

Îți stă câteodată mintea în loc văzând neînțelepciunea unor oameni care se cred atoateștiutori. Și astfel de oameni se pare că sunt destul de mulți în vremea noastră, mai cu seamă printre fiii poporului evreu.

Fără a cunoaște prea multe lucruri din viața lui Isus și mulțumindu-se cu puținul ciupit dint-un ziar, revistă, carte, enciclopedie sau conferință, se erijează în adânc cunoscători ai persoanei lui Isus. Astfel de oameni se găsesc, de altfel, pretutindeni și doi dintre ei, un român și un evreu, m-au găsit, în zile diferite, în odaia mea de lucru.

Unul dintre ei – care este îl veți afla pe dată – vine cu o falcă în cer și cu una în pământ și îi da drumul:

-N'ziua!

-Bună ziua!

-D-ta ești Domnul Feinsein?

-Da, eu sunt!

-Eu sunt antisemit!

-De profesie?

-?!

-Poftim, ia loc, nu ești nici primul, nici ultimul antisemit pe care-l întâlnesc.

-Ești jidan?

-Sunt!

-Și crezi în Isus Hristos?

-Cred!

⁵² PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr.54, Feb. 1936 pp. 8-9

-Cum îndrăznești D-ta, jidan, să crezi în Hristosul nostru?
-Mă iartă, rogu-te, Isus Hristos, mai înainte de a fi al D-voastră, a fost al nostru, al jidanilor.

-Cum asta?

-Iată cum: În primele rânduri ale Evangheliei după Matei stă scris așa: „*Cartea neamului lui Isus Hristos, fiul lui **David**, fiul lui **Avraam***”. Iar în Epistola scrisă de Apostolul Pavel – jidan și el – către Romani, în capitolul 1, versetul 3, găsim scris: „(*Evanghelia lui Dumnezeu*) *privește pe Fiul Său, născut **din sămânța lui David**, în ce privește trupul*”. Vezi, deci, că Isus Hristos a fost jidan de-al nostru.

Se pare că aceste două texte l-au cam derutat pe vizitatorul meu, care, cu Biblia în mână, nu prea știa ce să facă. Deodată însă privirea lui cade asupra societății care a editat Biblia – Societatea Biblică Britanică, înființată încă din anul 1804, care a tradus Biblia în aproape 700 de limbi și a răspândit-o în aproape 500 de milioane de exemplare.

-Ah! Asta e o Biblie jidovită!

-Da, ai dreptate. Chiar așa este. Dar să știi că toate Bibliile sunt jidovite, căci originalul tuturor traducerilor Bibliei, indiferent de cine ar fi ele editate, sunt scrise de evrei. Moise, ca și Pavel, Iosua ca și Iacov, Isaia ca și Ioan, Ieremia ca și Marcu, Ezechiel ca și Matei au fost evrei. Dar, pentru încredințarea D-tale, doresc să-ți arăt aceleași texte în traducerea făcută de Părintele Grigore (Gala Galaction) și editate de Institutul Biblic al Bisericii Ortodoxe Române.

Și îi întind o astfel de Scriptură.

Asta era prea mult pentru el.

Dar totuși nu s-a dat bătut, căci se vedea lămurit că era în căutarea unui argument. Și l-a găsit. După o scurtă tăcere, îmi răspunde, cu un chip ca de iluminat, și cu o bucurie care strălucea pe fața lui:

-Ei bine, să fie așa cum spui D-ta! (Parcă eu aș fi spus asta?) Dar atunci când Domnul nostru Isus Hristos s-a botezat, n-a devenit Român!?

Am rămas tablou. Un astfel de răspuns m-a dezarmat complet. Prostia și ignoranța care porneau din el au fost mai tari decât cel mai tare argument.

Și am tăcut.

* *
*

Celălalt care m-a vizitat a fost Evreu și încă sionist.

Și el m-a luat repede. Argumentele lui cam de același calibru. Întrebările aceleași, numai că în loc de roșu, galben și albastru erau colorate cu alb-albastru. M-a luat la refec. Vocabularul era cel obișnuit: renegat, meșumid, trădător al poporului. Și i-am spus:

-Prea puțin importă părerea pe care o ai despre mine. Spune-mi, rogu-te, ce ai cu Isus. De ce nu vrei să crezi în El. Care sunt acuzațiile pe care le poți aduce împotriva Lui?

-D-ta îi tot dai zor mereu că Isus a fost Evreu, că a iubit poporul din care se trage, că i-a dorit numai binele; mi-ai mai citit și de chestia aceea că El se compară cu o cloșcă, ce vrea să strângă Ierusalimul – puii – sub aripi; ai mai citit și de plânsetele lui asupra poporului Evreu și asupra Ierusalimului. Or fi ele așa cum le spui D-ta, căci văd că le scoți din Biblie, așa cum scoate un avocat articole din lege. Dar eu știu un lucru: realitatea. Și realitatea îmi spune că Isus nu mai este evreu, ci...

-?!

-Da, da, nu te mai uita așa mirat la mine și nu căuta să mă întrerupi. Ce, vrei să spui că nu este așa? Dar Isus de ce s-a făcut creștin?

-Când?

-Cum când?

Când Isus s-a botezat, n-a devenit creștin?

Și iarăși am rămas tablou. Și iarăși am văzut că prostia și ignoranța dezarmează mai repede decât cele mai puternice argumente.

Și ce să mai fi spus? Am tăcut.

* * *

Dar acum, după ce m-am dezmeticit și eu, aș dori să fac câteva observații.

a)Extremele se întâlnesc.

b)Aceeși ignoranță înspăimântătoare în privința persoanei lui Isus se găsește și la evrei ca și la români, la așa zișii creștini ca și la oamenii care nu vor să știe nimic de Isus.

c)Același gând fals se găsește și la unii ca și la alții, căutând să amestece religia sau, mai bine zis, credința, cu naționalitatea. Ambele noțiuni au sferele lor bine determinate și chiar dacă vreodată aceste sfere se suprapun, această suprapunere nu este absolut cerută și necesară. Credința este una și naționalitatea este alta. Român, evreu, turc, ungur, este naționalitate și mozaic, ortodox, mahomedan, calvin este religie. Una cu alta n-are nimic a face.

d)Și acum încă un lucru: Botezul. Acesta este punctul nevralgic al întregii chestiuni. Și vrem să îndrăznim să-l expunem, pe scurt. Este o eroare fundamentală când oamenii cred că prin botez pot deveni creștini. Isus nu

învață NICĂIERI lucrul acesta. Botezul, sau cufundarea în apă, este la originea lui iarăși ceva cu totul evreiesc, care se poate găsi în Vechiul Testament și care a mai rămas până în ziua de astăzi la Hasidimii din vremurile noastre. Fără îndoială că Isus Mesia i-a dat un înțeles adânc, care n-are însă nimic de-a face cu o schimbare de religie.

Între altele Biblia ne învață că botezul este:

“Mărturia unui cuget curat înaintea lui Dumnezeu”.(1, Petru, 3,21)

Numai cei care au acest cuget curat înaintea lui Dumnezeu și duc o viață cu El, numai aceștia pot înțelege și au dreptul la botez.

Dar cum se poate căpăta acest cuget curat? Tot Biblia ne dă răspuns precis și clar: (Evrei, 9,14)

“Sângele lui Mesia, care, prin Duhul cel veșnic, S-a adus pe Sine însuși jertfă fără pată lui Dumnezeu, vă va curăți cugetul vostru, de faptele moarte, ca să sluiți Dumnezeului celui viu.”

Iată calea!

CREDINȚĂ = IGNORANȚĂ!⁵³

-Te rog, te rog! Nu mai căuta să mă convingi. Vă cunosc eu și vă știu pe toți: țineți masele în neștiință și stați, cu toții, în slujba capitalismului, pentru ca el să poată exploata mai bine pe muncitor. În definitiv, ce faceți voi pentru mase? Ce faceți voi pentru mulțime? Cu ce ajutați la luminarea și educarea muncitorului? Le spuneți povești și le îndrugați minciuni pe care le scoateți din cartea aia a voastră. Bine a spus Marx: „*Religia este opium pentru popor.*” Bine vă face în Rusia, unde vă arestează și vă interzice să răspândiți religia, pentru că nu faceți altceva decât să vindeți stupefianțe cu care amețiți și amăgiți bietul suflet omenesc, dornic și însetat după cultură, lumină și știință.

-Îmi dai voie să...

-Ce să-ți dau voie?

-Apoi văd că te superi și te necăjești degeaba. Dă-mi voie să...

-Cum să nu mă necăjesc și să nu mă supăr când voi credeți lucruri care sunt împotriva științei? Voi credeți că există cer, că Dumnezeu – care o fi acela? – l-a făcut; că a fost cândva un om, Iona – înghițit și dat afară viu de o balenă...

-Dă-mi voie să răs...

-Ce să răspunzi? Parcă ai ce? Uite, în zilele acestea veți reedita din nou povestea cu Moise și cu ieșirea din Egipt și trecerea Mării Roșii. Auzi, D-ta! Astăzi, în veacul al XX-lea, să mai creadă cineva astfel de gogoși?

⁵³ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr. 56, Apr. 1936 pp. 9-10

-Dragul meu, am ascultat toate întrebările pe care mi le pui și aș dori să-ți răspund, nu la toate, ci la ultima. Ce crezi despre trecerea Mării Roșii?

-Eu nu cred nimic! Știu însă ce credeți voi!

-Și ce credem noi?

-Cum, ce credeți voi? Voi credeți că Moise a izbit cu toiagul Marea Roșie și marea s-a despicat.

-Ești sigur că noi credem asta?

-Cum să nu fiu sigur?

-Ei bine, dacă îți voi arăta că ești greșit, ca în toate afirmațiile pe care le faci, că ai vorbit – mă iartă, rogu-te – fără să știi ce, atunci vei pune puțin răgaz torentului de vorbe și vei începe – spunând că nu știi nimic – să citești Cuvântul lui Dumnezeu, care este temelia credinței noastre?

-Ei, spune mai departe.

-Uite cum stă cazul cu trecerea Mării Roșii. În Exod, capitolul 14, citim următoarele:

„Domnul a zis lui Moise: Ce rost au strigătele acestea? Spune copiilor lui Israel să pornească înainte. Tu ridică-ți toiagul, întinde-ți mâna spre mare și despic-o...”

-Ei, vezi că am dreptate! Nu este cum am spus eu?

-Stai, măi omule. De ce nu ai răbdare? De ce te grăbești? Nu vezi că n-am terminat?

„Și copiii lui Israel vor trece prin mijlocul mării ca pe uscat... Moise și-a întins mâna spre mare. Și Domnul a pus marea în mișcare printr-un vânt de răsărit, care a suflat cu putere toată noaptea; el a uscat marea, și apele s-au despărțit în două.”

Iată cum stau lucrurile cu trecerea Mării Roșii. Nu Moise, lovind cu toiagul, a despicat marea, ci Dumnezeu,

printr-un mijloc natural, a despărțit apele, dând putință poporului Israel să scape de vrăjmaș. Și lucru interesant este că astfel de cazuri s-au mai întâmplat în decursul vremurilor. Iată, am în fața mea o tăietură de ziar cu data de 15 noiembrie 1935. Acolo stă scris un comunicat din Moscova (deci fără a avea interes să confirme Biblia) că... Dar mai bine citește D-ta cu glas tare.

„Un fenomen extraordinar în Marea Caspică. Vântul puternic a secat marea pe o distanță de 20 km. Moscova, 12 (Rador). *Din Guriev, localitate așezată la vărsarea fluviului Ural în Marea Caspică, se anunță că în Marea Caspică s-a întâmplat un fenomen natural extem de rar.*

În urma unui vânt de miazănoapte, de viteza 11, Marea Caspică a fost împinsă spre sud pe o distanță de peste 200 de km. În adâncime. Pe 20 de km. Apa s-a retras complet, așa încât se putea vedea fundul mării.

Alte bărci au fost răsturnate de furia vântului. Cu bărci cu motoare și avioane s-au trimis ajutoare celor naufragiați.

Ieri noapte, pe la ora 22, când vântul s-a mai potolit, apele mării au început să revină treptat în albia lor naturală.”

-Ei, ce spui de asta?

-Hm! Ce să spun? În cazul acesta n-a mai fost minune, trecerea Mării Roșii.

-Ba da! Minune a fost, dar ea constă în altceva. Tocmai când Israel se găsea între ciocan și nicovală, între armata Faraonului, care căuta să-l omoare și să-l nimicească, și Marea Roșie, care îl putea înghiți în valurile ei, tocmai atunci trimite Dumnezeu vântul care a uscat marea și a deschis o cale de mântuire.

Dar minunea aceasta este mică față de alta, care întrece pe toate celelalte. Tu ești nenorocit și nefericit. Și tu te găsești între ciocan și nicovală: între păcat, care îți nenorocеște viața, și moartea, unde vei fi osândit pe vecie. Dumnezeu însă vede și știe asta. De aceea El a trimis la vremea cuvenită pe Mesia în persoana lui Isus, care a murit în locul tău, pentru păcatele tale. Prin jertfa lui de pe Golgota El ți-a deschis calea mântuirii, calea spre Dumnezeu Tatăl. Iată minunea minunilor! Haide, îndrăznește! Nu-ți fie teamă de valurile care stau zid la dreapta și stânga ta! Încrede-te în Isus și vino prin El la Tatăl.

„Iată că acum este vremea potrivită; iată că acum este ziua mântuirii”.

Prietenul meu lăsa ziarul din mână și, tăcut, își ia rămas bun de la mine.

Ne vom mai revedea vreodată? Dacă el s-ar hotărî pentru Dumnezeu, atunci cu siguranță că ne vom mai revedea; dacă nu aici, atunci la Domnul.

„CRED CE VĂD!”⁵⁴
Oare nu crezi ceea ce-ți place să crezi?

- Ehei, domnule, eu nu sunt dintre aceia care cred orișice cuvânt. Eu nu cred decât ceea ce văd. Iată eu cred în hainele mele.

- Oare? Ei bine, trebuie să-ți spun că eu merg puțin mai departe decât D-ta; eu cred în croitorul care ți-a făcut aceste haine, cu toate că nu l-am văzut niciodată. Căci îmi este cu mult mai ușor să cred că îmbrăcămintea aceasta a fost făcută de un croitor, decât să cred că ea s-a făcut singură. Dar, ia să-mi spui: Ce este cu D-ta? Ești cam sceptic. Într-adevăr, nu crezi decât ceea ce vezi? L-ai văzut vreodată pe Voltaire?

- Nu.

- Dar vei fi de acord cu mine când voi spune că Voltaire n-a existat niciodată?

- Ce prostie! Dar cărțile scrise de el, pe care le-am citit?

- O fi așa, dar nu l-ai văzut niciodată.

- Chiar așa este. Nu l-am văzut niciodată, dar toată lumea este de acord că el a trăit, iar cărțile lui sunt dovada cea mai bună.

- Așa? Mi se pare că D-ta crezi și lucruri pe care nu le-ai văzut. Ai copii?

- Da, doi băieți care merg la școală.

- Vreau să cred lucrul acesta cu toate că nu l-am văzut. Și îmi place să cred că îi crești în principiile D-tale!

⁵⁴ PRIETENUL: Foae pentru credință, morală și literatură An. VI, nr. 57-58, mai-Iun 1936 pp.7-8

- Hotărât! Le-am spus: „Copiii mei, fiți cu băgare de seamă la oamenii pe care îi întâlniți! Faceți cum fac și eu: nu credeți decât ceea ce vedeți!”

- Ei bine, nu vreau să te întreb dacă băieții D-tale cred în mintea D-tale, pe care n-au văzut-o niciodată, ci aș dori să mă lămurești ce fac ei când învățătorul le predă istoria sau geografia? Căci, după cum mi se pare mie, va fi cam greu profesorului să îi arate pe Napoleon sau Ștefan cel Mare, China sau Australia. Și, urmând principiile D-tale, ar însemna ca băieții D-tale să trăiască toată viața lor, tăgăduind existența lui Napoleon și faptul că pământul este rotund, pentru că n-au văzut nici una, nici alta.

- Cu D-ta nu prea este de vorbit; întotdeauna împingi lucrurile la extrem. Veacul nostru este veacul luminii. Generalizarea învățaturii și dezvoltarea presei ne dau posibilitatea să cunoaștem acum multe lucruri de care părinții noștri n-aveau habar. Însă ceea ce trebuie să facem este să continuăm lupta împotriva religiei și asta-i învăț pe copiii mei. Pentru că, la urma urmei, nu putem să credem tot ce este scris în Biblie!

- Și ce, mă rog, este scris în Biblie?

- Ei bine, acolo stă scris că dacă te vei duce regulat în locașurile de închinăciune vei intra, după moarte, în Cer.

- Dar de unde ai mai scos-o și pe asta? În Biblie nu vei găsi un astfel de gând.

- Dar nu scrie acolo că dacă te rogi de multe, multe ori vei face bucurie lui Dumnezeu?

- Și asta e o scorneală! Unde ai citit-o?

- Eu n-am citit-o, dar mi s-a spus că ar fi în Biblie.

- Mai înainte cu câteva minute mi-ai spus că D-ta nu crezi decât ceea ce vezi. Mi se pare însă că mai crezi încă multe altele, pe care nu le-ai văzut. Ești un credincios. Ba, mai mult încă un lesne crezător. Nu vrei să crezi ceea ce Dumnezeu îți spune, dar crezi, cu mare ușurință, tot ce oamenii scriu, fără să caute vreo dovadă pentru adevărul spuselor lor. Când vezi operele lui Voltaire, crezi în existența lui; însă în fața acestui univers minunat spui că ceea ce se vede s-a făcut de la sine. Nu vrei să crezi în Cel care a creat universul, pentru că știi lămurit că dacă vei admite existența lui Dumnezeu, atunci va trebui să recunoști drepturile pe care le are Creatorul asupra D-tale și să te supui Lui. După câte văd eu, numai lui Dumnezeu nu-i acorzi încrederea D-tale, despre care s-ar putea spune, pe drept, că ar trebui să fie văzută pentru a crede că există.

Dacă eu aș fi în locul D-tale și dacă aș dori să fiu consecvent, m-aș folosi de priceperea pe care mi-a dat-o Dumnezeu pentru a primi cuvintele Lui, a-I acorda toată încrederea mea și a admite că El poate știi multe lucruri pe care eu nu le știu și nici nu le pricep.

PENTRU CE? DE CE?⁵⁵

Lui M. H.

De-abia ne-am cunoscut. Auzisem însă, amândoi, unul de altul. Îți închipuiai să vezi cine știe ce soi de om, în acest Evreu care crede în Isus, care Îl mărturisește ca pe Cel care a murit în locul lui pe Golgota, care dorește ca toți să cunoască fericirea care constă în iertarea păcatelor, care arată și altora, din neamul lui, că Isus este, pe baza Vechiului Testament, Mesia cel făgăduit de profeți. Și când colo?... Ce dezamăgire!...un tinerel, cu câteva fire de mustăți, îmbrăcat simplu și..., lucru curios pentru D-ta, normal.

Ți-ai revenit curând din această uimire. M-ai întrebat: „*Ascultă, tinere*, (și, într-adevăr pentru vârsta D-tale, eu sunt tânăr) *pentru ce toate acestea? De ce?*”

Am încercat să-ți răspund, cu toată condescendența cuvenită perilor D-tale albi, dar nu m-ai lăsat, ci te-ai îndreptat spre cei care ne înconjurau și ai rostit, în limba noastră, expresia atât de bine cunoscută: „*Parnusă, băiete! Afaceri! Totul numai pentru bani!*” Și, ca și cum ai fi făcut o ispravă mare, ai rotit capul, așteptând să culegi admirația celor care ți-au auzit cuvintele. Și, o spun deschis, admirația a venit. Au lipsit numai aplauzele.

Din nou am încercat să-ți răspund, și din nou n-am izbutit. Ai început să vorbești, neluând în seamă că și eu am dreptul la replică.

Ceea ce n-am putut face atunci, încerc să fac acum. Și am ales calea aceasta, a scrisului, pentru că, din păcate, și o scriu cu durere, mulți, foarte mulți din poporul nostru,

⁵⁵ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VI, nr. 59-60, Iul-aug. 1936 pp. 9-10

cred că atunci când un Evreu se întoarce la Dumnezeu, atunci când Dumnezeu îi deschide ochii pentru ca să se vadă așa cum este: păcătos pierdut în nelegiuiri, atunci când Dumnezeu îi descoperă dragostea pe care a avut-o pentru noi, trimițând în lume pe Isus Mesia, care a murit pe Golgota ca jertfă pentru păcatele celui ce crede în El, atunci trebuie să fie neapărat rost de vreo „*parnusă*”, de vreo „*afacere*”. În mentalitatea noastră, a Evreilor, a mai rămas ceva din pornirile lui Iacov, care nu cunoștea încă pe Dumnezeu, și care credea că poate să cumpere, cu o strachină plină cu ciorbă de linte, dreptul de întâi născut al lui Esau.

S-ar părea că la noi totul este de vânzare: până și sufletul omului, până și simțămintele cele mai scumpe și sfinte ale unui om. Pentru că, și, rogu-te, iartă-mă că ți-o spun deschis, pe față, fiecare crede despre altul ceea ce este el însuși. Un hoț nu poate crede că există un om cinstit. Pentru că el se cunoaște prea bine pe sine însuși, de aceea nu ar putea, pentru nimic în lume, să aibă încredere în altul. Învață de la un tânăr că, în părerile pe care ni le facem despre alții, se oglidește ceva din ființa și gândurile noastre personale. De aceea, nu te grăbi în a judeca pe alții, pentru că în această judecată îți rostești, ție însuși, osânda.

Acesta a fost primul lucru pe care am vrut să ți-l spun.

Cel de-al doilea este următorul: învinuirea pe care ne-o aduc unii și alții, că am primit pe Isus ca Mântuitor, pentru ca să avem foloase materiale, este veche, veche de tot. Și știi din partea cui vine? Vine din partea Diavolului. Dumneata ai o Biblie acasă. Deschide, te rog,

la cartea Iov, Capitolul 1, versetul 9-10 și vei citi, acolo, următoarele:

*„Oare **degeaba** se teme Iov de Dumnezeu? Nu l-ai ocrotit Tu pe el, casa lui și tot ce este al lui? Ai binecuvântat lucrul mâinilor lui; și turmele lui acoperă țara. Dar ia întinde-Ți mâna, și atinge-Te de tot ce are, și sunt încredințat că te va blestema în față”.*

Vechea acuzație „**degeaba?**”, este repetată de foarte multe ori de către cei necredincioși. Dar bagă bine de seamă cine a rostit-o la început. Satana. Iar dacă D-ta, împreună cu alții, o repetați, atunci nu sunteți într-o tovărășie bună și nu vă invidiez pentru învățătorul pe care-l aveți.

Și acum ultimul lucru pe care aș fi vrut să ți-l spun, atunci când nu mi-ai dat voie să vorbesc.

În noroiul străzii vezi strălucind un diamant. Oare nu te vei pleca să-l iei? Oare îl vei lăsa acolo, nevrând să te apropii de el, pentru că este zvârlit în noroi? Cred că nu, ci, dimpotrivă, te vei pleca, vei lua diamantul, îl vei șterge și-l vei păstra cu grijă.

Tot așa este și cu Isus. Presupunând că toți cei care îl vestim pe Isus suntem numai noroi, presupunând că noi suntem nesinceri – și ți-o scriu, în fața lui Dumnezeu, că nu este cazul cu mine și cu cei pe care îi cunosc – totuși, ceea ce interesează este diamantul – Isus. Puțin interesează părerea bună sau rea pe care o ai despre noi. Importantă este părerea pe care o ai despre Isus, atitudinea pe care o ai față de El. De această atitudine a ta față de El, depinde viața ta veșnică, fericirea de acum și cea viitoare.

„Oricine crede în El, nu este judecat; dar oricine nu crede, a și fost judecat, pentru că n-a crezut în Numele singurului Fiu al lui Dumnezeu.” (Ioan, 3-18)

CÂT DE DEPARTE ESTE MOARTEA?⁵⁶

Ai pornit-o voios de acasă, după ce ți-ai luat rămas bun de la ai tăi. Te îndrepti, odihnit și plin de energie, spre locul muncii tale. Ai trecut colțul; un pas greșit, ai alunecat și nu mai ești pe lumea aceasta. Cât de departe este moartea?

„Ce bine că s-a terminat lucrul greu”, gândești în inima ta și te îndrepti în grabă spre tramvaiul care te va lăsa aproape de casa ta., unde ești așteptat cu atâta dragoste. O singură nebăgare de seamă – fie a ta sau a altuia – și, într-o clipă trupul tău zace sfârtecat sub roțile vreunui vehicul. Cât de departe este moartea?

Ești puternic, robust, sănătos și te mândrești cu trupul tău tineresc, cu mușchii de oțel, cu mișcările sprintene, cu biruințele de pe câmpul de sport. O „mică” răceală, o „simplă” gripă și în jurul tău stau, plângând, familie, rude, prieteni. Ei te văd, tu nu-i mai vezi. Cât de departe este moartea?

N-are oare Biblia dreptate când spune în 1 Samuel 20, 3 că:

„Nu este decât un pas între mine și moarte.”

Suntem înconjurați de mopearte și la fiecare colț al străzii o întâlnim. Astăzi este numai un pas între ea și mine, dar mâine acest pas poate fi făcut – fie de ea, fie de mine – și iată-mă la braț cu ea. Îmbrățișarea ei rece mă strânge, sărutarea ei hidoasă îmi suge viața din trupul meu.

Numai un pas... Cât de ușuratec ne petrecem viața! Cât de nepăsători, pentru marea călătorie care ne stă în

⁵⁶ PRIETENUL: Foae pentru credință, morală și literatură An. VII, nr. 65, Ian. 1937 pp. 2-3

față! Ne îngrijim de toate și suntem preocupați de o mulțime mare de lucruri. Războiul din Spania ne ține încordată atenția, întâmplările din Anglia nu ne dau pace; neliniștea din Mancuria ne provoacă insomnii; gândim pentru toți și pentru toate, dar pentru noi înșine, pentru călătoria noastră nu ne gândim deloc.

Ascultă bine! Moartea pătrunde în coliba săracului ca și în palatul bogatului. Ea intră în casa ta ca și în casa mea. Înaintea ei se deschide orice ușă și în fața ei cade orișice zăvor. Nici un lacăt n-o poate împiedica să intre și nici un sistem de broaște n-o poate opri în calea ei. Ea găsește cea mai ascunsă cămăruță, cel mai aurit palat, patul care este numai paie și zdrențe sau culcușul pufos și plin de mătăsurii. Nu întreabă dacă e dorită sau așteptată. Ea vine atunci când trebuie să vină. Iată

democrația adevărată!

Toți sunt una înaintea eu: milionarul ca și săracul, generalul ca și ordonanța, judecătorul ca și ocnașul, doamna elegantă ca și spălătoreasa. Da, așa se pare. Dacă ar fi lucrul chiar așa, atunci oamenii ar trebui să se bucure de moarte, pentru că ea aduce o egalizare a tuturor oamenilor și nivelează toate deosebirile existente. Și totuși, oamenii nu se bucură de moarte, ei se îngrozesc de ea. Pe bună dreptate! Căci moartea face cea mai limpede și mai precisă deosebire între cei mântuiți și cei nemântuiți.

Da, ai dreptate să te cutremuri de moarte, pentru că în cugetul tău – fărâma din divinitate – stăruie simțământul că moartea nu este

sfârșitul sfârșiturilor

și că nu s-a terminat totul cu ea. În sufletul tău stăruie gândul judecății lui Dumnezeu, care va veni după moarte.

Tu presimți acest lucru, însă Biblia ni-l spune precis: „*Oamenilor le este rânduit să moară o singură dată, iar după aceea vine judecata*”(Evrei 9,27) Tocmai acest gând, gândul judecății lui Dumnezeu, îngrozește pe fiecare om.

„*Căci Dumnezeu va aduce orice faptă la judecată și judecata se va face cu privire la tot ce este ascuns, fie bine fie rău.*” (Ecleziast 12,14) Atunci, în ziua judecății, se vor întâmpla următoarele: „*Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui. El îi va despărți pe unii de alții, cum desparte păstorul oile de capre și va pune oile la dreapta, iar caprele la stânga Lui. Atunci Împăratul va zice celor de la dreapta Lui: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii...” Apoi va zice celor de la stânga Lui: „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care a fost pregătit diavolului și îngerilor lui!”* (Matei 25,32-34, 41)

Astăzi stai și te frământă cărei grupări să aparții. Dar mâine, în veșnicie, vei fi pus acolo unde îți este locul tău. Unde îți va fi locul în veșnicie?

La dreapta sau la stânga?

Care va fi cuvântul pe care-l vei auzi: „*Veniți, binecuvântaților...*” sau : „*Duceți-vă, blestemaților!...*”?

Ascultă, scumpul meu care ești îngrozit de moarte și de judecată, ascultă ce-ți spune Cu vântul lui Dumnezeu – Biblia - ce-ți grăiește însuși Isus: „*Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului, pentru ca toți să cinstească pe Fiul cum cinstesc pe Tatăl. Cine nu cinstește pe Fiul, nu cinstește pe Tatăl, care L-a trimis. Adevărat, adevărat vă spun, că cine ascultă cuvintele*

Mele și crede în Cel ce M-a trimis, are viața veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață”

Ce lucru simplu pentru tine: să ascuți cuvintele Domnului Isus Mesia, să le primești în inima ta, să le urmezi și... iată că judecata nu te mai privește. Da, pentru tine a fost și este lucru simplu, dar nu tot așa și pentru Isus. Pentru El, mântuirea ta n-a fost un lucru simplu. Privește Golgota și vei vedea cât L-a costat pe El mântuirea ta. Apropie-te și ascultă-L cum strigă: „*Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit!*” Nu, pentru El n-a fost un lucru chiar așa de simplu, căci El a trebuit să ispășească păcatele tale și ale mele, cu viața Lui și numai prin rănilor Lui putem fi tămăduiți.

Dacă te vei adânci în suferințele Celui nevinovat, care moare în locul tău, dacă vei pătrunde în rănilor Lui, primite de El în locul nostru, atunci vei vedea că El a plătit din belșug cu sângele Lui, osânda care ți se cuvine. Așa că tu nu mai trebuie să te temi de moarte, judecată și pedeapsă. El a luat toată acestea supra Lui.

„Fiindcă plata păcatului este moartea; însă darul fără plată al lui Dumnezeu este viața veșnică în Isus Mesia, Domnul nostru.” (Romani 6,23)

CEI DOUĂ SUTE⁵⁷

Recunosc: suntem grozav de inactuali. Tocmai acum, după două luni de vâlvă, când zarva s-a potolit, venim și noi să zgândărim cenușa sub care mai mocnesc câțiva tăciuni. Dar așa suntem noi: lăsăm să se limpezească mai întâi lucrurile, să se consume patima și domol să privim și noi lucrurile.

Despre ce este vorba? Un ziar din Capitală aduce, într-un număr de Luni dimineată – și doresc să subliniez că a fost într-un ziar de Luni, când lipsește materia obișnuită și trebuie ceva deosebit de interesant – o știre senzațională: *două sute de evrei vor să se boteze*. Celelalte ziare se aruncă asupra acestei știri și o fărâmițesc, comentează și frământă în toate felurile. Se nasc polemici, se creează noi rubrici și lumea are subiect de discutat: cei două sute.

Care este senzaționalul în această chestiune? Că sunt evrei care vor să se boteze? Că sunt două sute? Că sunt oameni de seamă în viața intelectuală și comercială? Nici eu nu știu! Lucrul de seamă este că s-a discutat chestiunea pe toate fețele, fără a se ajunge la vreun rezultat.

Și noi, Evreii care credem în Isus, avem dreptul să ne spunem gândul nostru în această chestiune și nu ne facem iluzii că prin această părere a noastră am epuizat și rezolvat chestiunea celor două sute.

Botezuri evreiești în masă au mai fost și sunt chiar și astăzi, fără a produce vâlvă prea mare în lume. Mii de evrei se botează pe an în Ungaria și Austria, trecând la

⁵⁷ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VII, nr. 67, Mart. 1937 pp. 4-6

vreo biserică dominantă. Pentru că aici este punctul central al chestiunii. Acești transfugi nu caută o credință, ci o situație. Ei nu caută pe Isus, ci schimbarea unei situații printr-un pas oarecare, înfăptuit. Ei nu ies dintr-o religie a formelor pentru „*a suferi batjocura sau ocară lui Isus*” – cum scrie Apostolul în scrisoarea lui către Evrei, cap. 13,13 – ci pentru a căpăta avantagii, prin schimbarea unor indicații din actele de identitate.

Mărit să fie însă Dumnezeu că sunt în lume mii de Evrei, care au ieșit din tabăra formalismului și suferă ocară și batjocură pentru Isus. Aceștia îl caută numai pe El și plătesc scump, față de oameni și mentalitatea lor, credința aceasta în Isus: cu batjocuri, defăimări, prigoniri și asupriri și, totuși ei nu plătesc atât cât a plătit Isus răscumpărarea noastră: viața Lui, sângele Lui pe Golgota.

Ce vor acești două sute și cei dintr-o tagmă cu ei? Să devină ortodocși și astfel „adevărați” români.

Să avem iertare: dacă n-au fost ei, mai înainte de botez, români, atunci zadarnic le va fi botezul. Și încă ceva: A fi ortodox înseamnă a fi român? Rușii, ortodocși sadea, când au avut prilejul, n-au rupt de la români o bucată de pământ locuită cu un element etnic românesc, compact? Și când a mai avut prilejul să rupă două județe din sudul Basarabiei, n-au făcut-o? Dar ce fac bulgarii ortodocși cu românii de pe Valea Timocului? Ce politică de deznaționalizare, care nu cunoaște scrupule ortodoxe.

Și a fi român înseamnă a fi ortodox? Ce ne facem atunci cu românii din Ardeal, buni români și chiar martiri pentru cauza românismului de-acolo, care nu sunt ortodocși? Va tăgădui cineva românismul lor?

Aceste argumente vor să dovedească faptul că naționalitatea și sentimentele naționale n-au nimic a face

cu credința în Dumnezeu și nimeni nu poate tăgădui simțăminte naționale curat românești, chiar evreului frământat de ceea ce unii cercetători numesc dubla lui naționalitate.

Cum rămâne totuși cu chestia sau problema evreiască? Noul Testament, cartea aceasta atât de puțin cercetată de poporul evreu, numai ea ne dă răspuns la această problemă.

Într-o scrisoare adresată de Ap. Pavel locuitorilor din orașul Roma, se tratează această problemă în trei capitole: 9-11.

* *
*

Voia lui Dumnezeu nu este asimilarea poporului evreu cu alte neamuri, contopirea lui până nu mai există. Dumnezeu are cu poporul Lui un plan deosebit. Da, cu poporul Lui, căci „*Lui Dumnezeu nu-I pare rău de darurile și de chemarea făcută*” (11, 26).

Deci Dumnezeu a chemat pe acest popor și i-a dăruit anumite daruri pe care El nu le regretă. Iată-le:

„Ei sunt israeliți; au înfierea, slava, legămintele, darea Torei, slujba dumnezeiască, făgăduințele, patriarhii și din ei a ieșit după trup Mesia, care este mai presus de toate lucrurile, Dumnezeu binecuvântat în veci” (9,5).

Iată atâtea daruri – și dacă sunt daruri nu trebuie să se îngâmfe și să se umfle de mândrie cel care le are, ci lauda s-o acorde Celui care este urzitorul acestor daruri – pe care le-a primit Israel de la Dumnezeu. De aceste daruri nu-i pare rău lui Dumnezeu, cu toate că astăzi ei nu știu să le prețuiască.

„Pentru că n-au cunoscut neprihănirea, pe care o dă Dumnezeu, au căutat să-și pună înaintea o neprihănire a lor înșiși și nu s-au supus astfel neprihănirii pe care o dă Dumnezeu” (10,3).

Iată o ilustrare precisă a situației tragice de astăzi. Dumnezeu ne deschide o cale, noi vrem să umblăm pe căile noastre proprii; El ne arată un drum, noi vrem să încercăm drumurile noastre; El ne dă o comoară, noi alergăm după lucruri înșelătoare; El ne-a pus în față o țintă, noi am întors privirile în altă parte. Toată mentalitatea actuală amintește de sfortarea oamenilor din vechime de a-și clădi, cu forțele lor proprii, turnul care să străpungă cerul, să-l ajungă și să-l străbată. De aceea se impune o întoarcere la Dumnezeu, adică – oricât ar suna de rău în urechea omului modern acest cuvânt – o pocăință. Asta se cheamă că recunosc că am stat cu spatele la Dumnezeu, iar acum mă întorc: cu voință, cu putere, cu intelect. Gândurile mele le coordonez gândurilor lui Dumnezeu; voința mea se suprapune voinței Lui Dumnezeu, iar intelectul meu, cu toate faculățile Lui, stă sub controlul Lui direct. Dar mai presus de toate stă în această întoarcere sau pocăință, recunoașterea greșelii făptuite față de Isus, neprimindu-L în atâtea generații. Făcând așa, intrăm din nou în contact direct cu Dumnezeu. Păcatele noastre ne sunt iertate, trecutul nostru șters și, într-o strânsă legătură cu Dumnezeu, putem grăbi ziua când El, Dumnezeu, va face următoarea lucrare binecuvântată.

„Voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune, și își vor întoarce privirile spre Mine, pe care L-au străpuns. Îl vor plânge amarnic, cum plânge cineva pe un întâi

născut...În ziua aceea se va deschide casei lui David și locuitorilor Ierusalimului un izvor de păcat și necurăție” (Zaharia, 12, 10 și 13,1).

„Atunci tot Israelul va fi mântuit.” (Romani, 11,26)

Asta este soluția. Iată rezolvarea. Alta nu există.

Când Israel va primi mântuirea și va fi reintegrat în drepturile pe care le-a nesocotit, împlinind menirea lui, atunci *„primirea lor din nou va fi viața din morți.”* (Romani, 11,13)

BIBLIA MÂNTUITORULUI ISUS⁵⁸

Evreii care credem în Isus suntem, câteodată, între ciocan și nicovală. Frații noștri după trup – Evreii – nu recunosc veracitatea și autenticitatea Noului Testament. Cei care ar trebui să fie frații noștri de suflet – creștinii – nu recunosc și nu primesc, de multe ori, Vechiul Testament.

Mai cu seamă în timpurile din urmă se atacă autenticitatea Vechiului Testament, se critică morala lui imutabilă, se pun la îndoială adevărurile relatate de el, iar cei care îl susțin sunt înfrunțați. Mai mult chiar, se vântură ideea ca această carte milenară să fie ajustată, îndreptată, revizuită și după aceea să fie pusă în mâinile mulțimii.

Cei care atacă Vechiul Testament se aseamănă cu omul care își taie craca de sub el. Căci, și asta nu trebuie să uităm, Vechiul și Noul Testament formează o **singură** carte, un tot desăvârșit, iar cel care atacă Vechiul Testament, atacă însăși temelia pe care se bazează Noul Testament – Evangheliile și Epistolele.

De cele mai multe ori, cei care se ridică împotriva Vechiului Testament nu-l cunosc și nu l-au citit din scoarță în scoarță. Au auzit vorbindu-se despre anumite pasaje, au citit traduceri răstălmăcite, și-au însușit părerile altora și în felul acesta și-au făurit opiniile lor despre conținutul și valoarea acestei cărți.

1. Vechiul Testament nu conține „*viețile sfinților*”, descrise într-un ton dulceag de pioșie, care caută să arate

⁵⁸ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VIII, nr. 73, Sept. 1937 pp. 2-3

numai ce este frumos, nearătând firea omului în adevăratul adevăr.

Vechiul Testament este singura carte din lume care dezvăluie, fără menajamente, viața oamenilor – a tuturor: a regilor ca și a popoarelor, a celor bogați ca și a celor săraci, a celor drepti ca și a celor nedrepti, a celor evlavioși ca și a celor care făptuiesc nelegiuirea. Vechiul Testament nu cruță pe nimeni și nimic. El înregistrează și aduce la lumina zilei toate păcatele omenirii: cele delicate ca și cele grosolane, cele nobile ca și cele de rând. De aceea nu tăinuiește greșelile unui Avraam, nici păcatele unui David și nu trece sub tăcere mânia unui Moise sau slăbiciunile unui Eli. Totul este adus, în Vechiul Testament, în adevărata lumină a lui Dumnezeu, care descoperă și scoate la iveală toate păcatele, dar care spune, în același timp: ***„De vor fi păcatele voastre cum e cârmâzul, se vor face albe ca zăpada; de vor fi roșii ca purpura, se vor face ca lâna.”*** (Isaia, 1,18)

Sub această prismă trebuie privit Vechiul Testament: Adevărata față a omenirii învăluită în nemărginita dragoste a lui Dumnezeu.

2. Dar un alt argument, mai puternic încă, vorbește în favoarea Vechiului Testament. Aproape fiecare din cele 39 de cărți care compun Vechiul Testament sunt citate în Noul Testament. 32 dintre cărți sunt citate în cele 4 Evanghelii. Evanghelia după Matei conține peste 100 de citate din Vechiul Testament, Epistola către Evrei 85 de citate, cele două scrisori către Corinteni 53 de citate și scurta scrisoare către Galateni 16. În total avem în Noul Testament 850 de citate din Vechiul Testament. Ultima carte din Biblie – Apocalipsa – care vorbește despre lucrurile care vor veni, conține

245 de aluzii la texte din Vechiul Testament. Deci, Vechiul Testament a fost, pentru cei care au scris Noul Testament, o carte absolut autentică și vrednică de crezare. Din el și-au scos ei nenumărate argumente și din el s-au scos nenumărate dovezi despre mesianitatea lui Isus și despre felul lui de viață. S-au bizuit apostolii pe o carte „imorală”? Au scos ei argumente dintr-o carte nevrednică de crezare?

3. Și acum punctul cel mai de seamă: Vechiul Testament a fost Biblia de care s-a folosit Isus Mesia. Atunci când a venit în sinagoga din Nazaret și a predicat locuitorilor orașului unde a crescut, a luat ca text de predică un cuvânt din Vechiul Testament: (Isaia, 61,1). *„Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia – Vestea cea bună – M-a trimis să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc robilor de război slobozirea și orbilor căpătarea vederii; să dau drumul celor apăsăți și să vestesc anul de îndurare al Domnului”* (Luca, 4, 18-19). În urmă, a închis cartea, a dat-o înapoi îngrijitorului și a șezut jos. Toți cei care se aflau în sinagogă aveau privirile pironite spre El. Atunci a început să le spună: *„Astăzi s-au împlinit cuvintele acestea din Scriptură, pe care le-ați auzit.”*

Iată o altă întâmplare, dintre cele multe, unde Isus se folosește de Vechiul Testament. Ioan Botezătorul trimite pe ucenicii lui să întrebe pe Isus: *„Tu ești acela care are să vină sau așteptăm pe altul?”* Isus, drept răspuns, nu se laudă singur, ci făcând aluzie la câteva texte din Vechiul Testament – Isaia 29,18; 35, 4-6; 42,7 – îi face atenți la făgăduința dată în vechime și la împlinirea împlinită în momentul acela. *„Duceți-vă de*

spuneți lui Ioan ce auziți și ce vedeți: Orbii își capătă vederea, leproșii sunt curățiți, surzii aud, morții înviază și săracilor li se propovăduiește Evanghelia – Vestea cea bună.” (Matei, 11, 2-3)

În două împrejurări de mare însemnătate în viața pământească a Mântuitorului joacă Vechiul Testament un mare rol. Este vorba de ispitirea și răstignirea Mântuitorului. În pustie, după un post de 40 zile, se apropie Ispititorul de El și caută să-L ispitească. De trei ori este ispitit Isus cu chintesența tuturor ispitelor pe care le poate întâmpina cineva; de trei ori dă ispititorul atacuri cu caracter decisiv împotriva Mântuitorului, dar în toate trei cazuri trebuie ca satana să dea înapoi rușinat și dezarmat. Răspunsurile date de Isus – toate trei scoase din Deuteronom – a 5-a carte a lui Moise – au reușit să biruiască ispita și pe ispititor.

Și acum cealaltă împrejurare: răstignirea. După batjocura și chinul la care a fost supus, ajunge Mântuitorul, istovit, pe Dealul Căpățânii – Golgota. Este întins pe lemnul suferinței, nu știe să-și exprime durerea în alt chip, decât întrebuițând Psalmii:

„Eli, Eli, Lama Sabactani?” „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?” (Matei, 27,46; Ps. 22.1)

„Tată, în mâinile Tale îmi încredințez duhul!” (Luca, 23, 46; Ps. 31,5)

Va mai putea cineva să socotească o astfel de carte imorală? Cine va mai încerca să nesocotească Vechiul Testament, trebuie să știe că nesocotește Cartea care a constituit lectura lui Isus Mesia, pe care s-a bizuit El în decretarea mesianității Sale și din care Și-a scos, în clipele Lui cele mai groaznice și solemne, rugăciunile.

Cine va nesocoti Vechiul Testament, nesocotește pe însuși Domnul Isus și poruncile Lui. Pentru că El spune:
„Cercetați Scripturile...ele mărturisesc despre Mine.”
(Ioan, 5,39)

CE SPUNE VECHIUL TESTAMENT DESPRE MESIA⁵⁹

*„Cred, cu o credință desăvârșită, că toate cuvintele
Profeților sunt adevărare” (Maimonides Rambam)*

Nu este ușor să scoți din Tanah – Vechiul Testament - profețiile care sunt în legătură cu Mesia. Greutatea nu stă în lipsa unor astfel de texte, ci în faptul că sunt multe și greu de înțeles între ele. Și apoi mai este un lucru: toată Biblia vorbește despre Mesia și tot spiritul Scripturii îndreapă spre El.

Totuși, voi încerca pe baza **CĂTORVA** texte, să schițez persoana Mesiei, așa cum este arătată acolo. Dar mai întâi o lămurire:

Ce este și ce însemnează cuvântul Mesia?

În traducere însemnează: Unsul și vine de-acolo că atunci când un preot era pus la slujbă, era uns cu untdelemn (Primul preot, Aaron, a fost uns. Exod, 29,7). Această ungere era un simbol al ungerii cu Duhul lui Dumnezeu, care era necesară fiecărui preot.

În afară de preoți au mai fost unși și regii Israelului.. De aceea ei purtau, ca nume de onoare, titlul de: Unșii Domnului (1, Sam.(Regi) 2,10; 12,3; 24,6(7)), pentru că erau priviți ca servitorii Domnului, puși la o parte ca să conducă poporul Israel.

⁵⁹ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. VIII, nr. 76, Dec. 1937 pp. 1-11

Probabil însă că au fost unși și profeții (1, Regi, 19,16), care erau vestitorii descoperirilor lui Dumnezeu în mijlocul poporului.

Primirea slujbelor, care erau în strânsă legătură cu Dumnezeu, era însoțită de ungerea cu untdelemn, care trebuia să arate necesitatea ungerii cu Duhul lui Dumnezeu. În chip simbolic ungerea cu untdelemn arată că această necesitate a ungerii cu Duhul lui Dumnezeu a fost împlinită.

Această ungere cu untdelemn trebuie să arate că, după cum untdelemnul a fost vărsat și s-a prelins pe capul acelei persoane, tot așa și Duhul lui Dumnezeu a fost vărsat peste acea persoană, pentru a o călăuzi în slujba primită.

Și astfel au fost, într-un sens general, preoții, regii și profeții unșii, adică meșihim.

Dar de la începutul începuturilor se găsește în Biblie gândul unui uns – UNSUL–Mesia – care să întruchipeze în El desăvârșirea slujbelor care trebuiau să fie aduse la îndeplinire de „*unși*”.

De la început erau oamenii în așteptarea UNSULUI, care să fie într-adevăr uns cu Duhul Domnului.

De la început găsim gândul acesta, care s-a precizat și limpezit în decursul vremurilor, că va veni un rege, care va elibera poporul lui din robie și va fi ultimul izbăvitor, după cum Moise a fost primul. Găsim, de altfel, și gândul despre adevăratul și ultimul profet, care va aduce cu sine desăvârșita descoperire a lui Dumnezeu.

De la început găsim gândul, care s-a precizat cu timpul, despre ultimul „*Mare Preot*”, care va aduce jertfa de ispășire și va fi adevăratul și puternicul Mijlocitor dintre Dumnezeu și oameni.

Să urmărim acest gând în Biblie și să ne adâncim în străvechile timpuri ale istoriei.

Prima făgăduință despre Mesia

Pământul, cu tot ce este pe el, e de-acum gata, și omul, cununa creațiunii, este întocmit. Cu voința lui liberă – dar de la Dumnezeu – este omul stăpânul tuturor celor care-l înconjoară. Dar tocmai această liberă voință a lui îl aduce într-o mare nenorocire.

Ce s-a întâmplat nu se poate lămuri pe scurt. Un lucru este însă stabilit: s-a întâmplat o catastrofă groaznică și prin ea omul și-a pierdut nevinovăția. Legătura lui cu Dumnezeu capătă un caracter de teamă. El nu mai poate să stea în fața lui Dumnezeu, pentru că nu mai socotește cuvântul Lui vrednic de crezare. Păcatul a pătruns în inima omului.

Capitolul al treilea din prima cartea Bibliei – Geneza – ne descrie, într-un chip foarte dramatic și simbolic, această catastrofă. Dar în același capitol (versetul 15) găsim o minunată făgăduință: „*Vrăjmășie voi pune între tine (șarpe N. A.) și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul și tu îi vei zdrobi călcâiul*”.

Deci, păcatul nu va birui fără împotrivire. Nu! Între sămânța femeii și între păcat va fi întotdeauna vrăjmășie. Dar nu numai atât. Acest text ne făgăduiește biruința omului, a sămânții din femeie. Această nădejde, pe care o găsim aici, constituie biruința noastră asupra lumii păcatului. De-acum încolo va fi o luptă grea și aprigă, care se va termina cu biruința sămânții din femeie și cu distrugerea puterii păcatului.

Dar această făgăduință, cu toată claritatea ei, nu este însă precisă.. Acum se naște întrebarea:

De unde trebuie să așteptăm venirea Mesiei?

Ce trebuie să înțelegem sub această sămânță? Un popor, o familie sau o singură persoană? Dumnezeu ne lămurește și acest lucru. Dacă urmărim făgăduințele lui Dumnezeu, căpătăm un răspuns la întrebarea noastră.

Chemarea pe care a făcut-o Dumnezeu lui Avraam (Geneza, cap. 12) este însoțită de o binecuvântare: „*În tine vor fi binecuvântate toate familiile pământului.*” (Geneza, 12,3) Prin această binecuvântare capătă făgăduința dată primei perechi de oameni o formă precisă. Dumnezeu făgăduiește că va trimite binecuvântare pentru toate familiile pământului prin Avraam. De acum încolo trebuie să urmărim pe Avraam și sămânța lui, pentru a găsi pe „Acela” care va fi purtătorul binecuvântărilor lui Dumnezeu pentru toată lumea.

Această binecuvântare, dăruită de Dumnezeu lui Avraam într-un moment serios și solemn al vieții lui – atunci când rupe orice legături cu familia lui închinătoare la idoli – este repetată de Dumnezeu atunci când Avraam dă dovada unei încrederi neclintite în porunca lui Dumnezeu, fiind gata să aducă pe singurul Lui fiu jertfă. (Geneza, 22,16). Aceași făgăduință este repetată și urmașilor lui Avraam, fiului său Isaac (Geneza 26,24) și nepotului său Iacov (Geneza, 28,4), în vremuri grele pentru acești doi oameni. Dar ei primesc făgăduința binecuvântării cu multă credință și ea constituie pentru ei o mare mângâiere.

Cercul oamenilor din care Dumnezeu va trimite izbăvirea se micșorează. Profetia capătă, în progresul ei, precizie. După ce Iacov, fiul lui Isaac și nepotul lui Avraam, a ajuns la adânci bătrâneți, vestește, pe patul de moarte, înconjurat de toți fiii lui, ce se va întâmpla cu fiecare dintre ei (Geneza, 49). Într-o formă poetică minunată și întrebuițând un limbaj plin de imagini, vestește bătrânul Iacov ce se va întâmpla la „sfârșitul zilelor” celor doisprezece fii ai lui. Când ajunge la Iuda (Geneza, 49, 8-10), ne găsim în fața unei proorociri lămurită și sigură: „*Nu se va depărta sceptrul din Iuda, nici toiagul de cârmuire dintre piciaorele lui, până va veni Șilo (adică Împăciuitorul, Aducătorul de odihnă, N.A.) căruia popoarele vor da ascultare.*” (Geneza 49,10)

Iacov spune despre Iuda că el va juca un rol preponderent între frații lui. Dar nu numai atât, ci că din seminția lui va ieși o persoană de mare însemnătate, căruia se vor supune nu numai frații lui și urmașii lor, ci și popoarele, care vor vedea în el pe „Acela” de care trebuie să asculte. Neamurile vor găsi în el pe „Acela” care are puterea să-i conducă. Fără îndoială că o astfel de personalitate, o personalitate universală, care provine din tribul lui Iuda, nu poate fi altcineva decât Mesia. Învățații noștri rabini sunt cu toții de acord în privința acesta. Traducerile și interpretările cele mai vechi ale textului nostru spun că aici este vorba de Mesia.

Această proorocie, care micșorează cercul proorocirilor anterioare – pentru că precizează că Mesia trebuie să vină din tribul lui Iuda – se apropie, în măreția și limpezimea ei, de o altă proorocie, pe care o găsim în Numeri 24, 15-19.

Un păgân, cu numele Bileam(Valaam), vine cu gândul să blesteme pe Israeliți, care se pregăteau să lupte împotriva Moabiților. Dar la vederea corturilor lui Israel, vine Duhul lui Dumnezeu peste el și în loc să-i blesteme, vestește o binecuvântare pentru poporul Israel, pentru că Dumnezeu i-a descoperit, într-o viziune, măreția și slava acestui popor. Dar din această măreție și slavă vede ridicându-se, cu putere, o singură slavă, slava unei stele din Iacov; o singură măreție, măreția unui sceptru din Israel.

„Îl văd, dar nu acum; Îl privesc, dar nu aproape. O stea răsare din Iacov și un sceptru se ridică din Israel” (Numeri, 24,17). Fără îndoială că Bileam a avut în fața ochilor lui pe *„Acela căruia popoarele îi vor da ascultare”*, pe Mesia.

Mesia trebuie să vină din casa lui David

În cele precedente am vazut și am stabilit că Mesia, făgăduit omenirii încă de la căderea în păcat, trebuia să fie sămânța lui Avraam și să vină din tribul lui Iuda. În cele ce urmează vrem să urmărim un gând care va preciza mai bine personalitatea Mesiei.

Chivotul legământului, simbolul prezenței lui Dumnezeu în mijlocul poporului Său, este dus la Ierusalim. David, regele cel puternic, viteaz și înțelept, dorește să clădească Dumnezeului său un templu și o locuință chivotului legământului. Profetul Natan însă primește o lămurire din partea lui Dumnezeu, că nu David Îi va zidi o casă, ci că El – Domnul – va zidi lui David o casă, o domnie, o dinastie, care va dăinui pe VECEIE. *„Domnul îți vestește că Domnul îți va ridica o*

casă. Când ți se vor împlini zilele și tu vei fi culcat la părinții tăi, Eu îți voi ridica sămânța după tine, care va ieși din trupul tău. Și-i voi întări împărăția. Acesta va zidi numelui Meu o casă și voi întări tronul împărăției lui pe vecie. Eu îi voi fi Tată și el Îmi va fi fiu..”.(2, Samuel(Regi), 7, 11-14)

Până acum nădejdea mesianică a fost legată de tribul lui Iuda. De acum încolo ea este legată în legătură cu O FAMILIE din acest trib. Această familie capătă făgăduința unei domnii veșnice. Tronul lui David va fi un tron veșnic și legăturile dintre Dumnezeu și regii acestei dinastii vor fi legături deosebite: ca între tată și fiu. Dumnezeu le va fi Tată: o deosebită atitudine; regii vor fi fii: o situație deosebită.

Fără îndoială că Solomon a fost primul rege care a împlinit, într-o măsură oarecare, această profeție. Dar Solomon n-a fost decât un inel din lanțul care nu se va rupe, până când va veni „Acela” care este sfârșitul și împlinitorul acestei profeții.

De altfel ș profetul Mica povestește același gând, în capitolul 5 din cartea lui: „*Și tu Betleeme, Efrata, prea mică pentru a fi printre miile (cetățile cu mii de locuitori N.A.) ale lui Iuda, totuși din tine Imi va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel. Obârșiile lui sunt din vremuri străvechi, din zilele veșniciei*” (Mica, 5,2).

Orașului Betleem, de unde își are originea casa lui David, acestui oraș mic și neînsemnat, i se prevestește un lucru mare: că din el – și asta înseamnă din casa lui David – va veni Stăpânitorul, „*ale căruia obârșii sunt din vremuri străvechi, din zilele veșniciei.*”

Mesia Rege

Iată un alt gând care stă în strânsă legătură cu Mesia. În Psalmul doi este vorba de un rege mare și puternic și despre puterea cu care Dumnezeu l-a uns. Acest rege este numit aici Fiul lui Dumnezeu, căruia Domnul I-a predat toată puterea pe pământ. „*Eu am uns pe regele Meu pe Sion, muntele Meu cel sfânt*” (zice Domnul). „*Vreau să vestesc hotărârea*” (spune Unsul): Domnul Mi-a vorbit: „*tu ești Fiul Meu, astăzi Te-am născut. Cere-Mi și-Ți voi da neamurile de moștenire, și marginile pământului în stăpânire*”. (Psalmul 2, 6-8). În Psalmul 110(109) este vorba de același Mesia, căruia David, cântărețul –rege, îi dă numele: „*Domnul meu*”.

„*Domnul a zis Domnului meu: Șezi la dreapta Mea (adică în cer N.A.) până voi pune pe vrăjmașii Tăi scăunel sub picioarele Tale*” (Psalmul 110(109), 1). Puterea care se dă regelui Mesia devine din ce în ce mai mare și acum stăm în fața unui progres. Dumnezeu descoperă regelui David că urmașul lui va fi adevăratul Uns-Mesia, care va avea putere nu numai pe pământ (cum citim în Psalmul 2), ci și în cer, după cum citim în Psalmul 110. Legătura dintre Dumnezeu și urmașul lui David, așa cum am găsit-o în 2 Samuel, cap. 7, capătă aici formă hotărâtoare. Unsul nu va fi puternic numai pe pământ, ci va fi co-regentul lui Dumnezeu în cer.

Mesia Profet

Alt gând, în strânsă legătură cu Mesia, este acela de profet. Cel mai mare profet al Israelului a fost Moise. Nici un profet n-a ajuns la o astfel de situație în poporul evreu. Moise a fost în același timp eliberatorul,

legiuitorul și conducătorul poporului. În cartea cinci a lui Moise, unde găsim cele mai multe cuvântări personale ale lui, ne spune Moise despre un profet, care este tipul ideal al profetului.

„Domnul, Dumnezeuul tău, îți va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi, un prooroc ca mine. De el să ascultați!... Voi pune cuvintele Mele în gura Lui și el le va spune tot ce-i voi porunci.” (Deut.18,18).

Descrierea profetului ideal conține și o făgăduință. Moise spune că Dumnezeu ne va trimite un profet, care va trebui să fie ascultat de lume. El va fi profetul care, ca și Moise, trebuia să îndeplinească slujba unui izbăvitor, legiuitor și conducător. Nici unul dintre profeții cunoscuți n-a ajuns la înălțimea acestei slujbe. Și pentru că avem această făgăduință atât de precisă, trebuie să ajungem la concluzia că Mesia trebuie să îndeplinească această slujbă de profet.

Mesia Preot

Gândul despre slujba de preot a Mesiei se găsește limpede exprimat în psalmul mesianic 110(109): *„Domnul a jurat și nu-I va părea rău: „Tu ești preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec!”* (Ps 110(109), 4). Această exclamație privește pe regele veșnic, co-regentul lui Dumnezeu, care, ca și Melchisedec, va fi rege și preot, dar cu deosebirea că El – Mesia – va fi în și pentru veșniciei.

Același gând - al contopirii celor două slujbe de preot și rege în persoana Mesiei – îl găsim în profetul Zaharia, capitolul 6, 12-13: *„Așa vorbește Domnul oștirilor: „Iată un om, numele lui este odrăslă, va odrăsli*

din locul lui și va zidi Templul Celui Veșnic. Da, va zidi Templul Celui Veșnic și va purta slavă. (El) va ședea pe tronul lui și va domni, și va fi preot pe tronul lui și sfatul păcii va fi între amândoi.”

Deci, Temach-Odrasla, va domni pe tronul său și va fi în același timp preot. Nu este însă nici o îndoială că prin cuvântul Odraslă se înțelege pe Mesia, pentru că Ieremia și Isaia, profeții dinaintea lui Zaharia, au întrebuințat acest cuvânt în înțelesul de Mesia. Profetul Zaharia întrebuințează aici un cuvânt al cărui înțeles era cunoscut pe vremea lui.

* *

*

În cele precedente am văzut că:

- 1) Făgăduința unui Mesia se urcă până în vremurile străvechi ale omenirii.
- 2) După trup, Mesia va veni din urmașii lui Avraam, din seminția lui Iuda, din casa lui David.
- 3) Mesia va fi un rege veșnic, care va avea puteri nu numai pe pământ, ci va domni în cer, fiind co-regent al lui Dumnezeu.
- 4) Mesia va fi, în același timp, preot veșnic și rege.
- 5 Mesia va întruchipa pe profetul cel adevărat și desăvârșit.

Personalitatea care va îndeplini aceste slujbe trebuie să capete, pe bună dreptate, numele de MESIA și nu acela de un Mesia.

Dar Biblia mai pune și alte condițiuni Mesiei. Profeții, călăuziți de Duhul lui Dumnezeu, au arătat pe Mesia nu numai ca purtător de slujbe care pot fi împlinite

de oameni, ci Mesia are în El și ceva supraomenesc. De aceea vom vedea acum

În ce constă supraomenescul în Mesia?

Mesia ne va îndritui, prin persoana **lui**, să spunem: „*Dumnezeu cu noi*”. Prezența lui în poporul lui Israel va fi: „*Dumnezeu cu noi*”. El va întruchipa virtuțile lui Dumnezeu.

Aceste gânduri se găsesc exprimate în cartea Profetului Isaia, în capitolele 7-12. Partea aceasta poate poarte numele de: Cartea lui Imanuel=Dumnezeu cu noi. Capitolul 7, versetul 14, ne spune despre nașterea lui: „*Domnul însuși vă va da un semn: Iată, fecioara va rămânea însărcinată, va naște un fiu, și-l va numi Imanuel=Dumnezeu este cu noi*”.

Legătura acestui text profetic cu textul anterior este următoarea: Ahaz, regele Iudeei, este provocat la luptă de către Rețin, regele Siriei și de către Pecah, regele Israelului. Regele Ahaz începe să întărească Ierusalimul. Profetul Isaia se duce, urmând porunca lui Dumnezeu, să întărească și să mângâie pe regele Ahaz. El este însoțit de fiul său, care poartă numele simbolic de: Șear Iașub, care înseamnă: rămășița se va pocăi. Profetul aduce cu sine porunca lui Dumnezeu către Ahaz, ca să nu se teamă, să rămână liniștit și să creadă în ajutorul lui Dumnezeu, căci, spune el, „*dacă nu credeți, nu veți sta în „picioare*” (Versetul 9).

Dar mai mult încă. Dumnezeu vrea să dea regelui Ahaz un semn, pentru a-l întări în credință. Însă Ahaz, care avea de gând să cheme în ajutor armată străină, refuză primirea unui semn din partea lui Dumnezeu. Cu toate acestea, profetul făgăduiește un semn, dar nu casei

lui Ahaz, care l-a respins, ci casei lui David. Semnul constă în faptul că o fecioară va naște un fiu, al cărui nume va fi Imanuel=Dumnezeu cu noi. Prin nașterea acestui copil se va realiza prezența lui Dumnezeu în mijlocul poporului Israel și El ne va îndritui să spunem că Dumnezeu este cu noi.

Capitolul 9 din același profet, versetele 1-5, ne arată că acest copil va fi aducătorul luminii, bucuriei și păcii. Numele cu care acest copil va fi numit ne dovedește că stăm în fața unui copil care are attribute dumnezeiești și care este îmbrăcat cu puterea Lui. *„Căci un copil ni s-a născut și domnia se odihnește pe umerii lui. Numele lui este : Minunat Sfătuitor, Dumnezeu Tare, Părintele veșniciei, Prințul păcii.”* (Isaia, 9,6)

Același lucru vrea să ne spună și capitolul 11 din Profetul Isaia. Din familia lui Isai(Iesei), din casa lui David, din care au rămas numai câteva rădăcini, va ieși o Odraslă, un Vlăstar. Nu va fi însă un rege obișnuit, ci *„Duhul Domnului se va odihni peste El, duh de înțelepciune și de pricepere, duh de sfat și de tărie, duh de cunoștință și de frică de Domnul”*. (Versetul 2). Îmbrăcămintea Lui va fi neprihănirea și credincioșia (Versetul 5); iar știința lui nu va depinde de ochi sau auz, căci *„nu va judeca după cele văzute de ochii Lui și nu va hotărî după cele auzite de urechile Lui, ci va judeca pe cei neînsemnați după dreptul și va hotărî cu nepărtinire asupra umililor țării.”* (Versetul 3 și 4)

Versetul 10 al acestui capitol este culmea profeției. *„Vlăstarul lui Isai va fi un steag pentru popoare; neamurile vor întreba de El și locuința lui va fi slavă.”* Același gând pe care l-am găsit în binecuvântarea pe care Dumnezeu a dat-o lui Avraam și în proorocia lui Iacov

(Geneza, 49,10), îl găsim împlinit în urmașul și vlăstarul lui Isai. Și atunci, când se vor întâmpla aceste lucruri, „*pământul va fi plin de cunoștința Domnului, ca fundul mării de apele care-l acopăr*”. (Versetul 9)

Proorociile din capitolele 7, 9 și 11 vorbesc despre același copil și despre același vlăstar. Dacă împreună aceste făgăduințe, atunci căpătăm un tablou lămurit despre Acela care va veni în lume pentru a aduce lumina.

Caracterul și ființa Mesiei, așa cum le-am văzut până acum, ne dau un tablou care se potrivește, poate, cu închipuirea pe care o avem noi despre un Mesia. Fără îndoială că un Mesia care este rege, preot și profet, care este înzestrat cu puteri supranaturale, ar fi un Mesia a cărui venire s-o dorim și s-o așteptăm. Doresc, totuși, pentru a întregi chipul Mesiei așa cum a fost arătat până aici, să mai adaug o trăsătură deosebită, care ne va arăta pe

Mesia Robul Domnului

Expresia „*robul Domnului*” nu vrea să ne spună că Dumnezeu, Creatorul și Atotputernicul, este stăpânul acelui om, ci că Dumnezeu L-a onorat cu o deosebită încredere, I-a dat o deosebită însărcinare sau L-a ales pentru a fi vestitorul descoperirii Lui. Aceia cu care Dumnezeu a făcut legământ, pe care i-a făcut, prin harul Său, să fie ai Lui, și de la care, de aceea, așteaptă ascultare și credincioșie, toți aceștia sunt numiți: robi ai Domnului.

În partea a doua a cărții profetului Isaia, de la capitolul 40 începând, găsim diferite gânduri despre „*robul Domnului*”. Profetul întrebuințează expresia

aceasta pentru două persoane diferite. O persoană este poporul Israel. Cealaltă persoană este o ființă pe care profetul o descrie în patru tablouri.

Poporul Israel ca rob al Domnului

ne este arătat, pe de o parte, cum ar trebui să fie – Israelul ideal – așa cum ar dori Dumnezeu ca să fie, și, pe de altă parte, așa cum este: puțin credincios sau fără credință (40,27; 49,14); orb și surd (42,18,20,23,25; 48,8); împietrit (46,12; 48,4); cu păcate (42,24; 43,2-3; 44,22; 48,1; 45,9-10).

Mesia Robul Domnului

Este descris în patru tablouri. Din descrierea făcută se vede lămurit că această persoană trebuie să fie Mesia. De altfel traducerea celor mai vechi – Targumim – ale acestor texte, adaugă că în ele este vorba de Mesia. Aceste patru tablouri, pe care le găsim în această parte a profetului Isaia, conțin toate profețiile pe care le-am amintit până acum.

Primul tablou îl găsim în capitolul 42. Dumnezeu vorbește despre „*Robul Meu, pe care-L sprijinesc, alesul Meu, în care Își găsește plăcere sufletul Meu*” (Versetul 1). El este plin de Duhul lui Dumnezeu, același Duh care am văzut că se odihnește pe vlăstarul lui Isai. Caracterul lui este descris arătându-ni-se ce va face și ce nu va face. „*El nu va striga, nu va chema și nu va face să i se audă glasul pe ulițe. Trestia frântă n-o va zdrobi și mucul care arde nu se va stinge. Va vesti judecata după adevăr.*” (Versetele 2 și 3). El are însărcinarea să vestească neamurilor dreptatea, adică tot adevărul dumnezeiesc.

Aceasta este o sarcină grea, dar „*El nu va slăbi, nici nu se va lăsa.*” (Versetul 4). Menirea lui va fi înțeleasă și primită cu bucurie de neamuri, „*căci ostroavele vor nădăjdui în învățătura Lui.*” Începând cu versetul 5, Dumnezeu însuși vorbește. „*Eu, Domnul, Eu te-am chemat în dreptate, și te-am apucat de mână; te voi păzi și te voi face legământ al poporului (adică al Israelului N.A.), lumina neamurilor, ca să deschizi ochii celor orbi, ca să scoți din temniță pe cei prinși și din închisoare pe cei ce stau în întuneric.*” (Versetele 6 și 7).

Capitolul 49 ne dă al doilea tablou. Robul Domnului vorbește el însuși către popoare. El atrage atenția neamurilor asupra lui și asupra chemării sale. (Versetele 1 și 2). El a încercat să aducă la îndeplinire, în Israel, însărcinarea dată de Dumnezeu, în capitolul 42 (să fie legământ al poporului). Israel însă nu l-a primit. De aceea se jeluiește, spunând: „*În zadar m-am ostenit, mi-am cheltuit puterea pentru nimic și fără folos.*” (Versetul 4). Dumnezeu însă răspunde la plângerea lui, întărindu-l și reînnoindu-i însărcinarea de a fi „*lumina neamurilor*”. „*Da, El zice: Este prea puțin să fii robul meu, ca să ridici semințiile lui Iacov și să aduci înapoi pe cei păstrați ai lui Israel; Te voi da și ca lumină neamurilor, ca să fii mântuirea Mea până la marginea pământului*” (Versetul 6)

Suferințele Robului Domnului

Tabloul al treilea aduce o trăsătură deosebită în înfățișarea Robului Domnului.

Robul Domnului, Mesia, regele, preotul și profetul, cel care este umplut cu Duhul lui Dumnezeu, lumina neamurilor și noul legământ al poporului Israel, trebuie

să sufere din pricina poporului său. Suferințele și asupririle pe care trebuie să le îndure sunt descrise în capitolul 50 și ating culmea în cel de-al patrulea tablou.

Al treilea tablou începe cu descrierea relațiilor dintre Robul Domnului și Dumnezeu. Într-o necurmată legătură cu Dumnezeu, a învățat în școala Lui cum să vorbească, să mângâie și să întărească pe cei trudiți și împovărați (Versetul 4). El aude cum Dumnezeu îi vorbește și-l introduce în planul său de mântuire, în care suferințele Robului Domnului joacă un rol atât de însemnat. Cu toate acestea „*n-am fost răzvrătitor și nu m-am dat înapoi*” (Versetul 5), spune el.

Versetul următor conține un tablou grafic al batjocurilor pe care trebuie să le îndure. „*Mi-am dat spatele celor ce mă băteau și fălcile celor ce smulgeau părul. Nu mi-am ascuns fața de batjocură și scuipat.*” Slujba lui trebuie să o îndeplinească în împrejurări grele. Cu toate acestea, nu poate nimeni să-i răpească adâncă încredințare că lucrul lui este lucrul lui Dumnezeu și că El îl va îndreptăți. Acest tablou stă în strânsă legătură cu ultimul tablou, pe care-l găsim la Isaia 52,13 – 53,12.

Pentru a putea înțelege mai bine acest tablou, redăm în întregime textul lui Isaia 52,13 – 53,12. 52,13 – *Iată, robul meu va lucra cu înțelepciune; se va ridica, se va înălța și va fi foarte înalt! 14. Precum mulți erau uimiți de tine, (fața lui era așa de schimonosită, mai mult decât orice om și chipul lui mai mult decât fiii oamenilor) 15. așa va uimi multe neamuri; împărații își vor astupa gurile la el; căci vor vedea ceea ce li se spusese și vor înțelege ceea ce încă nu auziseră.*

53-1 *Cine a crezut vestirea noastră? Și cui s-a descoperit brațul Domnului? 2. Căci el a crescut înaintea lui ca o*

odraslă fragedă și ca o rădăcină dintr-un pământ uscat. N-are nici chip, nici frumusețe, și când îl vedem nu este nici o frumusețe ca să-l dorim. 3. El a fost disprețuit și lepădat de oameni. Omul durerilor și cunoscut cu suferința și ca unul de care își ascund oamenii fețele, a fost disprețuit și nu l-am prețuit.

4. Negreșit, el a purtat suferințele noastre și s-a împovărat cu durerile noastre; totuși noi l-am socotit lovit, bătut de Dumnezeu și chinuit. 5. Dar el a fost rănit pentru fărădelegile noastre. Pedepsa păcii noastre era asupra lui și prin rănilor lui suntem vindecați.

6. Noi toți ne-am rătăcit ca oile, ne-am întors fiecare la calea sa și Domnul a descărcat asupra lui nelegiuirea noastră, tuturor...el a fost apăsător și chinuit, dar nu și-a deschis gura. Ca un miel dus la junghiere și ca o oaie care este mută înaintea celor ce o tund, așa nu și-a deschis gura. 8. El a fost răpit de la apăsare și de la judecată, și neamul lui, cine dintre ei s-a gândit că a fost stârpit din pământul celor vii pentru fărădelegea poporului meu căruia i se datora lovitură? 9. Și i-au pus mormântul cu cei răi și a fost cu cel bogat în moartea lui. Măcar că nu făcuse nici o asuprire și nu era nici un vicleșug în gura lui, 10. Totuși a plăcut Domnului să-l lovească; l-a pus în suferință. După ce va duce sufletul său jertfă pentru vină, el va vedea o sămânță, își va lungi zilele și plăcerea Domnului va propăși în mâna lui. 11. Va vedea din chinul sufletului Său și se va sătura.

Prin cunoștința lui robul meu cel drept va învăța pe mulți în dreptate și va purta nelegiuirile lor. 12. De aceea îi voi da deoparte cu cei mari și va împărți prada cu cei puternici, pentru că și-a dat sufletul la moarte și a fost

numărat cu cei fără de lege și a purtat păcatele multora și a mijlocit pentru cei fără de lege.

La început anunță Dumnezeu (52, 13-15) că ceea ce a gândit Robul în asuprirea lui – că Domnul îl va îndreptăți – se va împlini întocmai.

De la capitolul 53 vorbește profetul. El descrie cum poporul nu va primi un astfel de Mesia, un astfel de Rob al Domnului. Înfațișarea, ca și vestirea lui, îndepărtează poporul de la El. Profetul, identificându-se cu poporul, vede ziua minunată când tot Israelul va regreta păcatul făcut, ziua în care Israelul se va întoarce la Mesia, Robul Domnului, care „era fără chip și frumusețe, și nedorit.” Versetele următoare (4-9) conțin o zguduitoare mărturie a păcatelor întregului popor Israel, mărturisire pe care o vor face când se vor întoarce la Mesia al lor.

Când vor fi întorși la el, atunci vor înțelege și simți ce spune versetul 11: *„Prin cunoștința lui, robul meu cel drept va învăța pe mulți în dreptate.”* Pentru a aduce poporului pacea, a luat asupra lui nelegiuirile lor. De aceea a suferit moartea. Dar Dumnezeu îl va învia din morți și îi va îngădui să vadă sămânță de urmași.

Profesorul Dr. Hermann Schultz spune următoarele despre acest capitol.

„Robul Domnului suferă pe nedrept. N-a suprit pe nimeni și-n gura lui nu s-a găsit vreo minciună (Versetul 9) El și-a dat viața ca jertfă pentru păcat (Versetul 10) și astfel a suferit de bunăvoie ceea ce animalele de jertfă suferă împotriva voii lor. Pedepsa care se cuvenea Israelului a venit peste el (Versetul 5) și prin rănilor lui a căpătat poporul vindecare (Versetul 5). Vina tuturor celor pierduți în greșeli a pus-o Dumnezeu peste el (Versetul 6) Lovitura care se cuvenea poporului, din pricina păcatelor

făptuite, a căzut asupra lui (Versetul 8). El a purtat suferința și rana Israelului.

Deci, suferințele lui n-au fost un semn al mâniei lui Dumnezeu împotriva lui, ci pentru ca Israel să fie mântuit și primit de Dumnezeu în dragoste, de aceea a luat Robul Domnului asupra lui toate păcatele lor. Suferințele lui au fost dispreț și moarte rușinoasă. Ca o odraslă slabă și fără frumusețe (Versetul 2), cu o înfățișare schimonosită (52,14), disprețuit de oameni, care au văzut în el pe un păcătos lovit de Dumnezeu, iată soarta lui în viață. Iar moartea a fost ca a unui miel pe care-l duci la tăiere (Versetul 7). De la închisoare și judecată a fost dus la moarte chinuitoare și nimeni dintre cei de pe vremea lui n-a crezut că purta păcatele poporului (Versetul 9). Dar cât de minunat este rezultatul acestei suferințe pentru cel care le-a suferit, cât și pentru popor. Cel care a suferit și era mort învie, în chip minunat, trăiește vreme îndelungată și vede o sămânță de urmași (Versetele 10,11). Este înălțat foarte sus, iar regii și domnitorii pământului se ridică în fața lui într-o tăcere respectuoasă (52,15). Împarte prada cu cei bogați, este deci la același rang cu cei puternici și cu mai marii pământului (Versetul 12). Iar pentru lume devine unealta lui Dumnezeu, prin care lucrul Domnului propășește (Versetul 12). Prin cunoștința lui va îndreptați mulți (Versetul 11). Astfel că după ce a murit pentru păcate și și-a dat viața ca jertfă de ispășire pentru păcat (Versetele 10.12) trăiește pentru îndreptățirea poporului.

În felul acesta contopește Robul domnului CHIPUL PREOTULUI, care se dă el însuși ca jertfă pentru păcat, cu CHIPUL PROFETULUI, care aduce, prin cunoștința

lui, dreptatea dumnezeiască, și cu CHIPUL REGELUI, care se bucură de rodul suferințelor lui.

În rezumat:

I. Scopul venirii pe pământ a Mesiei a fost să aducă lumii binecuvântarea lui Dumnezeu.

II. Scopul venirii pe pământ a Mesiei a fost ca prin suferințele sale să aducă lumii mântuirea lui Dumnezeu.

III. Scopul venirii pe pământ a Mesiei a fost ca prezența lui în mijlocul nostru să ne îndrituiască să spunem: Imanuel=Dumnezeu cu noi.

IV. Firea, caracterul și activitatea Mesiei trebuie să oglindească firea, caracterul și însușirile lui Dumnezeu.

Concluzie

„Nu trebuia să sufere Mesia aceste lucruri și să intre în slava Sa? Și a început de la Moise și de la toți proorocii și le-a tâlcuit în toate Scripturile, ce era cu privire la El.” (Luca, 24, 26-27)

Cititorul care și-a dat osteneala să citească aceste câteva pagini, ar dori poate să știe dacă aceste profeții s-au împlinit. La asta doresc să le răspund cu o întâmplare pe care o găsim în Biblie. În timpul lui Isus din Nazaret exista o grupare religioasă a lui Ioan, care era în așteptarea venirii Mesiei. Ioan, auzind despre Isus și activitatea lui, trimite la el câțiva ucenici de-ai lui, pentru ca să-l întrebe: „Tu ești Acela care are să vină, sau să așteptăm pe altul?” Drept răspuns, Isus le-a zis: „Duceți-vă de spuneți lui Ioan ce auziți și ce vedeți: Orbii își capătă vederea, schiopii umblă, leproșii sunt curățiți, surzii aud, morții înviază și săracilor li se propovăduiește Vestea cea bună. Ferice de acela pentru care Eu nu voi fi prilej de poticnire.”

„*Vino și vezi*”, a fost răspunsul pe care un Evreu credincios în Isus l-a dat unui prieten al lui, care se îndoia de mesianitatea lui Isus, și care găsea, în originea lui umilă, prilej de poticnire.

Iată, acesta este și răspunsul nostru. O cercetare cât de superficială a biografiei lui Isus, așa cum se găsește ea păstrată în Noul Testament, va încredința pe oricine că toate profețiile din Vechiul Testament, cu privire la Mesia, s-au împlinit în El. Nașterea, viața și moartea Lui sunt împlinirea, ad litteram, a celor văzute de profeți cu sute de ani mai înainte. Învățătura, activitatea și faptele Lui ne dau tot temeiul să spunem că El este Mesia, Imanuel=Dumnezeu cu noi.

Dar trăim în timpuri când cuvântul lui Dumnezeu nu este luat în seamă și nu este crezut. Iar noi nu putem să credem că Isus este Mesia, pentru că nu credem în Moise și profeți. Acest lucru este afirmat de Isus însuși, când spune: „*Dacă ați crede pe Moise, M-ați crede și pe Mine, PENTRU CĂ EL A SCRIS DESPRE MINE*” (Ioan, 5,44). De aceea, cercetați Scripturile și veți vedea profețiile și împlinirea lor, în persoana lui Isus din Nazaret.

„Dar lucrurile acestea au fost scrise pentru ca voi să credeți că Isus este Mesia, Fiul lui Dumnezeu și crezând să aveți viață în Numele Lui” (Ioan, 20,31)

STATISTICI⁶⁰

-Cioc! Cioc!

-Intră!

-Bună ziua!

-Bună ziua!

-Te-am auzit ieri vorbind. Mi-a plăcut tare mult cum vorbești...

-Mulțumesc de compliment!

-...dar nu-mi place că nu dați cuvântul în replică. De ce să nu spunem și noi ce gândim?

-Chiar așa zic și eu! De ce să nu spuneți ce gândiți? Luați o sală, chemați ascultători și spuneți-le ce gândiți. La mine acasă cred că pot să aranjez lucrurile cum mi se pare mie mai bine.

-Hm! În sfârșit! Nu asta vroiam să-ți spun, ci vroiam să discut cu D-ta despre...

-Poftim, ia loc.

-Iată despre ce este vorba. D-ta te frământă, scoți reviste și broșuri, ții adunări, dar mie mi se pare că totul este zadarnic. Câți oameni ai reușit D-ta să convingi până acum?

-Eu? Nici unul!

-Ei vezi, am avut dreptate!

-Desigur că ai avut dreptate. În lucruri de felul acesta nici un om nu este în stare să convingă pe altul. Lucrarea aceasta nu ne aparține nouă, ci Duhului lui Dumnezeu, despre care spune Isus Mesia că *„El va dovedi lumea vinovată în ce privește păcatul, neprihănirea și judecata.*

⁶⁰ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. IX, nr. 85, Sep. 1938 pp. 6-7

În ce privește păcatul: fiindcă oamenii nu cred în Mine; în ce privește neprihănirea: fiindcă Mă duc la Tatăl Meu și nu mă veți mai vedea; în ce privește judecata: fiindcă stăpânitorul lumii acesteia este judecată.” (Ioan, 16, 8-11) Vezi deci că Duhul Sfânt lucrează, prin Cuvânt, în sufletele ascultătorilor și cititorilor și îi convinge despre păcat, neprihănire și judecată.

-Ei, mie mi-e tot una: ori D-ta, ori Duhul Sfânt! Chestia este: ați convins pe cineva?

-Da! Lăudat să fie Dumnezeu! În toate timpurile, începând cu primii credincioși în Isus, care au fost Evrei, au fost mulți Evrei care au crezut în Isus. De pildă: în Faptele Apostolilor ni se spune despre trei mii de credincioși (2,41) și mai departe: (6,7) despre o mare mulțime și despre mulți cohanimi – preoți – care veneau la credință. Apoi mai avem Apos...

-Ehei! Tot ce îmi spui D-ta s-a petrecut cu 1900 ani în urmă. Cine poate ști, cine poate controla? Și apoi, ce contează câteva mii de oameni? Acum, astăzi pe cine aveți? Cine sunt? Câți la număr?

-Vreau să-ți răspund că situația de atunci nu s-a schimbat nici până în ziua de astăzi. Într-adevăr, ce contează câțiva zeci de mii de oameni față de 15 milioane? Care este forța unei grupe de 60-70.000 de oameni – și aceia neuniți în vreo asociație, ci risipiți în diferite grupe și țări – față de un popor – și el risipit, dar totuși puternic și cu atâtea valori?

Aceeași constatare o face și Apostolul Pavel – Saul din Tars – care scrie credincioșilor din orașul Corint (1 Cor. 1,26-29) *”Fraților, uitați-vă la voi, care ați fost chemați; printre voi nu sunt mulți înțelepți în felul lumii, nici mulți puternici, nici mulți de neam ales. Dar*

Dumnezeu a ales lucrurile nebune ale lumii, ca să facă de rușine pe cele înțelepte. Dumnezeu a ales lucrurile slabe ale lumii, ca să facă de rușine pe cele tari. Dumnezeu a ales lucrurile josnice ale lumii și lucrurile disprețuite, ba încă lucrurile care nu sunt, ca să nimicească pe cele ce sunt; pentru ca nimeni să nu se laude înaintea lui Dumnezeu.”

Oamenii se bizuie pe mulțime. Le plac statisticile. Se entuziasmează de ce este, la înfățișare, măreț. Gândim, deseori, că dreptatea este de partea celor mulți. În împărăția lui Dumnezeu regula este însă alta. Cu toate că ne-am putea lăuda și noi cu titluri academice și cu oameni de frunte, totuși, în fața atotputerniciei Lui suntem slabi.

Da, văd că te miri de ce îți spun eu acum. Suntem însă în tovărășie bună. Tocmai acum îmi aduc aminte de Ghideon, pornit la luptă împotriva Madianitilor cu 32.000 de oameni „*Poporul care este cu tine, este prea mult*” zice Domnul lui Ghideon. Și la primul îndemn de întoarcere acasă 22.000 de oameni părăsesc pe Ghideon, pentru ca la urmă să rămână numai cu 300 de oameni – mai puțin decât unu la sută – și cu acest număr mic să biruie pe vrăjmaș. Era poate o „nebunie” în fața oamenilor, ca Ghideon să înfrunte o oaste puternică cu o mână de oameni; dar nebunia lui Dumnezeu face de rușine înțelepciunea oamenilor.

Ultima statistică ne arată că avem în țară cam 750.000 de Evrei. Dacă ai face o raită prin sinagogi și temple, dacă ai vedea pietatea unora și altora, ai fi înclinat să crezi că sunt Israeliți, în adevăratul înțeles al cuvântului. Apropie-te însă de ei, de viața lor, de

gândurile și faptele lor și vei vedea că sunt evrei, da, dar numai pe hârtie.

Ascultă, dragul meu: „*Evreu nu este acela care se arată pe dinafară că este Evreu și tăiere împrejur nu este aceea care este pe dinafară, în carne, ci Evreu este acela care este Evreu înăuntru; și tăiere împrejur este aceea a inimii, în duh, nu în slovă; un astfel de Evreu își scoate lauda nu de la oameni, ci de la Dumnezeu*” (Romani, 2, 28-29). Dacă ai socoti pe Evrei după acest criteriu, câți Evrei ai mai avea? Și aceasta trebuie să-i fie norma, pentru că este cea impusă de Cuvântul lui Dumnezeu.

Vrei să fii adevărat Evreu? Crede în Isus Mesia, mort pentru păcatele și fărădelegile tale pe Golgota. Crede că El a suferit acolo o jertfă de ispășire – De Jom Kippur – pentru tine. Apropie-te de acest altar și vei căpăta acolo curăția dorită de sufletul și conștiința ta. Atunci vei deveni „*Evreu înăuntru, cu o tăiere împrejur a inimii, în duh și nu în slovă*”. Atunci îți vei scoate lauda de la Dumnezeu și nu de la oameni; te vei bizui pe puterea Lui și nu pe tăria statisticilor. Acesta este adevăratul Evreu, „*care nu se ia după mulțime*” (2, Moise, 23,2)

Iar atunci când vei fi înclinat să te uiți cu jind la cei mulți, să știi că „*largă este poarta, lată este calea care duce la pierzare și mulți sunt cei ce intră și umblă pe ea. Dar strâmtă este poarta, îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt cei ce o află.*” (Matei, 7, 13-14)

Iar atunci când furtuna dezlănțuită de vrăjmaș vrea să te doboare și să te nimicească, adu-ți aminte că El – Isus Mesia – a spus:

„*Iată că Eu sunt cu voi în toate zilele , până la sfârșitul veacului.*” (Matei, 28, 20)

Toți câți ne bizuim pe această făgăduință, care s-a
împlinit și se împlinește, putem spune plini de încredere:
„Mai mulți sunt cei cu noi decât cei cu ei!” (2, Imp.
6,16)

CE A FĂCUT ISUS DE LA 13-30 ANI? A FOST ÎN INDIA?⁶¹

Îți stă câteodată mintea în loc auzind păreri și argumente. De rândul acesta martori n-au mai fost cei patru pereți ai odăii mele de lucru, ci frumoasa natură.

Și așa, mergeam cu tânărul meu prieten pe o potecă ce șerpuia de-a lungul unui pârau. Era tare frumos. Păsărelele ciripeau, pâraul curgea molcom, vântul tremura frunzele, iarba și lanurile unduiau și noi vorbeam despre minunăția lucrurilor create de El și despre adâncă stricăciune a oamenilor.

-Ce bine că Dumnezeu ne-a dat un Mântuitor!

-Știu eu? Îmi place tare mult cu dvstră împreună, dar nu înțeleg ce-i dați zor cu Isus. Nimeni nu contestă că a fost un om bun, drept, cinstit, iubitor de oameni și câte ai mai vrea Dta să spui. Dar lasă-mă să-ți spun: chestia cu minunile stă altfel de cum vă place să spuneți că este scris în Evanghelie. Vrei să știi cum stau lucrurile?

-Fără îndoială că aș dori să știu!

-Ei bine, să știi că Isus a studiat fachirismul și magia în India!

-Ce? Cum?

-Ce auzi! Isus a învățat fachirismul și magia în India. Grație acestor cunoștințe vaste ale lui, a fost în stare să prostească oamenii înapoiți de pe vremea lui.

Mă uit mirat la prietenul meu. Este tânăr și, ca toți de seama lui, aproape convins că el a descoperit America. E harnic și se pregătește cu mare râvnă pentru a alina

⁶¹ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. IX, nr. 89, Ian 1939 pp. 11-12

durerile de măsele ale oamenilor. Știu și cât a învățat și cam cât a citit. Surprins de privirea mea, îmi răspunde prompt.

-Am discutat chestiunea acesta de multe ori cu șeful meu și el mi-a spus asta în mod precis.

Mă uit și mai mirat la el. De șeful său am auzit; mare meșter în scoaterea și punerea dinților. Om învățat, cu studii academice, umblat în lume, citit. Știu deosebita considerație de care se bucură el în ochii prietenului meu. Încerc, totuși, timid, să-l întreb:

-De unde știe șeful tău asta?

-Ei, cum de unde știe? O fi citit el prin cărți. Ai văzut biblioteca lui?

-Așa, acum înțeleg! Șeful tău, necredincios, care tăgăduiește biografia lui Isus, scrisă de oameni contemporani cu El, crede – da, ascultă bine ce-ți spun – crede pe un scriitor oarecare, om poate vestit în lume. Iar tu, la rândul tău, fără a controla cele scrise și spuse, crezi și tu. Dacă este vorba de fapte istorice, un document – ceva scris – este cu atât mai vrednic de crezare, cu cât este mai vechi. Izvorul de unde șeful tău s-a adăpat este de dată recentă și susținerile autorului se bazează pe presupuneri. N-ai vrea să cercetăm ca să vedem ce spun biografii cei mai vechi – și autentici în același timp – despre acest lucru?

Dacă Isus a fost în India să învețe fachirismul și magia, la ce vârstă s-ar fi putut duce? La 18-20 ani. Ei bine, noi Îl vedem, la vârsta de 12 ani de-acum „în Templu, șezând în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și punându-le întrebări. Toți care-L auzeau rămâneau uimiți de priceperea și răspunsurile Lui. Când L-au văzut părinții Lui, au rămas înmărmuriți; și mama Lui i-a zis:

„Fiule, pentru ce Te-ai purtat așa cu noi? Iată că tatăl Tău și eu Te-am căutat cu îngrijorare.” El le-a zis: „De ce m-ați căutat? Oare nu știați că trebuie să fiu în casa Tatălui Meu?” (Luca, 2, 46-49)

Altă mărturie: „Isus a venit în patria Sa (Nazaret) și a început să învețe pe oameni în sinagogă; așa că cei ce-L auzeau se mirau și ziceau: „De unde are El înțelepciunea și minunile acestea? Oare nu este El fiul tâmplarului? Nu este Maria mama Lui? Și Iacov, Iosif, Simon și Iuda nu sunt ei frații Lui? Și surorile Lui nu sunt toate printre noi? Atunci de unde are El toate lucrurile acestea? Și găseau astfel în El o pricină de poticnire.” (Marei, 13, 54-57)

Nazaretul era un orașel fără mare însemnătate și dacă s-ar fi întâmplat ca un locuitor de acolo să plece prin țări străine, la învățătură, atunci tot orașelul ar fi știut de asta și nu s-ar mai fi mirat de cunoștințele și puterea lui; n-ar mai fi întrebat: *„De unde înțelepciunea și minunile acestea?”*

Încă o mărturie: Era Sukot și Isus a fost la Ierusalim și acolo învăța mulțimea. *„Iudeii se mirau și ziceau: „Cum are omul acesta învățătură, căci n-a învățat niciodată”. Isus le-a răspuns: „Învăătura Ma nu este a Mea, ci a Celui ce M-a trimis pe Mine...Eu n-am venit de la Mine însumi, ci Cel ce M-a trimis este adevărat și voi nu-L cunoașteți.” (Ioan, 7,15,16,28)*

Și cu asta, de fapt, am ajuns la punctul cel mai de seamă al celor pe care aveam să ți le spun: minunile și învăătura lui Isus erau, împreună cu moartea Lui pe Golgota, semne depline că El era Mesia cel făgăduit de prooroci. Orice încercare de a lămuri lucrurile altfel de cum sunt scrise în Evanghelii, au drept scop – direct sau

indirect – să tăgăduiască mesianitatea lui Isus. Pentru a ajunge la acest lucru oamenii folosesc tot ce li se pare nimerit, fără a ține seamă de logică și argumente.

Cât de bine se potrivesc acestor oameni cuvintele lui Dumnezeu, spuse prin profetul Ieremia (2,13).

„Poporul Meu a săvârșit un îndoit păcat: M-au părăsit pe Mine, izvorul apelor vii, și și-au săpat puțuri, puțuri crăpate, care nu țin apă.”

Iar tu, scumpul meu, faci la fel. Te adapi din izvoare necurate și nu vrei să ții în seamă Izvorul și Apa vie. Ce bine ar fi dacă ai începe să vezi ce spune Biblia, nu numai despre asta, dar despre toată viața ta. Gândesc că ai vedea lumea, cu înțelepciunea ei, altfel și în lăuntrul tău s-ar porni o sete după bine, frumos și mântuire, scârbit fiind de tot ce ai avut până acum.

Și această sete îți va fi potolită numai de Isus și de jertfa lui pe Golgota. Asta a experimentat-o din belșug și prietenul tău, **Isaac Feinstein**.

ISUS ÎN SINAGOGĂ⁶²

S-ar părea că între Isus și sinagogă există o prăpastie, că ar fi vorba de poluri opuse. Între Isus și sinagogă nu ar putea exista tovărășie bună. Părerea aceasta este împărtășită de liber-cugetători și de habotnici, de evreii care frecventează locașurile de rugăciune și de cei care nu le frecventează.

De unde provine ea? Dintr-o crasă necunoaștere a Bibliei.

Mulți oameni au bunul simț să nu se amestece în discuții cu privire la inginerie sau la farmacie, dacă nu au căderea. Dar în cele dumnezeiești fiecare se crede expert fără a fi citit măcar un cuvânt despre viața și învățătura lui Isus, fiecare are convingeri formate și dorește ca ele să fie primite ca normă.

Îți stă mintea în loc de neștiința oamenilor așa-zisi culti, în lucrurile care-L privesc pe Dumnezeu și te miri de ușurința de care dă dovadă în discuțiile despre aceste probleme.

Isus este strâns legat de sinagogă, precum și Noul Testament este strâns legat de poporul Israel.

De Moise se amintește în el de 79 de ori, de Tora (legea) de 182 de ori, de prooroci de 36 de ori. Aproape toți autorii cărților Noului Testament sunt evrei. Iar cuvântul „sinagogă” este pomenit de 71 de ori.

Singurul lucru care se poate spune cu dreptate este că există o prăpastie între sinagoga de acum și Isus. Dar asta numai fiindcă sinagoga actuală falsifică spiritul

⁶² PRIETENUL: revista religioasă, An. XII, nr. 119, 4 Noi. 1944 pp. 1-3

adevărat al sinagogii celei vechi din timpurile de credincioșie ale poporului Israel.

Să nu uităm că cele 13 puncte de credință pe care sinagoga se bazează astăzi sunt compuse de Rambam (Maimonide) abia cu vreo 1.200 de ani după Isus. Nu voi căuta să mă ating de personalitatea acestui om, a cărui vastă activitate este cunoscută. Dar trebuie să constatăm, totuși că 4 din aceste 13 puncte de credință au un rost vădit polemic împotriva credinței în Isus. Și nu ar fi fost nevoie de acestea dacă nu ar fi existat în sinagoga de până la el un curent puternic pentru recunoașterea lui Isus ca Mesia.

Sunt punctele 2, 3, 4 și 12 din crezul lui Rambam: *„Eu cred cu credință deplină că Creatorul – binecuvântat să fie Numele Lui – este de o unitate desăvârșită, că nu mai există cu niciun chip unitate ca a Lui și că numai El este Dumnezeuul nostru. El era, este și va fi.”* *„Eu cred cu credință deplină că Creatorul – binecuvântat fie Numele Lui – nu are trup, nu-L pot cuprinde lucrurile materiale și că în general nu are nicio asemănare”.* *„Eu cred cu credință deplină că Creatorul – binecuvântat să fie Numele Lui – este Începutul și Sfârșitul”.* *„Eu cred cu credință deplină în venirea Messiei. Și chiar dacă întârzie, eu îl voi aștepta în fiecare zi să vină”.*

Așa că dacă astăzi este o despărțire între Isus și sinagogă, să nu gândim că lucrurile au stat totdeauna așa. În vremea vieții Sale pământești, Isus învăța pe norod în sinagogi, propovăduind Evanghelia Împărăției (Matei, 4,23; 9,35). El intra în sinagogi ca în lăcașul Lui obișnuit de rugăciune. (Matei 12,9; 13,54). Sâmbăta era nelipsit de acolo (Marcu 1,21; 6,2; Luca 6,6; 13,10). În apărarea

Sa înaintea Sinedriului Isus spune: *„Eu...totdeauna am învățat pe norod în sinagogă și în Templu...”*.

Pentru noi, evreii, lucrurile acestea sunt foarte importante, căci ele ne dau un argument puternic contra antisemitismului.

Stăteam de vorbă odată cu un vrăjmaș al evreilor și îi arătam că este cu neputință să fii antinsemit și creștin, căci un antisemit consecvent trebuie să-L urască pe Isus, cum și fac hitleriștii germani. *„Cum, Isus este evreu?”* – întreabă el. – *„Da”* – îi răspund și-i citesc primul verset din Evanghelia după Matei: *„Iată cartea neamurilor lui Isus Messia, fiul lui David, fiul lui Avraam”*. – *„Traducerea-i falsă”*, contestă el. Eu, prompt, îi arăt o traducere aprobată de Sinod. Caută o ușă de scăpare: *„Când s-a botezat, s-a făcut român (sic)”*. Alții, mai „breji”, spun că s-a făcut creștin. Tuturor acestora le astupi gura, arătând că după botezul Lui, Isus mergea totdeauna la sinagogă.

Isus a trăit în cadrul istoric al Palestinei, unde și-a petrecut cei 33 de ani de viață. Poporul în mijlocul căruia a trăit, ale cărui obiceiuri le-a avut, a fost poporul evreu. Și pentru un evreu, a crede în Isus nu însemnează a se lepăda de iudaism. Isus se izbea câteodată de opoziția conducătorilor de sinagogă, însă mai niciodată de aceea a poporului, care, dimpotrivă, Îl iubea și-L stima.

Din nenumăratele slujbe religioase în sinagogi, la care a participat Isus, vrem să privim mai de aproape și să analizăm una, relatată în Evanghelia după Luca la capitolul 4, v.16-21:

„A venit în Nazaret unde fusese crescut și, după obiceiul Său, în ziua Sabatului, Isus a intrat în Sinagogă. S-a sculat să citească (haftora din Sâmbăta aceia, ș.a. Isaia

cap. 61) și I s-a dat cartea proorocului Isaia. Când a deschis-o, a dat peste locul unde era scris: „Duhul Domnului este peste Mine, pentru că M-a uns să vestesc Evanghelia săracilor. M-a trimis să tămăduiesc pe cei cu inima zdrobită, să propovăduiesc robilor de război slobozirea și orbilor căpătarea vederii, să dau drumul celor apăsați și să vestesc anul de îndurare al Domnului”. În urmă, a închis cartea, a dat-o înapoi îngrijitorului, și a șezut jos. Toți cei ce se aflau în sinagogă aveau privirile pironite spre El. Atunci a început să le spună: „*astăzi s-au împlinit cuvintele acestea în Scriptură, pe care le-ați auzit*”.

Deci, acolo, în sinagogă, a desfășurat Isus programul Lui de activitate, care se menține până în ziua de azi.

El este Cel care tămăduiește pe oamenii cu inima zdrobită de durere, de suferință, de lipsuri, de nevoi, de deznădejdi, de dezamăgiri. El cheamă: „*veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați și Eu vă voi da odihnă*”. Și avem în jurul nostru un nor de martori care pot confirma că au primit odihnă la Isus. Mame nenorocite de pierderea vreunui copil iubit, soții chinuite de vreun soț stricat, fecioare înșelate în nădejile lor, bărbați care și-au văzut sfărâmată toată truda în vreo nenorocire, toți vă pot spune că Isus le-a tămăduit inima zdrobită.

Libertate – a fost strigătul de biruință al evreilor când s-au văzut de partea cealaltă a Mării Roșii.

Libertatea – e starea pe care nu o prețuim decât când nu o mai avem.

Suntem liberi prin Isus. Liberi de patimi. Isus te eliberează de uri și de viață irosită în zadar.

Prin Isus, orbii capătă vederea. Toți suntem orbi și întrebăm mereu: „Unde-i Dumnezeu”? Când Isus ne

deschide ochii Il vedem pretutindeni și ne mirăm dacă există vreun colțișor în universul acesta, în care să nu fie Dumnezeu.

El nu poate fi văzut cu ochii firești. Și nu-i mirare. Cu ochii firești nu ne putem uita nici măcar la soare, care este numai una din creațiunile lui Dumnezeu. Cum L-am putea privi pe El? Dar Isus ne face să vedem cu ochii inimii.

„*Să capăt vederea*” – a fost rugămintea orbului Bartimeu, adresată lui Isus. Aceasta trebuie să fie și rugăciunea noastră!

Isus dă drumul celor apăsăți. Și de multe mai sunt apăsăți oamenii: de griji, lipsuri, necazuri, nevoi, boli, suferințe. Dar dacă un om ar reuși să scape de toate acestea, tot ar mai rămâne ceva care-l apasă: păcatul, în toate formele lui, mărturisit și nemărturisit.

Păcatul roade și apasă sufletul.

Isus vrea să-ți dea drumul din această apăsare. El a făcut totul pentru tine. El a murit pe Golgota pentru ca tu să ai pace cu Dumnezeu.

Un om nu poate ieși prin sfortărea-i proprie de sub apăsarea păcatului, cum nu poate șterge singur urmele pașilor săi pe zăpadă. Va reuși doar să le mărească. Dar vine neaua de sus și totul se acoperă. A venit Isus din ceruri și păcatele ne sunt acoperite.

Isus a vestit anul de îndurare al Domnului. De când Isus a murit pe Golgota pentru păcatele omenirii, a început anul de îndurare al Domnului, când iertarea se capătă în dar. Isus Și-a dat viața ca jertfă și de noi, păcătoșii, se îndură Dumnezeu.

În Haftora din Isaia, pe care a citit-o Isus, mai găsim însă și cuvântul: „*o zi de răzbunare a Dumnezeului nostru*”.

După anul, adică perioada lungă de îndurare a lui Dumnezeu, va urma și o zi, numai o zi, dar de răzbunare.

Cine știe dacă anul de îndurare nu este pe sfârșite, în calendarul lui Dumnezeu! Poate să înceapă curând ziua de răzbunare, zi de groază. Vrei să aștepți până atunci?

„Azi e ziua mântuirii,

Nu te bizui pe mâine,

Vezi cum trece, trece vremea,

Și tu tot nemântuit”.

MOISE ȘI ISUS⁶³

de **Isaac Feinstein**

păstor al evreilor creștini
Ucis în pogromul de la Iași

Se tot ceară filosofii pe chestiunea dacă omul este stăpân pe hotărârile sale sau dacă atitudinile pe care le ia sunt dinainte determinate de însușirile și împrejurările în care omul se naște și trăiește.

Adevărul este că au câte o părticică de dreptate și susținătorii unei teze și susținătorii celeilalte. Adevărul de necontestat este că avem libertatea de a alege atitudinea de luat. Dar tot atât de adevărat este că avem în anumite înclinări, dorințe și nevoi firești, moștenite din moși-strămoși sau datorate împrejurărilor în care ne-am dezvoltat. Astfel că nu ar fi drept să se spună că întru toate noi suntem acei care hotărâm de soarta și viitorul nostru.

De noi a depins oare dacă unii suntem astăzi cizmari, alții tâmplari sau croitori, funcționari, liber profesioniști sau negustori? Mult am avut oare de zis în alegerea viitorului nostru? Nu au decis mai curând pentru noi părinții, rude, prieteni și cunoscuți? Numai cei la care o anumită înclinare va fi fost peste măsură de puternică au putut determina pe părinți să-i îndrume pe calea aptitudinilor lor.

Avem deci o anumită profesiune fără să ne-o fi dorit.

⁶³ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. XIII, nr. 143, 28 Apr. 1945 pp. 7-9

Dacă pe tărâmul preocupărilor materiale lucrul acesta nu este chiar atât de tragic – căci în orice profesiune, oamenii în lupta lor pentru existență urmăresc, la urma urmei, același lucru: o bucată de pâine – îngrijorător lucru este că ne naștem și ne dezvoltăm într-o religie, fără ca s-o fi examinat mai dinainte și să fi dorit să ne-o însușim.

De ce ești evreu? De ce ai religia mozaică? De ce este altul mahomedan și iarăși altul creștin? Te-a întrebat oare cineva când ai fost circumcis sau botezat dacă vrei să primești tocmai religia aceasta?

Toți avem o anumită religie fiindcă „așa am apucat”, așa am fost crescuți de mici, așa am fost învățați, pe vremea când creierul nostru mai era ca o ceară moale.

Iar când ajungi mare, iei drept bun felul deșert de viețuire moștenit de la părinți și fie că știi ceva despre credința pe care o profesezi cu numele, fie că nu știi, o aperi și te lupți pentru ea, de parcă ar fi un bun care-ți aparține. Oamenii care nu au apofundat în viața lor măcar o pagină de Evanghelie s-au dus să ducă războaie „sfinte” ale crucii, fiindcă au apucat să fie creștini, iar alții – care în viața lor nu au aprofundat o pagină din cărțile lui Moise – preferă să se lase măcelăriți decât să se boteze, fiindcă vor să rămână la ce au apucat. Mozaici s-au născut, mozaici vor să moară.

Deosebirile acestea „apucate” între oameni se fac din ce în ce mai mari, fiecare generație contribuind la săparea prăpastiei care desparte om de om, suflet de suflet, deși suntem plămădiți toți dintr-un sânge și firele genealogiilor tuturor oamenilor se întrunesc în Noe ca de acolo, împreunate, să ajungă la Adam.

Prima dată din gura unor conducători ai poporului evreu auzim făcându-se deosebirea netă dintre creștini și mozaici. Ei spun unui orb din naștere vindecat de Isus și care – ca datorie de recunoștință – ținea cu El: „Tu ești ucenicul Lui; noi suntem ucenicii lui Moise.”

De atunci a fost trasă o linie de demarcație între mozaici și creștini, demarcație care există și astăzi.

Dar era oare drept să se facă această deosebire?

Dacă este cineva pe lume care a înțeles în toată profunzimea ei legea lui Moise, a iubit-o și a aplicat-o, acesta este Isus. Noul Testament – cartea despre El – este una din comorile de preț ale iudaismului. De ce am băga capul în nisip și am ignora lucrul acesta? De ce să ne lepădăm de pagini nespuse de frumoase, scrise sub călăuzirea lui Dumnezeu aproape numai de evrei?

Evangelhie este un cuvânt grecesc pentru „Bsura Iova” – veste bună: vestea bună proorocită de Isaia, că a venit în lume un Mântuitor pentru păcătoși.

Matei, Marcu, Ioan, care au scris Evangheliile, Petru și Pavel, care au scris epistolele din Noul Testament – erau toți evrei. Dar chiar mântuitorul Isus, nu se trage El oare după trup din poporul evreu?

Noul Testament este o carte de preocupări evreiești. Numele Moise este pomenit în el de 79 de ori. Legea (Tora) este pomenită de 182 de ori, profeții Israelului sunt pomeniți de 36 de ori.

Isus a dezmințit categoric pe clevetitorii Lui: „Să nu credeți că am venit să stric Legea sau proorocii. Nu am venit să le stric, ci să le împlinesc.” (Matei, 5, 17)

Și El le spune evreilor că Moise, în care și-au pus nădejdea, îi va învinui înaintea Tatălui pentru faptul că nu cred în El. Isus zice: *„Dacă ați crede pe Moise, m-ați*

crede și pe Mine, pentru că el a scris despre Mine. Dar dacă nu credeți cele scrise de el, cum veți crede cuvintele Mele?” (Ioan, 5, 45-47)

Aici este miezul problemei evreiești. Poporul nostru numai se numește mozaic, dar nu-l cercetează pe Moise și nu crede cele spuse de el. Astfel a ajuns să părăsească pe Dumnezeu. Astfel a ajuns la tăgăduirea lui Isus.

Câți mai sunt oare evreii care fac din cărțile lui Moise obiectul preocupărilor zilnice? Câți cred neclintit în tot ce a spus el? Și dacă evreii nu cred în Moise, cum vor crede în Isus?

Dar dacă massa poporului nu crede, poți crede tu.

Cercetează tu cu sârguință, în rugăciune, cărțile lui Moise și apoi privește la persoana lui Isus, așa cum ne este zugrăvită în Evanghelii. Vei ajunge și tu să exclami: *„Am găsit pe acela despre care a scris Moise în lege și proorocii: pe Isus din Nazaret...”* (Ioan 1, 45)

PRIEGIE⁶⁴

Depărtat de casa, de la Dumnezeu,
Pribegești într-una, tu, poporul meu.
Locuri de odihnă nu găsești defel,
Vin-acum, acas-la Domnul, Israel.

Dragostea-I cea mare El ți-a arătat,
Pe Isus Mesia jertfă El L-a dat.
Vino și privește pe Cel răstignit,
Vin degrabă, vino să fii mântuit.

Uită-te în juru-ți: chinuri și dureri.
Singur numai Domnul îți dă mângâieri.
Suferinți nespuse mult ai îndurat,
Vino azi la Domnul și vei fi scăpat.

Câtă fericire să fii mântuit,
Câtă bucurie să fii izbăvit!
Deci nu sta pe gânduri, nu sta întristat
Vin-acum la Domnul și vei fi iertat.

⁶⁴ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. IV, nr. 31, 15 Mar. 1934 p. 8

DUPĂ PSALMUL 32⁶⁵

Ferice omul cel iertat,	Tăcut-am vreme-ndelungată
Iertat de orișice păcat;	Lăuntrul meu se frământa,
Ferice omul cel scăpat,	În juru-mi noapte-tunecată,
Oricât ar fi de vinovat.	Căci mâna ta mă apăsa.

Ți-am zis atunci a mea durere,
Păcatul meu nu l-am ascuns
Și-așa primit-am mângâiere
Prin Fiul Tău, ce-a fost străpuns.

Iertat-ai a mea fărdelege,	În pace sunt acum cu Tine
Păcatul meu tu l-ai iertat;	Și ape mari de s-ar vărsa
Iubirea –Ți cine-o înțelege!	Și val năvalnic peste mine
La sânul Tău eu sunt scăpat.	Înfuriat s-ar arunca,

Pe mine nu mă vor atinge,
Căci Tu ești izbăvirea mea;
Văpaie mare Tu vei stinge,
În Tine-i mântuirea mea.

Îmi zice Domnul:Eu te voi purta	Ferice omul cel iertat,
Pe calea mea.	Iertat de orișice păcat;
Privirea Mea va fi asupra ta,	Ferice omul cel scăpat,
Te-oi învăța.	Oricât ar fi de vinovat.

I . Feinstein

⁶⁵ PRIETENUL: foaie pentru credință, morală și literatură, An. IV, nr. 28, 15 Dec. 1933 p. 5

Bibliografie

AZIMIOARĂ, Horia, Am trăit atâtea minuni – Viața și activitatea lui Teodor Popescu, Ed. Emmanuel, 1988

CIOFLÂNCĂ, Adrian, „Prima mea călătorie în afara Iașului, a fost cu trenul morții” În : ZIARUL de Iași, nr. 241(4047), 12 oct. 2004 p. 7

DORZ, Traian, Hristos - mărturia mea, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, ed. II, 2005

DORZ, Traian, Istoria unei jertfe, Cernerea: mărturii despre luptele și biruințele Oastei Domnului, din 1935, până la sfârșitul anului 1947, vol. 2, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 1999

KAI Kjær-Hansen, Isaac Feinstein – a martyr for Christ in Romania În: LAUSANNE CONSULTATION ON JEWISH EVANGELISM, Eight International Conference Lake Balaton, Hungary, 19-24 August 2007 p. 25

Af Kai Kjaer-Hansen, Isaac Feinstein – en martyr for Kristi sag i Rumaenien În: Israelsmissionens AVIS, nr. 4, 4 aug. 2007 p. 4-5

Isaac Feinstein În: JUDAICA, Vol. 3-4, Verein der Freunde Israels zu Basel, Schweiz. Evang. Judenmission, Stiftung für Kirche und Judentum (Switzerland), Editor Zwingli, 1947 p. 326

LUCA, Eugen, Pogrom: Iași duminică 29 iunie 1941, Tel Aviv, 1989

MOISE, Anutza, A ransom for Wurmbrand, Zondervan Publishing House, Michigan, 1972

ODLAND, Paul, Isaac Feinstein, articol pe site-ul <http://www.israelmisjonen.no> publicat la 21 sep. 2011

ODLAND, Paul, Olga Olaussen, articol pe site-ul <http://www.israelmisjonen.no> publicat la 24 mai 2011

ODLAND, Paul, Antonia Aniksdal, articol pe site-ul <http://www.israelmisjonen.no> publicat la 21 sept. 2011

SKARSAUNE, Oskar, Israels Venner. Norsk arbeid for Israelsmisjonen, 1844-1930, Luther Forlag, Oslo, 1994

SMOLJAR, P.,R., Ceva despre Evreii care cred în Isus
În: PRIETENUL, An. I, nr. 2, dec 1930 p. 8-9

SPOERRI, Theophil, Perlen für Messias. Die Goldstein-Hufschmid-Saga, Huber, Zürich, 2010

SPOERRI, Theophil, Vaterspurensuche: Bericht uber eine Reise in Rumänien, Basel, 2013

ȘCHIOPU, Mădălina, Poți să fii și evreu și creștin? - comunitatea evreilor mesianici În: DILEMA veche, An. 7, nr. 317, 11-17 martie 2010 p. 18

ȚON, Iosif, Persecuția religioasă între anii 1920-1944 În: Libertatea religioasă, Ed Cartea creștină, Oradea, 1995

UNGUREANU, Mihai-Răzvan, Convertire și integrare religioasă în Moldova la începutul epocii moderne, Ed. Universității Al. I. Cuza, Iași, 2004

WURMBRAND, Richard, Cristos pe ulița evreiască, Ed. Stephanus, Buc., 1994

WURMBRAND, Richard, Dacă zidurile ar putea vorbi, Ed. Stephanus, Buc, 1995

Pogromul de la Iași: prima fază a distrugerii fizice a evreilor din România În: WIESEL Elie preș., Comisia Internațională pentru Studiarea Holocaustului în România, Raport final, Ed. Polirom, Iași, 2005 p. 118-124

O comemorare. Iosif Rabinovici În: PRIETENUL, An. III, nr. 15, nov 1932 p. 11-12

Cuprins

Prefață 6

Introducere 12

Și evrei, și creștini? 16

„Are crucea în inimă!” 25

Martir al Norwegian Israel Mission. Colaboratorii
norvegieni 43

Să nu ucizi! 47

Drumul spre Golgota 52

Zile de teroare la Iași 72

Prietenia cu Richard Wurmbrand 89

Alte evocări ale lui Isaac Feinstein 93

Moș Bucur 102

Din publicistica misionară 105

Bibliografie 242